

The background features several large, semi-transparent teal circles of varying sizes scattered across the white page.

JAAAR VERSLAG 2022

FONDS Bijzondere
JOURNALISTIEKE PROJECTEN

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
1. Het Fonds BJP in 2022	2
2. Projectsubsidies	7
2.1 Gehonoreerde projecten	10
2.2 Afgeronde projecten en impact	17
2.3 Ingetrokken en mislukte projecten	26
3. Talentontwikkeling	27
3.1 Regeling Jong Talent	27
3.2 Beurs Expertisebevordering	39
4. Regionale en lokale journalistiek	44
4.1 Aanpak	44
4.2 Bestaande regelingen	44
4.3 Nieuwe subsidiemogelijkheden	46
5. Effecten van de regelingen	50
5.1 Regeling Projectsubsidies	50
5.2 Regeling Talentontwikkeling	52
6. Overige activiteiten	55
6.1 Brusseprijs	55
6.2 Lira Fondssubsidie	58
6.3 Journalistieke Residency's	59
6.4 Overige activiteiten	64
7. Positionering	67
7.1 Samenwerking	67
7.2 PR en communicatie	68
7.3 Voorlichting en educatie	70
7.4 Onderzoek en evaluatie	71
8. Codes	72
8.1 Governance Code Cultuur	72
8.2 Fair Practice Code	73
8.3 Code Diversiteit en Inclusie	74
9. Personeel en organisatie	75
10. Wet Normering Topinkomens (WNT)	77
11. Toekomstparagraaf	78
12. Risicoparagraaf	80
13. Toelichting Financiën	82
Bijlagen	
1A Toegekende subsidies Regeling Bijzondere Journalistiek	85
1B Niet-gehonoreerde subsidieverzoeken Regeling Bijzondere Journalistiek	89
2A Toegekende subsidies Regeling Onderzoeksjournalistiek	91
2B Niet-gehonoreerde subsidieverzoeken Regeling Onderzoeksjournalistiek	99
3A Toegekende subsidies Beurs Expertisebevordering	102
3B Niet-gehonoreerde subsidieverzoeken Beurs Expertisebevordering	106
4 Financiële afwikkeling	107
5A Afgeronde projecten Regeling Bijzondere Journalistiek 2022	108
5B Afgeronde projecten Regeling Onderzoeksjournalistiek 2022	112
6A Begroting Cultuursubsidie 2023 (samenvatting)	123
6B Begroting Regeling Onderzoeksjournalistiek 2023 (samenvatting)	124

Jaarrekening

Controleverklaring accountant

Voorwoord

In oktober 2022 kocht Elon Musk, CEO van Tesla en oprichter van SpaceX, na maanden van geruchten het sociale medium Twitter. Meteen begon hij met bezuinigingen: hij betaalde de huur van kantoren niet en ontsloeg werknemers, waardoor de moderatie van berichten vrijwel stilviel en fake news en haatzaaien ruim baan kregen. Zozeer dat onderzoekers menen dat het gebrek aan moderatie een rol speelde in de bestorming van het Braziliaans parlement in januari 2023.

De overname en de daaropvolgende ontwikkelingen tonen hoe kwetsbaar onze nieuwsvoorziening is, in een tijd waarin sociale media door velen worden gebruikt als informatiebron. Juist daarom is breed toegankelijke, publiek gefundeerde journalistiek van groot belang. Journalisten moeten hun werk kunnen doen om de informatievoorziening die nodig is voor een functionerende democratie te garanderen. Het Fonds BJP heeft daarom de activiteiten om (freelance) journalisten te steunen vanaf 2022 verder ontwikkeld en uitgebreid.

Want hoewel het betreuwenswaardig is dat regionale, lokale en landelijke media niet altijd in staat zijn tijdrovende en diepgravende vormen van journalistiek zelf te financieren als onderdeel van hun gewone bedrijfsvoering, is het positief dat er steeds structureler en omvangrijker subsidies voor beschikbaar zijn. Verdiepende journalistiek, onderzoeksjournalistiek en talentontwikkeling worden zowel vanuit publieke als private middelen ondersteund: er is een breed maatschappelijk en politiek draagvlak, nut en noodzaak van onderzoeksjournalistiek worden onderkend en er is bereidheid er geld voor ter beschikking te stellen. En met recht, want uit onderzoek blijkt dat landen waar journalistiek en media solide (financieel) worden gesteund sterkere democratieën zijn.¹

Het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten heeft in de ondersteuning daarvan een belangrijke rol. In het afgelopen jaar verschenen ruim 250 door het Fonds gesteunde publicaties, waarvoor grondig onderzoek werd gedaan. Daarnaast werkten 35 trainees op verschillende redacties als onderzoeksjournalist in opleiding en kregen bijna 60 journalisten een beurs voor hun professionele ontwikkeling. Nu de coronapandemie meer en meer op zijn retour raakte, durfden journalisten weer grote en ambitieuze projecten aan te gaan en zagen we het aantal subsidieaanvragen weer sterk toenemen.

Dankzij extra financiële ondersteuning door het ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur kreeg het Fonds de mogelijkheid om zijn werkzaamheden uit te breiden en zo journalisten nog beter te kunnen helpen. Juist omdat we al onze regelingen inrichten voor journalisten en in nauw contact staan met het journalistieke veld laten we in dit verslag vaak journalisten en aanvragers aan het woord. Ook delen we de voornaamste resultaten van de twee tussentijds evaluerende onderzoeken die we dit jaar lieten uitvoeren door externe onderzoekers (zie hoofdstuk 5. Effecten van de regelingen). Het onderzoek naar de Regeling Projectsubsidies concludeerde: 'door het mogelijk maken van journalistieke publicaties levert de regeling een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit en beschikbaarheid van diepgravende journalistiek in Nederland. Bovendien draagt het indirect bij aan de kwaliteit van het maatschappelijk debat.' Het onderzoek naar de Regeling Talentontwikkeling concludeerde onder meer dat de Regeling Jong Talent leidt tot 'meer kennis en kunde in de onderzoeksjournalistiek'.

In 2023 zal het Fonds zich onverminderd inzetten om journalisten te ondersteunen en zo duurzaam bij te dragen aan de kwaliteit van de Nederlandse journalistiek.

Lem van Eupen

voorzitter Raad van Toezicht

---

¹ "High levels of secure funding for public media systems and strong structural protections for the political and economic independence of those systems are consistently and positively correlated with healthy democracies", concludeert het Nieman Journalism Lab. Zie: <https://www.niemanlab.org/2022/01/do-countries-with-better-funded-public-media-also-have-healthier-democracies-of-course-they-do/>

1. Het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten in 2022

“Hoe kun je een mening hebben zonder geïnformeerd te zijn? Als iedereen altijd tegen je liegt, zorgt dat er niet voor dat je alle leugens gelooft, maar dat niemand ook nog maar iets gelooft. (...) En mensen die niets meer geloven, kunnen geen meningen vormen. Ze kunnen niet langer handelen, denken en oordelen.” Dit zei filosoof Hannah Arendt in 1974 in een gesprek met de Franse schrijver Roger Errera over macht en totalitarisme. Arendt wist, Europe in de Tweede Wereldoorlog ontvlucht hebbende, als geen ander welke desastreuze gevolgen propaganda en valse informatie kunnen hebben. Zonder op grotere lijnen een parallel te willen trekken met die tijd, zijn er ook nu grote zorgen over de mate waarin burgers geïnformeerd worden en een gemeenschappelijke basis voor hun oordelen hebben. Journalisten spelen een cruciale rol in het zorgen voor die gemeenschappelijke informatiebasis en het informeren van alle burgers in een land, maar juist bij het uitvoeren van die rol worden journalisten steeds meer gehinderd. Dat heeft te maken met verschillende en samenhangende factoren.

Door teruglopende inkomsten bij media en teruglopende budgetten voor redacties komt de honorering van journalisten, zeker als zij freelance werken, onder druk te staan. Juist in 2022, een jaar waarin de inflatie hoog was en in een arbeidsmarkt waar het voor freelancers moeilijk is hun tarieven geïndexeerd te krijgen, leidde dat tot nijpende situaties. Zo berichtte Villamedia onlangs nog over verborgen armoede onder journalistieke freelancers.² Het ziet er niet naar uit dat die situatie in 2023 verandert: freelancen wordt door veranderende regelgeving duurder en de inflatie is niet ten einde.³ Werken in de journalistiek is zo voor steeds minder mensen financieel haalbaar, waardoor het risico bestaat dat de groep journalisten steeds kleiner en homogener wordt: “(...) niet of slecht betalen, betekent wel dat je redactie heel exclusief wordt. Namelijk: alleen (...) de happy few die financiële privileges hebben”, aldus journalistiek ondernemer Hadjar Benmiloud in OneWorld.⁴

Ook Ruth Kronenburg, directeur van Free Press Unlimited ziet deze ontwikkeling: “Journalistiek wordt steeds meer een roeping in plaats van een beroep. In andere landen zien we dat al langer. En dat heeft uiteindelijk ook gevolgen voor de democratie. Ieder mens heeft onafhankelijke informatie nodig om grip op zijn leven te krijgen en de juiste beslissingen te kunnen nemen.”⁵ Uit Brits onderzoek dat in 2022 werd gepubliceerd, kwam naar voren dat ruim 80 procent van de Britse journalisten uit de hogere sociaal-economische klasse komt (tegenover circa 40 procent van de gehele beroepsbevolking).⁶

Daarnaast is de veiligheid van journalisten in het geding. De Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) deed in 2022 specifiek onderzoek naar de veiligheid van vrouwelijke journalisten, met bedroevende resultaten: “Acht op de tien (82 procent) vrouwelijke journalisten hebben wel eens te maken gehad met een vorm van intimidatie, agressie of bedreiging.” Een vijfde van de vrouwelijke journalisten die hiermee te kampen heeft, geeft aan daardoor over bepaalde onderwerpen niet meer te publiceren.⁷ In 2022 werd daarbij bekend dat 25 freelancejournalisten camerabewaking en/of een noodknop hebben voor de veilige uitvoering van hun werk.⁸ Daarbij lijkt het ook nog zo te zijn dat er samenhang is tussen freelance werken en de veiligheid van journalisten: “Jonge journalisten en freelance journalisten, twee groepen journalisten die over het algemeen het minste worden betaald, rapporteren de meeste incidenten.”⁹ In de nasleep van gevallen van grensoverschrijdend gedrag in de mediasector, zoals bij The Voice of Holland en De Wereld die die opriepen bij bepaalde groepen mensen. We hebben de fotojournalist gehad die met auto en al

2 Zie <https://www.villamedia.nl/artikel/verborgen-armoede-onder-freelancers-wel-werk-toch-niet-rondkomen>.

3 Zie: <https://www.villamedia.nl/artikel/dit-verandert-er-in-2023-voor-freelance-fotojournalisten>.

4 Het artikel waarin ze dat zei werd geschreven door Jolanda van de Beld en kwam tot stand met subsidie van het Fonds BJP. Het is [hier](#) te lezen.

5 Zie: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/journalisten-moeten-veel-meer-ruchtbaarheid-geven-aan-het-vermoorden-van-collega-s~b82645b6c/>.

6 Meer over de resultaten van het onderzoek is [hier](#) te lezen. Vergelijkbaar onderzoek is in Nederland nog niet gedaan.

7 Meer over het onderzoek en de resultaten ervan is [hier](#) te lezen.

8 Zie hier: <https://nos.nl/artikel/2449667-25-freelancejournalisten-beveiligd-met-camera-s-en-noodknop>.

9 <https://www.oneworld.nl/lezen/analyse/waarom-alleen-de-happy-few-freelance-journalist-kunnen-worden>.

Draait Door, bleek verder dat juist freelancers zich, door hun precare arbeidspositie, minder snel durven uit te spreken. En dat is niet alles: de helft van de journalisten die een recente enquête van de NVJ invulden, heeft wel eens te maken gehad met (dreiging met) juridische stappen, een vijfde met daadwerkelijke aanklachten of vervolging. Soms leidt dit tot het aanpassen of vermijden van publicaties.¹⁰

Daarnaast krijgen journalisten te maken met een gebrek aan openheid en transparantie van overheden. Ook Margo Smit, ombudsman van de NPO valt op 'dat redacties heel erg moeten peuteren om dingen openbaar te krijgen'. "Dat wordt alleen maar erger. De openbaarheid ligt echt onder vuur. (...) Ik zie vooral hoe bijvoorbeeld een ministerie als VWS ermee omgaat - het lijkt liever een dwangsom te betalen dan de gevraagde stukken te geven. Dan denk ik: dáár hebben we de WOB niet voor veranderd; we willen geen geld incasseren via een dwangsom, we willen gewoon inzage in hoe beleid wordt gemaakt."¹¹ Tim Staal, een van de oprichters van expertisecentrum SPOON, bracht naar buiten dat in 2022 Wob- en Woo-verzoekers 40 procent vaker naar de rechter moesten om een besluit op het verzoek af te dwingen dan in 2021.

Al met al kunnen we concluderen dat journalisten hun werk doen in een veld waarin de omstandigheden vaak niet ideaal zijn - zeker voor freelancers. En die ontwikkelingen hebben grote gevolgen, want het vertrouwen in het nieuws daalt: vorig jaar vond nog 66 procent van de deelnemers aan een onderzoek van Motivaction het nieuws betrouwbaar te vinden, in de meest recente peiling was dat teruggelopen tot 58 procent. Ook concludeert Motivaction dat het percentage mensen dat structureel twijfelt aan het nieuws stijgt: van 9 procent naar 12 procent. Jongeren hechten daarbij aanmerkelijk minder waarde aan onafhankelijke journalistiek dan ouderen.¹²

"De zorg is groot dat steeds meer mensen door effecten van de digitale transformatie - onoverzichtelijk en oneindig aanbod, zorgen om desinformatie, et cetera - nieuws gaan vermijden. In 2017 en 2019 is ook naar nieuwsmijding gevraagd. Als we de resultaten met 2022 vergelijken zien we dat deze zorg gegrond lijkt. Het aandeel respondenten dat aangeeft vaak en soms actief nieuws te vermijden is toegenomen van 28 procent naar 38 procent."¹³ Ook geeft 19 procent van de jongeren aan het moeilijk te vinden het nieuws te begrijpen of te volgen, tegenover 2 procent in de oudste leeftijdsgroep van 55-plussers.¹⁴ Michaël Opgenhaffen, docent digitale media en journalistiek aan de KU Leuven: "We moeten waakzaam zijn. Als het aantal nieuwsmijders blijft stijgen, dreigen we in de toekomst geen gemeenschappelijk referentiepunt meer te hebben en wordt het moeilijk om nog samen dingen te beslissen."¹⁵

10 Zie: <https://www.nvj.nl/nieuws/juridische-dreigementen-maken-journalisten-voorzichtiger-publiceren>.

11 Dat vertelde Smit in een [vraaggesprek](#) met Villamedia.

12 [Villamedia](#) berichtte over dit onderzoek van onderzoeksbureau Motivaction.

13 Te lezen in het [Digital News Report Nederland 2022](#) van het Commissariaat voor de Media.

14 Idem.

15 Dit zei hij in een uitgebreid [artikel](#) van Humo over de toename van het aantal nieuwsmijders in Vlaanderen.

Het Fonds BJP is blij met de extra middelen die het kabinet vanaf 2022 beschikbaar heeft gesteld om onderzoeksjournalistiek te ondersteunen.¹⁶ Daarmee kunnen we namelijk journalistieke publicaties en talentontwikkeling op de manier steunen die in het journalistieke veld nodig is, bijvoorbeeld door extra bij te dragen aan gerichte en creatieve manieren om het publiek te bereiken, nieuwe onderzoeksmethoden te stimuleren, een bijdrage te leveren aan de veiligheid van journalisten en aan hun positie in het veld. Staatssecretaris Cultuur en Media, Gunay Uslu, zei daarover: "Onderzoeksjournalistiek vervult bij uitstek de controlerende functie van de media in onze democratie. Goede onderzoeksjournalistiek kost tijd en geld. Daarom investeer ik extra in het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten. Zo gaan we door met wat werkt, en krijgen onderzoeksjournalisten in allerlei fases van hun carrière meer mogelijkheden om zich te ontwikkelen en om diepgravende producties te maken." Daags na de bekendmaking van de extra middelen bracht de staatssecretaris een werkbezoek aan het bureau van het Fonds BJP.

Staatssecretaris Cultuur en Media, Gunay Uslu, op werkbezoek bij het Fonds BJP op 23 september 2022, foto: Roger Cremers.

De aanpak van het Fonds BJP

Voor het Fonds BJP werd 2022 zo een jaar dat in het teken stond van groei en verbetering. Niet alleen nam het aantal aanvragen in bestaande subsidieregelingen sterk toe, ook werden die regelingen geëvalueerd en verbeterd. Daarnaast werden nieuwe activiteiten en regelingen ontplooid:

- Voor regionale en lokale journalisten werden nieuwe mogelijkheden gecreëerd, zoals thema-subsidies, lokale traineeships, lokale residency's en samenwerkingen (zie hoofdstuk 4. Regionale en lokale journalistiek).
- We begonnen met het faciliteren van coaching, als aanvulling op Projectsubsidies en binnen de Beurs Expertisebevordering (zie hoofdstuk 2. Projectsubsidies en hoofdstuk 3.2 Beurs Expertisebevordering)

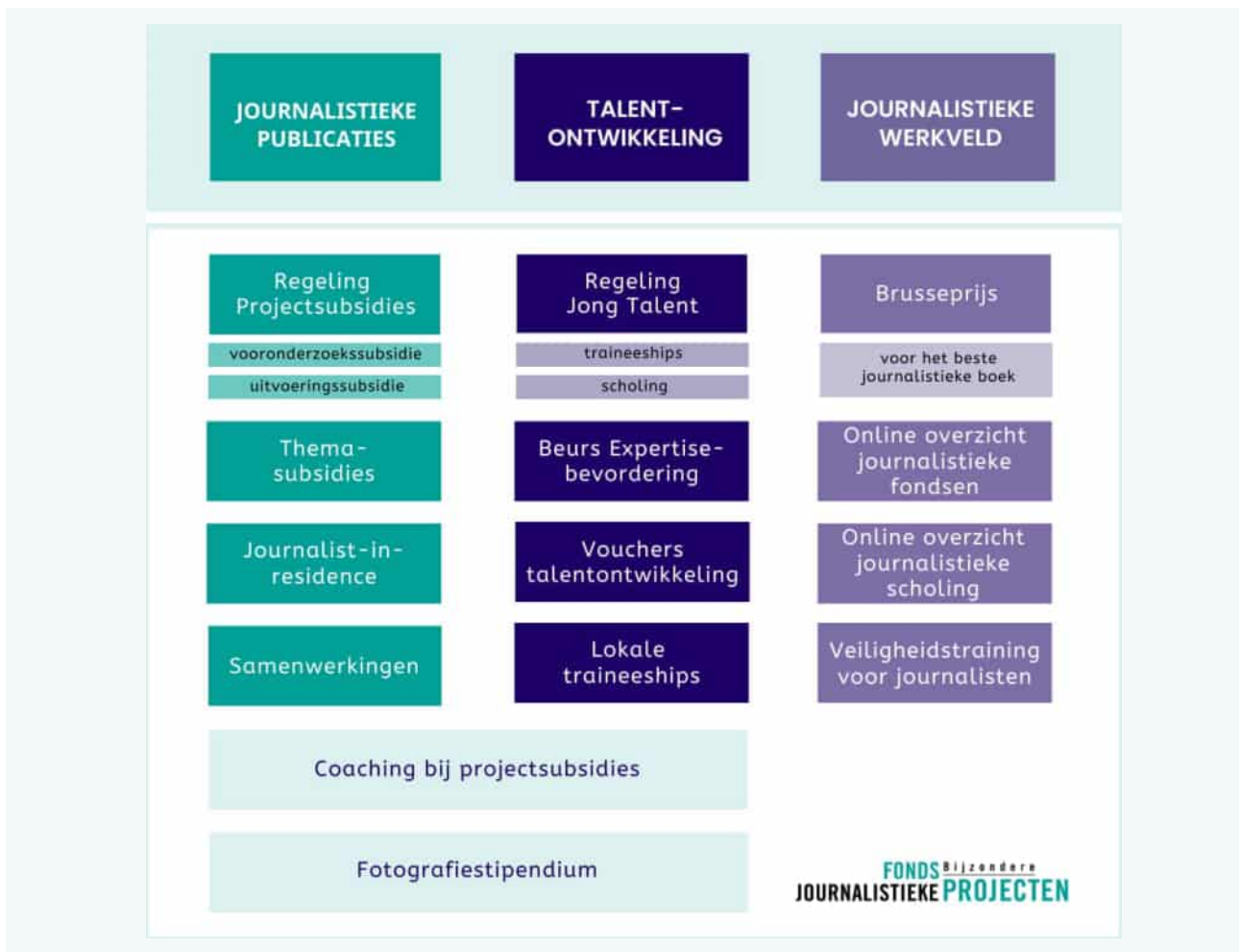
¹⁶ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/nieuws/2022/09/20/ocw-trekt-extra-geld-uit-voor-koopkracht-kansengelijkheid-en-herstel>.

- We zetten nieuwe journalistieke residency's op, plekken waar journalisten zich gedurende langere tijd kunnen terugtrekken om aan een project te werken, en startten een fotografiestipendium (zie hoofdstuk 6. Overige activiteiten).
- We startten met ondersteuning op het gebied van veiligheid en informatievoorziening over fondsen en scholing voor journalisten (zie hoofdstuk 6. Overige activiteiten).
- We organiseerden maandelijkse, laagdrempelige online spreekuren, voorlichtingssessies bij journalistieke events en ronden een voortraject voor de in 2023 te lanceren nieuwe website af, die aansluit bij de uitbreidingen en nieuwe mogelijkheden.

Per 1 augustus 2022 heeft het Fonds bovendien als extra steun en in het kader van fair practice de tegemoetkoming in tijdsinvestering die freelancers kunnen aanvragen voor projecten en scholing verhoogd. Het team van het Fonds groeide om al deze werkzaamheden in goede banen te leiden – waarbij ook nieuwe noodzakelijke rollen werden gecreëerd, bijvoorbeeld voor een coördinator van de regionale en lokale regelingen en voor een medewerker impact en beleid.

Hieronder worden de verschillende activiteiten en subsidiemogelijkheden die het Fonds in 2022 bood in beeld gebracht.

Ook bij uitbreiding van de werkzaamheden blijft onze missie helder: we zijn er om journalisten te steunen in het mogelijk maken van hun projecten en in hun professionele ontwikkeling. Om de kwaliteit te waarborgen, gebruiken we de Code van Bordeaux altijd als uitgangspunt.¹⁷

17 Zie: <https://www.nvj.nl/ethiek/ethiek/code-bordeaux>.

De kernactiviteiten, projectsubsidies en talentontwikkeling, worden uitgevoerd met de volgende kernwaarden als uitgangspunt:

1. Kwaliteit: ondersteuning kwalitatief hoogwaardige journalistieke projecten;
2. Spreiding: ondersteuning regionale en lokale journalistiek;
3. Vernieuwing: steun voor nieuwe vertelvormen en nieuw bereik;
4. Duurzame arbeidsmarkt: ondersteuning freelancers;
5. Diversiteit: pluriformiteit in doelgroep en afzender.

De uitgangspunten die het Fonds BJP daarbij sinds de oprichting in 1990 hanteert, sluiten aan bij de lijnen die staatssecretaris Uslu noemde in de Huizingalezing die ze in december 2022 uitsprak over cultuurbeleid: de maker, in het geval van het werk van het Fonds, de journalist centraal; toegankelijkheid, zowel van de subsidieregelingen als van de resultaten ervan; vernieuwing; en de inzet van creatieve denkkraft van makers bij problemen.¹⁸

Het Fonds kijkt terug op een veelbewogen jaar en ziet ernaar uit de activiteiten in 2023 voort te zetten, uit te breiden en verder te ontwikkelen om onze onverminderd urgente missie, het structureel ondersteunen van de Nederlandse kwaliteitsjournalistiek, zo goed mogelijk ten uitvoer te brengen.

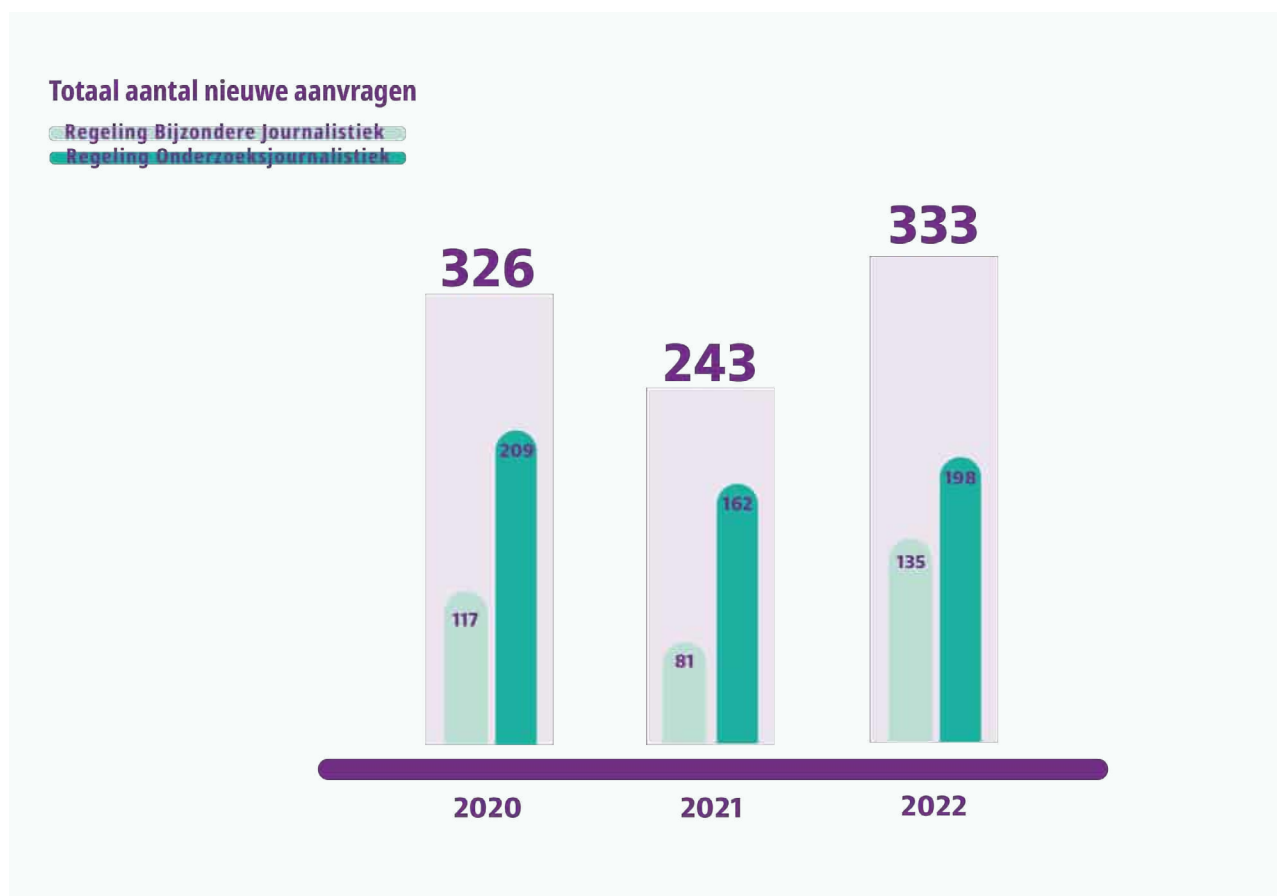
---

¹⁸ De Huizingalezing wordt sinds 1972 jaarlijks georganiseerd in Leiden. De complete lezing die staatssecretaris Uslu in december 2022 uitsprak, is [hier](#) te lezen.

2. Projectsubsidies

In de Regeling Projectsubsidies komen twee subsidieregelingen samen: de Regeling Bijzondere Journalistiek, voor bijzondere en tijdrovende projecten, en de Regeling Onderzoeksjournalistiek, voor urgente en actuele onderzoeksprojecten.¹⁹ Met de gecombineerde regeling maakt het Fonds onderzoek voor en productie van diepgravende, verdiepende en tijdrovende projecten mogelijk, die leiden tot publicaties over uiteenlopende onderwerpen, in uiteenlopende vormen en media.

In 2022 werden 333 aanvragen voor een projectsubsidie ingediend. Een grote stijging na het aantal aanvragen in 2021, dat sterk terugliep als gevolg van de langdurende gevolgen van de coronacrisis. Sinds de versoepeling en uiteindelijke opheffing van de coronamaatregelen in maart 2022, waardoor reizen, live interviews, het maken van reportages en het bezoeken van evenementen weer mogelijk werden, is het aantal subsidieaanvragen dan ook sterk toegenomen, waardoor het niveau van 2019 (302 aanvragen) en 2020 (326 aanvragen) voorbij werd gestreefd.

¹⁹ Hoewel de regelingen in de externe communicatie samengevoegd zijn, wordt de besluitvorming van de beide regelingen, evenals de financiële verantwoording, separaat gehouden. De regeling Bijzondere Journalistiek wordt sinds de oprichting van het Fonds gefinancierd uit de middelen voor de Culturele Basisinfrastructuur (Cultuurbegroting), de regeling Onderzoeksjournalistiek sinds 2018 uit de middelen voor onderzoeksjournalistiek uit de Mediabegroting. De bureamedewerkers die de ingediende aanvragen toetsen voordat ze worden voorgelegd aan de commissieleden doen een voorstel voor de regeling waar de aanvraag het meest op aansluit. De commissieleden zijn samen goed in staat de subsidieaanvragen voor elk van beide regelingen te beoordelen. Waar nodig adviseren zij de directeur-bestuurder een aanvraag bij een andere regeling onder te brengen. De directeur-bestuurder bekrachtigt het voorstel van de bureamedewerkers of past het aan op basis van het advies van de commissieleden. Bij een toekenning vernemen aanvragers binnen welke regeling hun project is gehonoreerd. De betreffende regeling staat eveneens expliciet op het subsidiecontract vermeld.

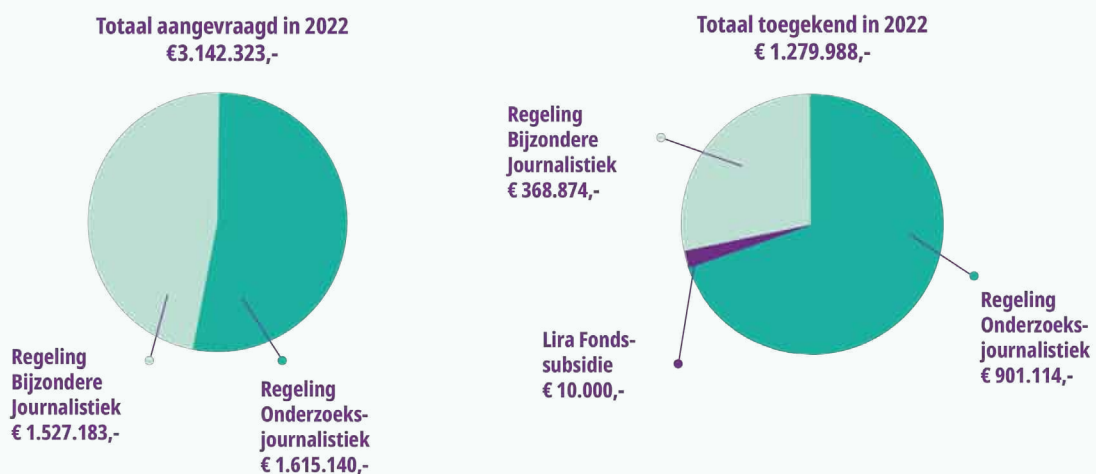
Aanvraag- en beoordelingsprocedure

Het in 2020 in gebruik genomen subsidieportaal Engage vormt de basis van de aanvraagprocedure binnen de Regeling Journalistieke Projectsubsidies. Journalisten gebruiken het systeem om subsidieaanvragen in te dienen, bureaumedewerkers om de aanvragen te toetsen op de formele criteria en commissieleden om de aanvragen te beoordelen op inhoud, journalistieke kwaliteit en haalbaarheid. De pool van beoordelende commissieleden is in 2022 wederom uitgebreid om een nog grotere diversiteit aan achtergronden en expertises te kunnen vertegenwoordigen tijdens commissievergaderingen. Binnen de Regeling Journalistieke Projectsubsidies kunnen verschillende subsidies worden toegekend:

- **Vooronderzoekssubsidies** zijn voor journalisten die tijd nodig hebben om te onderzoeken hoe haalbaar hun beoogde project is of welke onderzoeksrichting het meest vruchtbaar lijkt.
- Journalisten die daar al duidelijkheid over hebben, kunnen, al dan niet na een Vooronderzoekssubsidie, een **Uitvoeringssubsidie** aanvragen voor de uitvoering van het betreffende onderzoek.
- **Startsubsidies** zijn bedoeld voor journalisten met een veelbelovend plan waarover toch nog twijfels zijn bij de commissieleden, bijvoorbeeld over de haalbaarheid, invulling of kwaliteit. Met een startsubsidie wordt een aanvrager in staat gesteld een begin met het project te maken en op basis daarvan in een later stadium een vervolgsubsidie aan te vragen.

Extra aanvragen kwamen ook voort uit gestarte nieuwe (pilot-)regelingen. Zo startte het Fonds in het laatste kwartaal van 2022 met een pilot voor journalisten die werkzaam zijn voor regionale en lokale media, de zogenaamde Thema-aanvragen: bedoeld voor journalisten die langere tijd een regionaal of lokaal dossier willen volgen en daar meerdere publicaties aan willen wijden. In hoofdstuk 4 is meer te lezen over deze en andere pilots voor regionale en lokale journalistiek.

Projectsubsidies 2022

Het percentage gehonoreerde aanvragen blijft in de Regeling Projectsubsidies de afgelopen jaren ruwweg gelijk. In de Regeling Onderzoeksjournalistiek ligt voor het derde jaar op rij wel hoger (60 procent in 2022, 54 procent in 2021 en 64 procent in 2020) dan in de Regeling Bijzondere Journalistiek (36 procent in 2022, 42 procent in 2021 en 45 procent in 2020). Een verklaring daarvoor is de inhoud van de projecten: binnen de Regeling Onderzoeksjournalistiek worden veel aanvragen ingediend over zeer actuele en urgente thema's waarvan het journalistieke belang vaker onbetwistbaar is (zie verder hoofdstuk 2.2). Het percentage toegekende Vooronderzoekssubsidies in de Regeling Onderzoeksjournalistiek was 19 procent versus 15 procent in de Regeling Bijzondere Journalistiek, waar dat in 2021 nog 25 procent in beide regelingen was. Voor een volledig overzicht van de in beide regelingen gehonoreerde projecten zie bijlage 1A (Regeling Bijzondere Journalistiek) en bijlage 2A (Regeling Onderzoeksjournalistiek).

Aan het woord

Jannie Schipper en Jet Budelman ontvingen voor hun project over immigratiebeleid een Vooronderzoekssubsidie:

“Het Fonds dacht met ons mee en stelde voor om eerst een Vooronderzoekssubsidie aan te vragen zodat wij konden uitzoeken hoe realistisch ons idee was. Deze bijdrage gaf ons de ruimte om ons onderzoek in alle vrijheid uit te voeren zoals wij wilden, zonder de druk van een directe publicatie-eis. Hierdoor kregen wij de kans meer inzicht te verwerven in de relevante context en in onze moeizame zoektocht naar hoofdpersonen voor ons uiteindelijke verhaal, paden in te slaan waarvan de uitkomst niet gegarandeerd was maar die uiteindelijk wel veel opleverden. (...) Het Fonds heeft ons in staat gesteld die verdiepingsslag te maken. Ons vooronderzoek mondde uit in een eerste publicatie en bovendien een schat aan informatie en contacten om goed voorbereid het vervolg te kunnen gaan vormgeven.”

Conceptaanvragen

In 2022 werden 123 aanvragen (2021: 115) eerst als conceptaanvraag ingediend; een service van het Fonds waarbij een medewerker de aanvraag voor indiening toetst op helderheid en compleetheid. Eventuele aanbevelingen kan de aanvrager ter harte nemen en voorkomen vertragingen in de verwerking en beoordeling van de aanvraag in een later stadium.

Aangehouden aanvragen

Tijdens vergaderingen kan de commissie besluiten een aanvraag aan te houden omdat zij aanvullende informatie over het project nodig heeft. Binnen de Regeling Onderzoeksjournalistiek gebeurde dat 19 keer – waarna in 16 gevallen alsnog subsidie werd toegekend, binnen de Regeling Bijzondere Journalistiek 11 keer, waarna in 5 gevallen alsnog subsidie werd toegekend.

Afgewezen subsidieaanvragen

Bijna alle afgewezen subsidieaanvragen werden afgekeurd op inhoudelijke gronden. De rest van de afwijzingen geschiedde op formele gronden: in elk van deze gevallen ontbrak een intentieverklaring van een publicerend medium. Voor een geanonimiseerd overzicht van niet-gehonoreerde projecten zie bijlage 1B (Regeling Bijzondere Journalistiek) en bijlage 2B (Regeling Onderzoeksjournalistiek).

Verzoeken tot heroverweging

Na een afwijzing kan de aanvrager een gemotiveerd verzoek tot heroverweging indienen. Binnen de Regeling Onderzoeksjournalistiek gebeurde dat in 2022 in totaal 12 keer en werd in 3 gevallen alsnog subsidie toegekend, binnen de Regeling Bijzondere Journalistiek gebeurde dat 8 keer en werd in 2 gevallen alsnog subsidie toegekend.

2.1. Gehonoreerde projecten

In 2022 honoreerde het Fonds BJP 167 subsidieaanvragen voor projectsubsidies (2021: 122). Gemiddeld werd binnen de Regeling Bijzondere Journalistiek per project circa € 11.300 aangevraagd (2021: € 11.000) en circa € 8.000 toegekend (2021: € 8.500). Binnen de Regeling Onderzoeksjournalistiek bedroeg de gemiddelde aanvraag circa € 8.160 (2021: € 6.800) en de gemiddelde toekenning circa € 7.630 per project (2021: € 5.600). Het lagere gemiddeld toegekende bedrag in de Regeling Onderzoeksjournalistiek is te verklaren door het grotere aandeel aan toekenningen voor Vooronderzoekssubsidies, waarvoor een lager maximumbedrag geldt. De stijging van de gemiddelde bedragen in de aanvragen van 2022 ten opzichte van 2021 is verder te verklaren door het in 2022 opgehoogde maximaal aan te vragen honorarium: € 125 per dag en € 2.500 per maand.²⁰

Van de in de Regeling Bijzondere Journalistiek gehonoreerde projecten wordt 73 procent gepubliceerd door één mediapartner (2021: bijna 80 procent), binnen de Regeling Onderzoeksjournalistiek ligt dit percentage op 74 procent (2021: 70 procent). Het feit dat met meerdere media gewerkt wordt, kan een inhoudelijke reden hebben: aanvragende journalisten willen gepaste aandacht en impact genereren en zorgen ervoor dat publicaties in meerdere vormen op meerdere platforms verschijnen. Ook speelt er soms een financiële reden: als meerdere media de publicatie afnemen zorgt dat voor meer inkomsten. De adviescommissie raadt de aanvrager soms aan extra publicerende partners bij het project te betrekken, regionaal of juist landelijk. Niet alleen wordt samengewerkt met meerdere publicatiepartners, ook journalisten zelf zoeken samenwerking. Dat gebeurt binnen de Regeling Onderzoeksjournalistiek vaker dan de Regeling Bijzondere Journalistiek.

20 Zie: <https://fondsbjp.nl/2022/07/journalisten-kunnen-vanaf-augustus-meer-subsidie-aanvragen-voor-projecten-en-scholing/>.

Aantal aanvragers per project

Regeling Bijzondere Journalistiek

Regeling Onderzoeksjournalistiek

De gemiddelde leeftijd van de gesteunde journalisten blijft al een aantal jaren min of meer stabiel: 43 jaar in 2018, 44 jaar in 2019, 42 jaar in 2020, 43 jaar in 2021 en 44 jaar in 2022. In de Regeling Onderzoeksjournalistiek ligt de gemiddelde leeftijd met 41 jaar lager dan in de Regeling Bijzondere journalistiek: 48 jaar. De jongste gehonoreerde aanvrager in 2022 was 26 jaar, de oudste 77.

Regeling Bijzondere Journalistiek

De 48 binnen de Regeling Bijzondere Journalistiek gehonoreerde projecten zullen uiteenlopende verschijningsvormen kennen: iets minder dan de helft van de projecten heeft een boek als eerste publicatievorm, de overige projecten resulteren in artikelen of longreads, documentaires, fotoboeken en podcasts.

In de projecten die in 2022 binnen de Regeling Bijzondere Journalistiek werden gehonoreerd is de blik vaak op het buitenland gericht, van Suriname en Zuid-Korea tot Indonesië en het Midden-Oosten, en dikwijls met een Nederlandse component. Terugkerende onderwerpen zijn het koloniale en slavernijverleden van Nederland; niet verbazingwekkend in een jaar waarin premier Rutte namens de Nederlandse staat excuses aanbood voor het slavernijverleden en waarin een groot onderzoek werd gepresenteerd naar het geweld tijdens de dekolonisatie van Indonesië (1945-1949). Meerdere projecten binnen de Regeling Bijzondere Journalistiek richten zich op landen in het Midden-Oosten. Journalist en onderzoeker Hugo Schiffers deed in 2022 in een vijfdelige artikelenreeks voor EW Magazine verslag van een looptocht door Libanon. Door middel van interviews met Libanezen, geschiedschrijving en het schetsen van de omstandigheden ter plekke legt het project de huidige politieke en economische crisis in het land bloot.

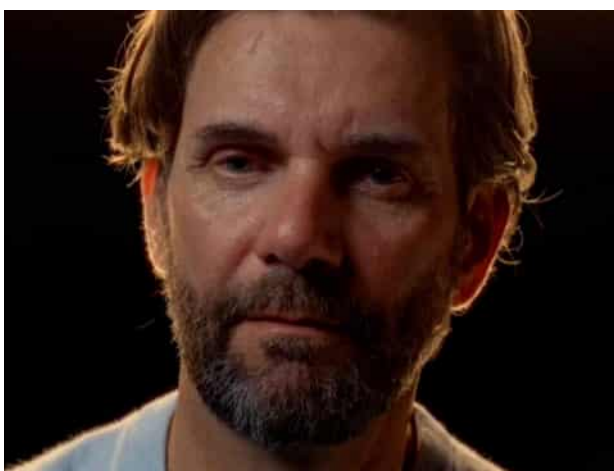
Foto's uit de multimediale productie Als het ijs smelt van journalist Yvonne Dudock en fotograaf Nicole Franken, gepubliceerd op trouw.nl en in Trouw De Verdieping op 8 september 2022. Foto's: Nicole Franken

Aan het woord

Journalisten gebruiken steeds vaker meerdere publicatievormen om hun verhaal te vertellen. Zo verscheen eind 2022 bij NRC [Wie zorgt er voor de ambulancebroeder die net een kind heeft zien sterven?](#), een combinatie van een korte, filmische documentaire en artikel waarin de kijker wordt meezogen in de onontkoombare 'loop' in het hoofd van een ex-ambulancebroeder die op allerlei plaatsen in de stad traumatische interventies herbeleeft.

“Een onderzoeksjournalistieke productie kan soms abstract, klinisch en feitelijk blijven”, aldus journalist Carola Houtekamer. “Centraal stond bij ons de vraag: is het wel normaal dat een mens zoveel lijden moet zien? Daarom hebben we in het verhaal en op beeld ook niet gekozen voor de momenten waarop alles misgaat. We wilden het normale werk laten zien, en daarmee ook de absurditeit daarvan. Militairen kunnen traumatische dingen meemaken in oorlogsgebieden. Daarvoor is een heel zorgprogramma. Maar ambulancebroeders beleven misschien wel drie oorlogen en dat lijken we heel normaal te vinden.” Houtekamer over de productie: “[Het is] geen mega-scoop, maar een zuiver verhaal. Het roept het gevoel op dat ik vier jaar geleden niet los kon laten. Zonder ruis, zonder restrictie. Een verhaal met vervreemding, eerbied en verdriet.”

Stills van video's bij het artikel [Wie zorgt er voor de ambulancebroeder die net een kind heeft zien sterven?](#), gepubliceerd op nrc.nl op 2 december 2022. Film: Jetta Varwijk en Jaap van Heusden.

Regeling Onderzoeksjournalistiek

Van de 119 toekenningen in 2022 had de helft een longread of artikel(enreeks) als eerste publicatievorm, 24 een boek, 13 een podcast, 8 een documentaire en 2 fotografie. In ruim 60 procent van de gevallen gebruikten de journalisten meerdere publicatievormen voor hetzelfde project. Dat het aandeel boekprojecten met 20 procent relatief klein is, valt te verklaren uit de actualiteit en urgentie van veel van de onderzoeken, die vaak moeilijk te verenigen zijn met het langere maakproces van een boek.

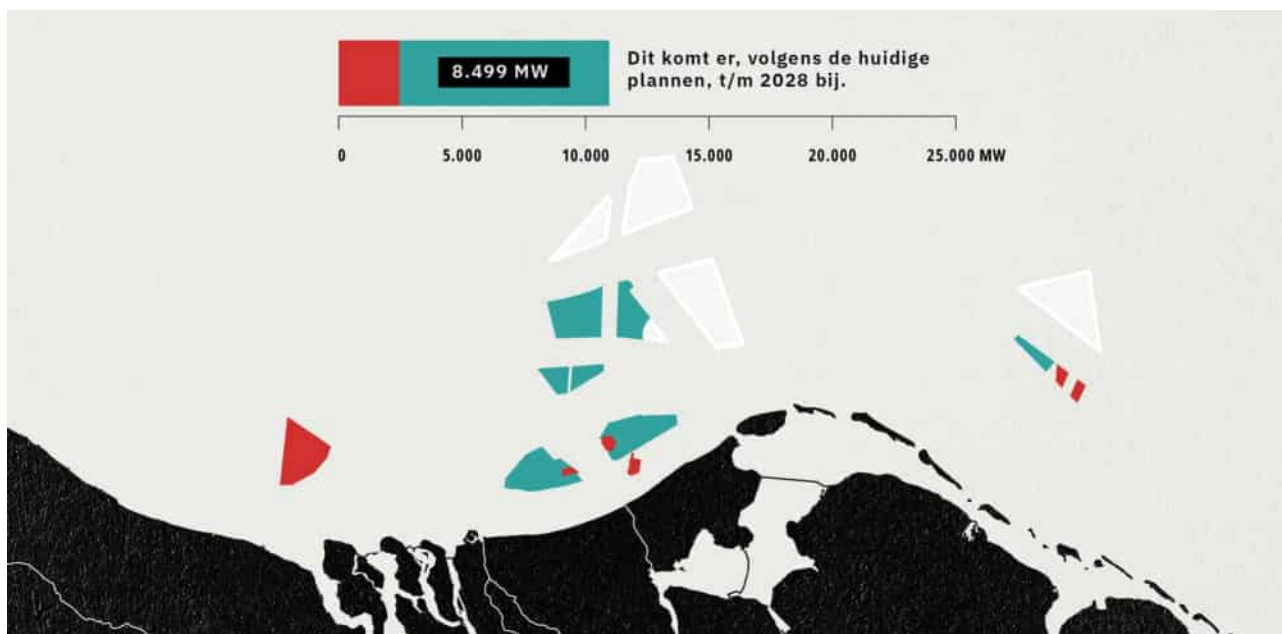
Waar in 2021 het coronavirus en de maatregelen tegen het virus meermaals onderwerp van onderzoek van de door het Fonds BJP gesteunde projecten waren, zijn veel onderzoeken in 2022 gericht op onderwerpen die te maken hebben met migratie, Oekraïne, energie en klimaat, belastingontwijking, de farmaceutische industrie en de zorg. Een kleine greep uit de reeds verschenen publicaties:

- In juli publiceerden Sylvana van den Braak en Michelle Salomons twee artikelen in Trouw en een longread in De Groene Amsterdammer rondom de vraag: Wie zorgt voor de Oekraïense vluchtelingen? Volgens Van den Braak wordt het onderzoek veel gedeeld onder ambtenaren en gemeente-adviesbureaus, die zich vaak herkend zeggen te voelen in de verhalen uit het onderzoek;

Gouda, 29 maart. Het oude Blokker-kantoor is nu een opvanglocatie voor vooral Oekraïense moeders met kinderen. Uit de longread Meer kun je niet van ons vragen van Sylvana van den Braak en Michelle Salomons, gepubliceerd in De Groene Amsterdammer nr. 30. Foto: Robin Utrecht (ANP).

- In juni publiceerde Follow The Money het artikel De weg naar groene energie is een smerige zaak, waarin Darko Lagunas 'onder de motorkap van de windindustrie' kijkt.

Datavisualisatie uit De weg naar groene energie is een smerige zaak, van Darko Lagunas, gepubliceerd door Follow The Money op 11 juni 2022. Datavisualisatie: Ted du Bois en Heleen Emanuel.

- In oktober publiceerden De Groene Amsterdammer en NRC een reeks van vijf artikelen van Jochem van Staalduine en Gidi Pols over belastingontwijking en het besteden van crimineel en/of corrupt verkregen geld. Het onderzoek naar het gebruik van offshore vennootschappen op de Nederlandse vastgoedmarkt leidde tot Kamervragen en het kraken van een pand van de Russische oligarch Arkadi Volozj aan het Amsterdamse Vondelpark;
- In december publiceerden Trouw, De Groene Amsterdammer en het radioprogramma Argos de onderzoeksresultaten van Anouk Kootstra over het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) als poortwachter van de Wet Langdurige Zorg. Het CIZ gaat over miljarden, maar het piept en kraakt op de werkvloer: ze zijn niet altijd even nauwkeurig, werken onder hoge druk en hebben nauwelijks persoonlijk contact met de patiënten.

Net als in voorgaande jaren betrof ongeveer de helft van de toegekende projecten in 2022 binnenlandse aangelegenheden (43 landelijk, 16 regionaal en 6 lokaal). Ruim 40 procent van de toekenningen binnen de Regeling Onderzoeksjournalistiek had betrekking op internationale onderwerpen, waaronder:

- Klimaat en milieu: onder meer een onderzoek naar de manier waarop de Europese duurzaamheidstransitie in de praktijk uitpakt, een fotografieproject over de relatie tussen Frontex (hekken, muren, veiligheidsmaatregelen) en ecologische verbindingen in Zuidoost-Europa en een onderzoek naar een Nederlandse vastgoedmiljonair die van een tiende van Bonaire een luxe villapark wil maken;
- Oorlog: onder meer een serie radio-uitzendingen/podcastafleveringen over de gevangenis-slachtoffers van Assad die woonachtig zijn in Nederland; een boek over de Nederlandse SS-bewakers van Auschwitz en een multimediale productie over de effecten van hybride oorlogvoering (digitale aanvallen, desinformatie, af luistering, afpersing).

Ook werden subsidies toegekend aan projecten met lokale en regionale onderwerpen, zie daarvoor hoofdstuk 4. Regionale en lokale journalistiek.

Pilot: Coaching

In 2022 is het Fonds begonnen met het opzetten van een coachingstraject binnen de Regeling Projectsubsidies. Bij (beginnende) freelance journalisten is vaak behoefte aan meer begeleiding dan door de redacties en uitgeverijen gegeven wordt, zeker op redacties waar geen aparte onderzoeksredactie is. Om potentie van aanvragers en projecten niet onbenut te laten, is het Fonds in 2022 gestart met de pilot coaching.

Aan het woord

Een eerste traject is inmiddels succesvol afgerond. De aanvrager evalueerde het traject als volgt:

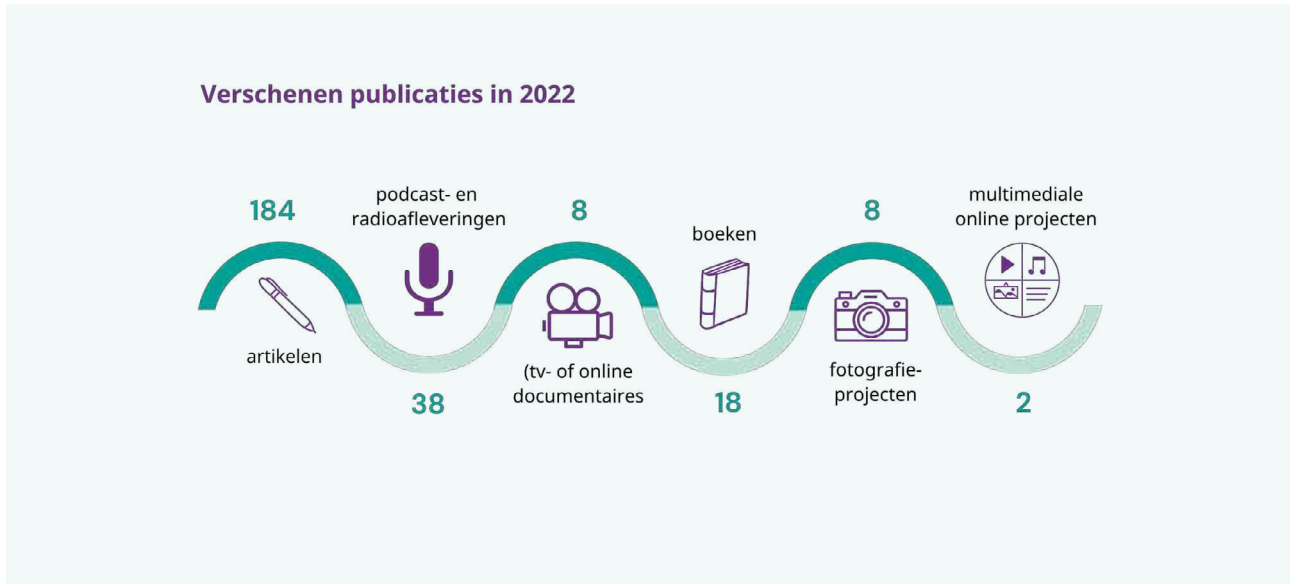
“Door de coachingsessies is het voor mij een stuk helderder geworden hoe ik de komende maanden methodologisch te werk zal gaan. Hiernaast was het enorm fijn om een coach te hebben die vanuit meer afstand naar het verhaal kon kijken en mij bij moeilijkheden kon adviseren. Ik heb de coaching als uitermate fijn ervaren - ik kon goed overweg met de coach en kon me ook vaak vinden in haar aanbevelingen.”

Naast dit afgeronde traject loopt nog een aantal trajecten binnen de pilot. In de loop van 2023 wordt de pilot geëvalueerd. Tot nu toe geleerde lessen zijn onder meer dat helderheid over het precieze doel van de coaching noodzakelijk is, evenals onafhankelijkheid van de coach ten opzichte van bureau en beoordelingscommissie van het Fonds. Indien de pilot succesvol is, zal een pool van coaches gevormd worden (zoals er ook een pool van commissieleden is). Aanvragers krijgen een tegemoetkoming voor de tijdsinvestering die van hen gevraagd wordt binnen het traject. De coaches zelf worden uiteraard eveneens gehonoreerd voor hun werk.

Overigens kunnen journalisten ook binnen de Beurs Expertisebevordering een aanvraag doen ten behoeve van coaching - die trajecten hoeven niet gekoppeld te zijn aan een projectsubsidie. Zie voor meer hierover hoofdstuk 3.2.

2.2. Afgeronde projecten en impact

In 2022 zijn in totaal zijn 89 projecten afgerond, waaruit 233 publicaties zijn voortgekomen. Daarnaast zijn 25 publicaties verschenen uit acht nog lopende projecten.

Ten opzichte van 2021 is afgelopen jaar over de gehele linie iets minder gepubliceerd: 279 publicaties in 2021 tegenover 258 publicaties in 2022. Opvallend is vooral het verschil in het aantal boekpublicaties; van 35 boeken (in 2021) naar 18 boeken (in 2022). Deze afname kan worden verklaard door het achterblijvend aantal toekenningen in 2021 als gevolg van de coronacrisis.

Gevolgen van de oorlog in Oekraïne voor aanvragers en projecten

Vanaf de inval van Rusland eind februari 2022 ontvangt het Fonds van verschillende aanvragers signalen over beperkingen met daardoor als gevolg vertragingen van verscheidene projecten. Aanvragers laten weten dat de oorlog en de daaruit voortkomende onzekerheden invloed hebben op de medewerking en/of beschikbaarheid van bepaalde bronnen waardoor de beoogde publicatiedatum soms verschuift. Ook wordt melding gemaakt van het aanpassen van publicaties en publicatiedata, doordat de oorlog ertoe leidt dat bepaalde onderzoeken zodanig aan relevantie en actualiteit inboeten dat het publicerend medium de voorgenomen publicatie onvoldoende vindt aansluiten op de actuele situatie.

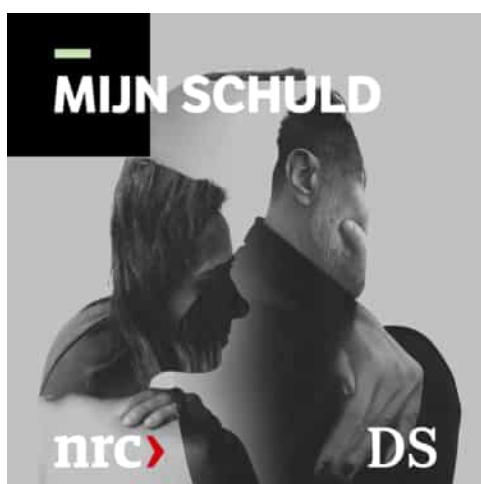
Waar de situatie in Oekraïne voor sommige aanvragers tot problemen leidt, is het in 2022 juist ook onderwerp van onderzoek en subsidieaanvragen geweest.

Opmerkelijk is de stijging van het aantal radio-uitzendingen en podcastafleveringen (in 2022: 38, in 2021: 20). Die stijging sluit aan bij wat in de Mediamonitor 2022 wordt geconstateerd: "Het podcastgebruik [is] in 2022 verder toegenomen. Maandelijks gebruikt bijna een derde van de Nederlanders podcasts; vooral jongeren."²¹

Aan het woord

Dat de podcast een goed medium blijkt voor journalistiek die dieper graaft dan de reguliere nieuwsgaring beschrijft een van de makers van de gesubsidieerde podcast Jumbo, van supermarkt naar supermacht als volgt²²:

"We maakten mooie verhalen, maar de vorm was altijd hetzelfde: een longread of een televisiereportage. Het begon bij ons te knagen dat een grote groep mensen daarmee niet werd bereikt. [...] Een podcastserie is een toegankelijke vorm die zich goed leent voor diepgravende journalistiek."

Drie door het Fonds BJP gesubsidieerde podcasts die in 2022 verschenen: Mijn Schuld (NRC /De Standaard), De Ranchi Baby's (NTR/NPO Radio 1) en Jumbo, van supermarkt tot supermacht (BNR Nieuwsradio).

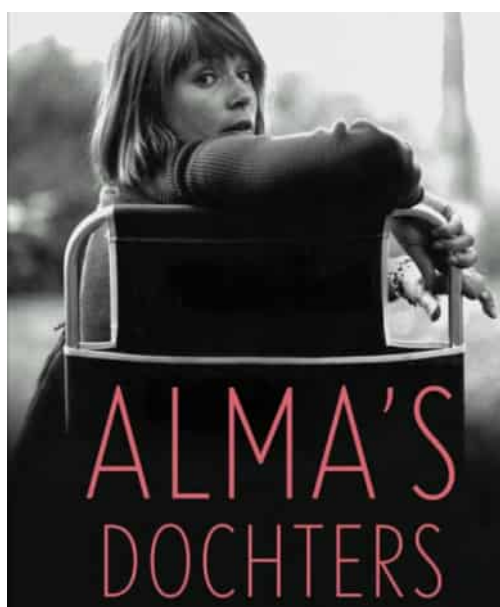
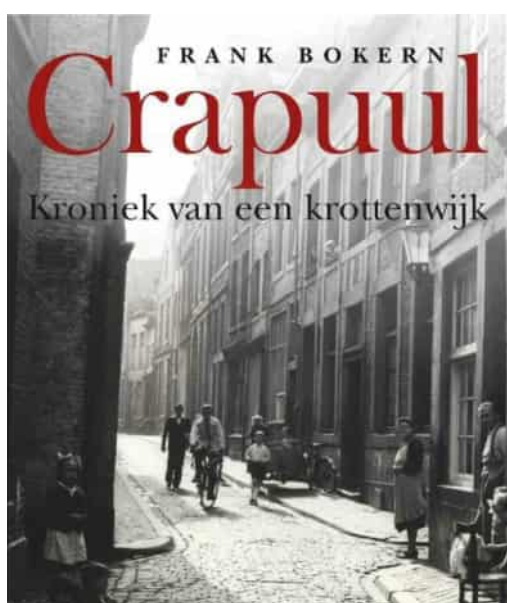
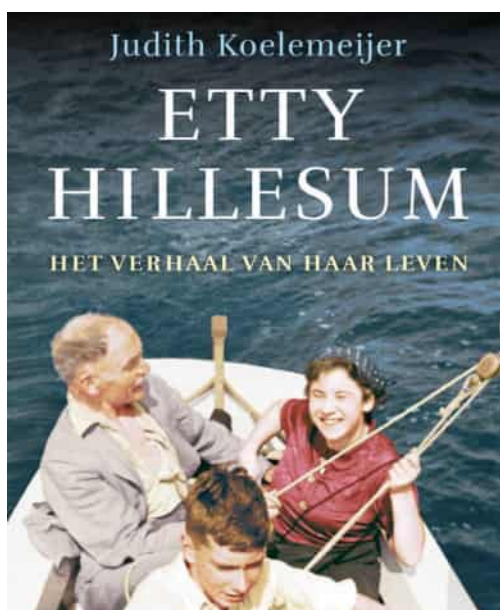
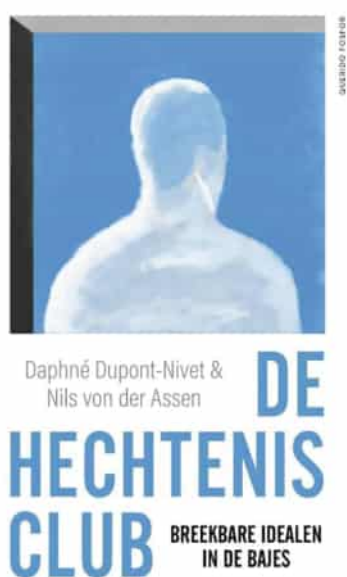
21 Zie: <https://www.mediamonitor.nl/digitalnewsreport/digital-news-report-2022/>.

22 Meer over het onderzoek is hier te lezen: <https://www.svdj.nl/nieuws/van-longreads-tot-een-podcast-over-supermarkt-jumbo-hoe-onderzoekscollectief-spot-on-stories-zichzelf-steedsvernieuwt/>.

Een greep uit de verschenen publicaties binnen de Regeling Bijzondere Journalistiek

In het afgelopen jaar verschenen verschillende boekpublicaties die goed tot zeer lovend zijn ontvangen in de media. Het boek van Nils von der Assen en Daphné Dupont-Nivet *De Hechtenisclub*. Breekbare idealen in de bajes – over de geschiedenis van de Bijlmerbajes - is uitgeroepen tot Non-Fictieboek van de Maand en genomineerd voor Non-Fictieboek van het Jaar. Het boek *Crapuul*. Kroniek van een krottenwijk van journalist Frank Bokern, waarin hij onderzoek doet naar de bewogen geschiedenis van de Maastrichtse wijk Stokstraatkwartier die door de jaren heen evolueert van een chique buurt naar een krottenwijk, wordt in verschillende media positief besproken, zoals in *Trouw* en bij VPRO OVT. ‘Betrokken geschiedschrijving van de betere soort: het laat de feiten spreken’, valt te lezen in een NRC-recensie (****). Ook op lokaal niveau heeft het boek impact. In juni stond het boek bovenaan in de bestseller-top-10 van de Maastrichtse boekhandel Dominicanen.²³ Via verschillende lezingen in buurt- en zorgcentra komt het verhaal terecht bij de mensen ‘voor wie het verhaal nog levende geschiedenis is’. Inmiddels is de zesde druk van het boek verschenen.

In 2022 verschenen boekpublicaties.

23 Zie: <https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/heel-europa-lijkt-op-de-youngadult-reeks-heartstopper-te-azen~b288992a/>.

Aan het woord

Een van de podcasts die met subsidie uit de Regeling Bijzondere Journalistiek tot stand is gekomen, is Mijn Schuld van Roos van Ees en Wederik De Backer, gepubliceerd door NRC. In een zesdelige podcast en zevendelige artikelenserie voor De Standaard onderzoeken zij het begrip schuld: hoe is het om te leven met schuld en diep schuldgevoel? Roos van Ees in een radio-interview op Radio 1.²⁴ Ze beschrijft de podcast als:

“Een gigantische klus die zonder ondersteuning vanuit het fonds niet mogelijk was geweest. We laten in de podcast alleen daders aan het woord, en geen slachtoffers. Dat is een gewaagde vormkeuze. Maar het perspectief van het slachtoffer is daarom niet afwezig in de podcast”

Prijzen en nominaties

In 2022 werden verschillende door het Fonds gesteunde publicaties beloond met prijzen of nominaties:

Anne-Lot Hoek, *De Strijd om Bali (De Bezige Bij)*

Shortlist Libris Geschiedenis Prijs 2022

Longlist en eervolle vermelding Brusseprijs 2022

Beste Geschiedenisboek van de Maand bij radioprogramma OVT (NPO Radio 1)

Hubert Smeets, *Een wonderbaarlijk politicus. Hans van Mierlo 1931-2010 (De Bezige Bij)*

Longlist Brusseprijs 2022

Nils von der Assen & Daphné Dupont-Nivet, *De hechtenisclub (Querido Fosfor)*

Uitgeroepen tot NPO Radio 1 Non-Fictieboek van de Maand en nominatie voor NPO

Radio 1 Non-Fictieboek van het Jaar

Paul Kempers, *Het gaat om heel eenvoudige dingen. Jean Leering en de kunst (Valiz)*

Winnaar AICA Prijs 2021, vakprijs voor beste publicatie op het gebied van kunstgeschiedenis en -kritiek.

Robert-Jan Friele, *De Pizarro's. Eén familie, drie generaties en honderd jaar strijd in Colombia (Meulenhoff)*

Longlist Brusseprijs 2022

²⁴ Het gehele interview is hier te beluisteren: <https://radio1.be/luister/select/voorproevers/roos-van-ees-we-moeten-als-maatschappij-blijven-geloven-dat-iemand-een-beter-mens-kan-worden>.

Uit Hitlers kindsoldaten, een documentaire van Cees Kleijn.

Verschillende publicaties resulteerden in afgeleide spin-offs waardoor het bereik van de publicatie vergroot wordt. Naar aanleiding van het in 2018 verschenen en door het Fonds gesteunde boek *De Bananengeneratie*, geschreven door journalist Pete Wu, is in 2022 een theatervoorstelling gemaakt.²⁵ Ook het project van documentairefotograaf Michael Rhebergen vindt zijn weg naar het theater.²⁶ Rhebergens onderzoek naar de invloed van de Rwandese genocide in 1994 op de jongere generatie wordt in samenwerking met Mugisha Frank, een 24-jarige Rwandese artiest, verteld door middel van dans, muziek, poëzie, film en fotografie. Naast theatrale vertalingen worden sommige door het Fonds gesteunde projecten ook vertaald naar andere talen. Het boek van Jeroen Visser *Noord-Korea zegt sorry* bijvoorbeeld wordt vertaald naar het Fins en krijgt zo ook buiten Nederland de nodige aandacht. Brusseprijs-genomineerde *De Machine over Booking.com*, van Stijn Bronzwaer, Merijn Rengers en Joris Kooiman, is vertaald naar het Spaans.

Een greep uit de verschenen publicaties binnen de Regeling Onderzoeksjournalistiek

Over (het nieuws uit) gesteunde publicaties wordt vaak in andere media bericht. Verschillende subsidieaanvragers werden in 2022 geïnterviewd op tv, radio of voor een geschreven medium. Zo zat onderzoeksjournalist Maurice Swirc aan tafel bij talkshow *Op1* om te vertellen over zijn onderzoek naar Nederlandse oorlogsmisdaden in Indonesië. Leendert van der Valk vertelde bij OVT (NPO Radio 1) over zijn onderzoek naar de beginperiode van de Nederlandse slavernij. En Jiska Kroon, die zes weken undercover werkte op Schiphol om onderzoek te doen naar de arbeidsomstandigheden van beveiligers, nam deel aan een gesprek over de drukte bij Schiphol bij *Spraakmakers* (NPO Radio 1).

²⁵ <https://www.oostpool.nl/voorstellingen/de-bananengeneratie/>

²⁶ https://www.destentor.nl/deventer/michael-en-mugisha-verwerken-genocide-rwanda-in-voorstelling-blijft-een-heel-gevoelig-onderwerp~a72917e1/?cb=7065d1db48be98cc98abb9f133aa9c8c&auth_rd=1

Aan het woord

Jiska Kroon maakte een longread en een driedelige podcastserie voor de regionale titels van Mediahuis. In Villamedia vertelt ze hoe dubbel haar undercoverwerk soms voor haar voelde: ²⁷

“Sommigen deelden lief en leed met mij terwijl ze niet wisten wie ik écht was. Gelukkig reageerden mijn oud-collega’s erg positief op mijn verhaal en konden ze zich vinden in wat ik opschreef. Het deed mij beseffen dat het project dat ik deed een maatschappelijk belang heeft. Hopelijk draagt mijn werk bij aan de verbetering van de arbeidsomstandigheden van mijn oud-collega’s.”

Naar aanleiding van haar onderzoek wil de PvdA-fractie in Haarlemmermeer een onderzoek naar de arbeidsomstandigheden en -voorwaarden op Schiphol. In 2022 waren er meer publicaties die de politiek bereikten. Een aantal voorbeelden:

27 Zie: <https://www.villamedia.nl/artikel/undercover-als-beveiliging-op-schiphol-ik-moest-mijzelf-wel-eens-toespreken-oog-niet-te-nieuwsgierig>.

- Raadsleden in Utrecht zetten toegankelijkheidsbeleid en het betrekken van ervaringsdeskundigen op de agenda, waarbij wordt verwezen naar de radioreportage van Pointer gemaakt door Anna Deems en Mattijs Smit over de toegankelijkheid van Nederland voor mensen met een beperking. Ook wordt een van de makers uit die uitzending uitgenodigd bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid;
- In België is (mede) naar aanleiding van de reconstructie van Tim Luimes en Tomas Vanheste over het PFOS-schandaal in Vlaanderen (Knack en Vrij Nederland) een procedure gestart bij de Raad van State om de bouw van de Oosterweel tegen te houden ;
- Een onderzoek van Daniël van Kessel en Nikki Brands over hoe Nederland omgaat met zijn Caribische gemeenten leidt tot Kamervragen, een debat over bestuurlijke integriteit en de angstcultuur binnen de lokale overheid en uiteindelijk tot een tijdelijke schorsing van de hoogste bestuurder van Bonaire (Follow The Money);
- Kamervragen worden gesteld naar aanleiding van het onderzoek van Gidi Pols en Jochem van Staalduine over 'Moneyland', het fictieve land der superrijken, en offshore vastgoedconstructies waaruit blijkt dat de gesanctioneerde Russische miljardair Arkadi Volozj een Amsterdams pand aan het Vondelpark bezit. De krakers die dit pand hebben gekraakt hebben het kort geding van Arkadi Volozj gewonnen en mogen aan het Vondelpark blijven wonen (De Groene Amsterdammer en NRC).

Aan het woord

Kees van den Bosch, juryvoorzitter van De Loep:

“Dit jaar heeft Booking.com 64 miljoen terugbetaald aan de overheid als gevolg van de publieke verontwaardiging die ontstond na onthulling van de bonussen van de top van het bedrijf door de schrijvers van het boek De Machine. Van die vierenzestig miljoen kunnen alle genomineerden [van de Loep] van de afgelopen vijf jaar met gemak bekostigd worden en dan is er nog veel geld over.”

Prijzen en nominaties

Ook de publicaties die verschenen met subsidie uit de regeling Onderzoeksjournalistiek werden veelvuldig bekroond en genomineerd:

Annegriet Wietsma, Podcast De Deventer Mediazaak (Argos)

Winnaar van De Tegel, categorie Audio

Nominatie Dutch Directors Guild, categorie Podcast-/Radioregie

Ook was Annegriet Wietsma bij de jaarlijkse uitbinkerslunch die het koninklijk echtpaar organiseert

Claudia Heinermann, Siberian Exiles, part III

Uitgelicht in top 10 Beste Nederlandse Fotoboeken 2022 door de Volkskrant

Huib de Zeeuw en Kasper van Laarhoven, Uitzettingen naar Soedan (NRC)

Nominatie voor De Tegel, categorie Nieuws

Nominatie voor De Loep, categorie Controlerend

Huib Modderkolk, Het is oorlog maar niemand die het ziet (Podium)

Nieuwspoort Prijs van het Vrije Woord 2022

Jaap van den Beukel, Mijn Noord (de Volkskrant & AT5)

Nominatie voor de Zilveren Camera Publieksprijs

Jan-Hein Strop & Stefan Vermeulen, artikelen en boek Sywerts Miljoenen (Follow The Money)

Nominatie voor De Tegel, categorie Onderzoek

Winnaar Publieksprijs De Tegel 2021

Winnaar Prinsjesboekenprijs 2022

Winnaar Beste Boek van 2022 door Boekhandel Paagman

Jantine Jongebloed, Wie zetten mijn naaktfoto's online? (de Volkskrant)

Winnaar De Gouden Freelancer 2022

Nominatie voor De Loep, categorie Opsporend

Julie Hrudová, Chasing Amsterdam (Ipso Facto)

Uitgelicht in top 10 Beste Nederlandse Fotoboeken 2022 door de Volkskrant

Karel Berkhout, Meester van de medicijnen (Ambo Anthos)

Longlist Brusseprijs 2022

Kim van Keken & Joost Ramaer, Krantenkoning Van Thillo, de man die ons krantenlandschap verschraalde (Vrij Nederland)

Nominatie voor De Gouden Freelancer 2022

Lise Witteman, Sluiproute Brussel (Ambo Anthos Uitgevers)

Nominatie voor De Loep, categorie Controlerend

Longlist Brusseprijs 2022

Maarten Dallinga, Podcast Niet van de wereld (Omroep Gelderland)

Uitgelicht door Trouw in lijst Beste Podcasts van 2022

Meesterteller 2022 Stichting Verhalende Journalistiek

Maartje Duin i.s.m. Peggy Bouva, De plantage van onze voorouders (VPRO)

Tweede plaats De Gouden Freelancer 2022

Nominatie Dutch Directors Guild, categorie Podcast-/Radioregie

Maurice Swirc, De Indische Doofpot (De Arbeiderspers)

Nominatie Prinsjesboekenprijs 2022

Nominatie voor Beste Boek van 2022 door Boekhandel Paagman

Merijn Rengers, Stijn Bronzwaer en Joris Kooiman, De Machine (Lebowski Publishers)

Winnaar De Loep 2022, categorie Controlerend

Shortlist Brusseprijs 2022

Het boek De Machine werd bovendien in 2022 in het Spaans vertaald en in Spanje uitgebracht onder de titel La Máquina

Michelle Salomons, Thomas Muntz & Emiel Woutersen, De sluipende privatisering van het Nederlandse onderwijs (Investico & De Groene Amsterdammer)

Nominatie voor De Loep, categorie Signalerend

Mona van den Berg, Wachten (uitgeverij Jurgen Maas)

Nominatie voor SO Awards Publieksprijs 2022

Rens Lieman, Dit is waarom de Action zo goedkoop is (Noordhollands Dagblad)

Nominatie voor De Tegel, categorie Verslaggeving

Sander Rietveld, Nieuwe Kruisvaarders (Prometheus)

Nominatie Belangrijkste Boek van het Jaar 2022

Sylvana van den Braak, Emiel Woutersen & Irene van der Linde, Bijna 250 duizend arbeidsmigranten onvindbaar voor de overheid (De Groene Amsterdammer, Pointer en Trouw)

Nominatie voor De Tegel, categorie Data

Sylvana van den Braak, Karlijn Kuijpers & Emiel Woutersen, Aziatische koks uitgebuit in Nederland (Investico, Trouw en De Groene Amsterdammer)

Nominatie voor De Tegel, categorie Nieuws

Wendelmoet Boersema, Gronings Goud (Ambo Anthos Uitgevers)

Nominatie Belangrijkste Boek van het Jaar 2022

Shortlist Brusseprijs 2022

Prijzen en nominaties kunnen bijdragen aan het vergroten van het bereik en bekendheid van de journalist en diens werk, maar journalisten zelf ondernemen ook verschillende activiteiten rondom hun publicaties om bij te dragen aan het bereiken van het juiste publiek. Denk hierbij aan discussieavonden in debatcentra voor geïnteresseerden en andere betrokkenen. Naar aanleiding van de documentaire Trump en de Joden van journalist Gideon Levy, die samen met Hans Bouma en Sander Cijssouw onderzoek deed naar de invloed van Donald Trump op Amerikaanse Joden, is in Pakhuis de Zwijger een avond georganiseerd met een filmvertoning en nabespreking met de makers. Ook leidde het boek De Indische Doofpot van Maurice Swirc tot een debatavond in De Balie, waarop in het bijzonder mensen afkwamen met interesse (en betrokkenheid bij) het onderwerp koloniale geschiedenis van Indonesië.

Beelden uit de documentaire Trump & De Joden van Gideo Levy.

Links: Loofhuttenfeestviering bij gemeentehuis van New York

Rechts: Jason van Tatenhoven, voormalig woordvoerder van de Oath Keepers. Hij verliet de militia omdat hij niet kon leven met het groeiende antisemitisme

2.3. Ingetrokken en mislukte projecten

In 2022 werden drie toegekende subsidieaanvragen ingetrokken, alle binnen de Regeling Onderzoeksjournalistiek. In 2021 waren dat er nog negen, mede als gevolg van de coronacrisis. Door deze intrekkingen vloeide in totaal €17.000 terug naar het budget voor Onderzoeksjournalistiek. Voor de procedure van de financiële afwikkeling van projectsubsidies zie bijlage 4.

3. Talentontwikkeling

Naast de projecten en publicaties die het Fonds mogelijk maakt, is er sinds 2018 ook een regeling voor talentontwikkeling. Daarmee wordt duurzaam geïnvesteerd in de onderzoeksjournalistiek.

De Regeling Talentontwikkeling bestaat uit twee onderdelen:

- De Regeling Jong Talent. Via deze regeling worden traineeships van één tot twee jaar aangeboden voor beginnende journalisten die als onderzoeksjournalist aan de slag willen;
- De Beurs Expertisebevordering. Met deze beurs kunnen meer ervaren journalisten zich bijscholen om specifieke vaardigheden te leren waarmee zij hun diepgravende journalistiek verbeteren en daarnaast hun werkveld kunnen verbreden.

Met behulp van deze regelingen beoogt het Fonds BJP journalisten te scholen in onderzoeksjournalistiek, nieuwe onderzoeksvaardigheden aan te reiken, een betere inhoudelijke en zakelijke profilering te bieden, hun de kans te geven zich te specialiseren en hen van een groter netwerk te voorzie

3.1 De Regeling Jong Talent

Via de Regeling Jong Talent kunnen journalisten die nog geen drie jaar in het vak zitten zichzelf verder ontwikkelen in de onderzoeksjournalistiek. Dit doen ze door één of twee jaar lang in dienst te treden bij een gerenommeerde onderzoeksredactie. Daarnaast nemen ze deel aan een door het Fonds BJP georganiseerd scholingsprogramma dat zich richt op het vergroten van verschillende vaardigheden die nodig zijn voor goede onderzoeksjournalistiek. Of zij nu uiteindelijk in vaste dienst gaan werken of als freelancer actief worden, het versterken van hun vaardigheden en expertise zijn binnen de regeling het belangrijkste. Het Fonds BJP ondersteunt de betrokken media in de salariskosten, de redacties financieren de werkgeverslasten en verzorgen training on the job en begeleiding, waardoor de redactie zich ook committeert. Het Fonds selecteert de betrokken redacties; de redacties selecteren hun trainee, waarbij zij zich houden aan de criteria die het Fonds BJP heeft opgesteld.

Alle trainees uit de twee afgezwaaide lichtingen zijn nog (freelance) werkzaam in de (onderzoeks)journalistiek. Zes van hen kregen een baan aangeboden bij de redactie waar zij werkzaam waren of zijn inmiddels full time in dienst op een andere redactie. Ook werd van lichting III (gestart in oktober 2021) van één trainee het traineeship niet verlengd met een tweede jaar omdat zij na haar eerste jaar als trainee meteen een vast contract op de redactie aangeboden kreeg. Van de tien trainees die in september 2019 gestart zijn (lichting I) werken er nog zeven als (onderzoeks)journalist. In 2022 werden twee traineeships voortijdig beëindigd.

De redacties

Begin 2022 waren 20 trainees aan de slag op de volgende redacties (gestart najaar 2020 en begin 2021):

- Argos/Medialogica,
- Brabants Dagblad,
- EenVandaag,
- Het Financieele Dagblad,
- De Groene Amsterdammer,
- The Investigative Desk,
- Leidsch/Haarlems Dagblad,
- De Limburger,
- Nederlands Dagblad,
- Noordhollands Dagblad,
- NRC Handelsblad,
- Omroep Gelderland,
- Het Parool,
- Pointer (KRO-NCRV),
- RTL Nieuws,
- Small Stream Media,
- Tubantia,
- Trouw,
- de Volkskrant en
- Vrij Nederland.

Vanaf januari 2022 startten daarnaast 15 nieuwe trainees op de volgende redacties:

- Argos radio,
- De Balie/Live Journalism,
- Binnenlands Bestuur,
- Dagblad van het Noorden/ Leeuwarder Courant,
- Eindhovens Dagblad,
- Follow the Money,

- Hart van Nederland,
- KRO-NCRV (kernteam journalistiek),
- Lighthouse Reports,
- NRC Handelsblad,
- NU.nl,
- Medisch Contact,
- Omroep Brabant,
- RTV Drenthe en
- RTV Oost.

Voor de ronde die startte in januari 2023 konden trainees vanaf oktober 2022 solliciteren voor traineeplaatsen op de volgende redacties:

- AD Regio,
- Binnenlands Bestuur,
- De Gooi- en Eemlander,
- De Groene Amsterdammer, Dagblad van het Noorden/ Leeuwarder Courant,
- de Volkskrant,
- EenVandaag,
- Lighthouse Reports,
- Noordhollands Dagblad/Dagblad voor West-Friesland,
- OneWorld,
- Pointer Radio,
- Quote,
- Trouw en
- Vrij Nederland.

Verloop Regeling Jong Talent

Dat er nog steeds grote interesse in de regeling is, blijkt uit de oproep die in het voorjaar van 2022 werd gedaan onder redacties om zich aan te melden voor de ronde van 2023. Er meldden zich 29 redacties voor 14 nieuwe plekken vanaf januari 2023, waaronder nieuwe redacties waar nog niet eerder mee was samengewerkt en redacties die al eerder een trainee in dienst hadden gehad. Ook een groot aantal (17) lokale en regionale redacties meldde zich aan. De gesprekken met deze redacties zijn deels een verkenning geweest voor de nieuwe regelingen voor regionale en lokale journalistiek (zie voor meer hoofdstuk 4). De manier waarop en mate waarin een trainee zich bij een redactie kan ontwikkelen, zijn bij de selectie altijd leidend. Verder wordt gelet op de kwaliteit van de begeleiding, aanwezige expertise en spreiding van het aanbod (geografisch, qua vorm, bereik en inhoudelijk). Ook eerdere ervaringen binnen de regeling werden meegewogen.

Nieuws Vernieuwing Het vak Loopbaan Agenda

Vacatures

Gezocht: Jong Journalistiek Talent. Trainees delen hun ervaringen

Sjors Roeters, trainee bij Vrij Nederland. Beeld: Els Zweerink.

De sollicitatieprocedure

De geselecteerde redacties hebben allen een eigen karakter, omvang, werkwijze en eigen aandachtsgebieden. Daarom is iedere redactie op zoek naar een specifiek profiel, passend bij de redactie en de werkzaamheden. In samenspraak met de redacties is per vacature een wervingstekst opgeteld. De werving van de trainees vond plaats via het Fonds BJP en via de kanalen van de verschillende redacties. In totaal is 503 keer gesolliciteerd op de 14 vacatures, een gemiddelde van 36 sollicitaties per vacature. Algemene feedback van de redacties was dat de kwaliteit van de sollicitaties erg hoog was. Er is ook een aantal redacties die aangaven dat zij, naast de trainee, ook andere kandidaten hebben aangenomen of freelancewerkzaamheden hebben aangeboden.

De trainees van lichte V (die beginnen vanaf januari 2023) kwamen samen voor een kennismaking en kick-off op 16 december 2022 in het Anatomiegebouw in Utrecht. Foto: Roger Cremers.

Het trainingsprogramma

De trainees volgen naast hun werk verschillende trainingen waarvoor ze vrij worden gesteld van hun werkzaamheden op de redactie. In 2022 werden in totaal 28 verschillende trainingen en activiteiten aangeboden verdeeld over de verschillende groepen trainees. De trainingen in het eerste jaar van het traineeship bestaan uit meer algemene trainingen die voor iedere onderzoeksjournalist onontbeerlijk zijn, bijvoorbeeld in online zoeken/OSINT, een basistraining jaarrekeningen lezen en een training in creativiteit en het ontwikkelen van ideeën. Daarnaast wordt de mogelijkheid geboden aan meer specifiekere trainingen deel te nemen. Daarbij werd zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaand aanbod, bijvoorbeeld:

- De Financiële Masterclass, KvK- en Handelsregistertraining, Gemeentefinanciën-training (allemaal georganiseerd door Masterclasses Financiële Journalistiek/André de Vos);
- Data Als Kans (Beeld & Geluid);
- Meestervertellers Academie (Stichting Verhalende Journalistiek);
- AI op de Redactie (Laurens Vreekamp).

Ook worden waar nodig eigen trainingen samengesteld, bijvoorbeeld voor Woo-verzoeken, datajournalistiek, podcasts of verhalende journalistiek.

Training Datajournalistiek /Excel met Winny de Jong op 29 april 2022. Foto: Roger Cremers.

Naast de scholing krijgen de trainees de kans te leren van verschillende ervaren en prijswinnende onderzoeksjournalisten in speciaal daarvoor georganiseerde sessies (met bijvoorbeeld Kim van Keken (Vrij Nederland), Huub Jaspers (Argos) en Annegriet Wietsma (De Deventer Mediazaak)). In samenwerking met de VVOJ werd verder een drukbezochte middag georganiseerd met Elyse Samuels & Joyce Sohyun Lee van

het Visual Forensics team van de Washington Post. Deze sessie was toegankelijk voor trainees en leden van de VVOJ. Ook dit jaar bezochten de trainees verschillende conferenties, zoals Dataharvest, de VVOJ Conferentie, True Stories en De Gouden Freelancer.

Op 16 december 2022 werd een kick-off georganiseerd waarvoor alle trainees en begeleiders van hun redacties waren uitgenodigd. Er waren ongeveer dertig hoofd- en eindredacteuren en dertig trainees aanwezig. Voor de hoofd- en eindredacteuren was een aparte sessie georganiseerd om met elkaar te reflecteren over het belang van investeren in onderzoeksjournalistiek en de rol van een trainee daarin.

Panelgesprek, geleid door Sophie Frankenmolen, over hoe onderzoeksjournalistiek kan bijdragen aan het vertrouwen in de journalistiek. Met in het panel vlnr: Harm Ede Botje (Follow the Money), Seada Nourhussen (OneWorld), Rene Sommer (Pointer) en Monique Hindriks (Live Journalism - De Balie). Foto: Roger Cremers.

De nieuwe trainees die in januari 2023 van start gaan krijgen een eerste training van Karel van den Berg over creativiteit op de redactie. Foto: Roger Cremers.

Aan het woord

Ook merkten de aanwezigen op dat het meerwaarde biedt om de onderzoeksjournalist te koppelen aan bijvoorbeeld een collega-journalist die inhoudelijk goed op de hoogte is. , merkte Corine de Vries, hoofdredacteur van de regionale bladen van het Mediahuis op.²⁸

“Het leuke dat wij dan zien, is dat de jonge journalist de vragen kan stellen die onze lezers ook hebben.”

28 Zie ook: <https://fondsbjp.nl/2023/01/kick-off-nieuwe-lichting-jong-talent-programma/>.

Mariëlle Nieuwenhuis (RTV Drenthe) in een panelgesprek met hoofd- en eindredacteuren over waarom investeren in onderzoeksjournalistiek en hoe een trainee daaraan kan bijdragen. Beeld: Roger Cremers.

Aan het woord

Mariëlle Nieuwenhuis, eindredacteur bij RTV Drenthe, merkt dat het ook belangrijk is de trainee te blijven beschermen tegen de tijdsdruk. Zelfs ook tegen collega's:

“De druk om te produceren is groot. Tegen die druk moet ik onze trainee wel beschermen; grondig onderzoek doen heeft tijd nodig.”

Trouw-trainee Maarten van Gestel maakte de podcast De Schrik van Roden.

De trainees en hun werk

De trainees zijn werkzaam op verschillende soorten redacties: de een start op een gespecialiseerde onderzoeksredactie, de ander op een regioredactie en weer een ander werkt mee aan een langere productie. Daarbij krijgen zij de kans zich te specialiseren en dossierkennis op te bouwen of zich verder te ontwikkelen in specifieke skills. Waar het eerste jaar van het traineeship vaak nog in het teken staat van het leren kennen van de redactie, het aanleren van nieuwe technieken en het meewerken aan een langdurig journalistiek verhaal, kan tijdens het tweede jaar vaak of verdieping gezocht worden of meer tijd besteed worden aan een eigen productie. Trainee Maarten van Gestel maakte de podcast De Schrik van Roden voor Trouw. Hij besteedde hier een groot deel van zijn tweede jaar op de redactie aan en hij leerde hier veel van. Het project leverde de krant de eerste langere verhalende podcast op, die zeer goed is beluisterd, in januari 2023 staat de teller op 800.000 luisteraars.²⁹

²⁹ Zie <https://fondsbjp.nl/2022/01/jong-talent-uitgelicht-maarten-van-gestel-maakte-een-podcast-over-oud-nsber-jacob-luitjens/> en <https://www.trouw.nl/leven/er-is-een-probleem-zei-de-baas-tegen-podcastmaker-maarten-van-gestel-je-stem>.

Nieuws Vernieuwing Het vak Loopbaan Agenda

Vacatures

Jonas Jongerius — vrijdag 2 december 2022, 09:00 | 0 reacties, [praat mee](#)

Onderzoeksjournalist Judith Kutschenreuter: 'De focus ligt vaak op de Randstad terwijl er in de regio net zoveel gebeurt'

Artikel over Judith Kutschenreuter in het eindejaarsnummer van Villamedia over 'Dertig onder dertig'.³⁰

Aan het woord

Judith Kutschenreuter, trainee bij het Brabants Dagblad:

"Ik [heb] in het eerste jaar van deze traineeship op de onderzoeksredactie zelfstandig een groter verhaal gemaakt. Dit was een onderzoeksverhaal inclusief een explainer-video over seksuele intimidatie op Vinted. Het onderzoek en de uitwerking van het verhaal en de video heb ik alleen gedaan. Dit artikel had een groot bereik en is meegenomen in meerdere kranten, zowel online als op papier."

³⁰ Zie: <https://www.villamedia.nl/artikel/brabantse-onderzoeksjournalist-judith-kutschenreuter-over-de-regio-valt-net-zoveel-te-schrijven-als-in-de-randstad>.

Aan het woord

De redactie van Tubantia over Julia Bokdam:

“[Julia maakte] een verhaal over de schimmige wereld van ondernemers die diensten aanbieden in ruil voor een seksuele tegenprestatie en hierbij inspelen op kwetsbare vrouwen zonder geld. Een productie waarbij ze – om greep te krijgen op deze mensen – undercover is gegaan en gedurende drie weken met meerdere ‘vakmensen’ heeft gechat. (...) Slachtofferhulp Nederland trok aan de bel en CDA en ChristenUnie hebben Kamervragen gesteld. Het artikel is geplaatst in het Algemeen Dagblad en werd één van de best gelezen artikelen van Tubantia in 2021.”

▲ 'Is dit hem?' Verslaggever Julia Bokdam bij het station in Almelo, in gesprek met de afwachting van de 'automonteur' die haar remmen wel even wil nakijken in ruil voor seks. © Carlo ter Ellen

'Jij een fotoshoot, ik een pijpbeurt': in veel branches in Twente wordt werk geruild voor seks

PODCAST Automonteurs, hoveniers, boekhouders: ondernemers uit allerlei sectoren bieden hun diensten aan in ruil voor seks. Vaak mannen, op zoek naar vrouwen. Soms 'mogen' stellen ook. 'Betrouwbare vakmensen', zo noemen ze zichzelf. Maar garanties dat ze dat ook daadwerkelijk zijn, krijg je niet. „Ik stel mezelf wel voor als ik bij je ben.”

Julia Bokdam 04-12-21, 10:15 Laatste update: 04-12-21, 11:10

Artikel van Julia Bokdam voor Tubantia.

Aan het woord

Süeda Isik, trainee bij NRC, heeft haar eigen [rubriek](#):

“Ik heb onderzocht hoe memes online ingezet worden voor verschillende doeleinden: Oekraïners die vechten tegen Russische desinformatie tot cocaïnegebruikende studenten die hun geweten geruststellen. Ik zie mijn kennis over het internet als volgt: een taxichauffeur kent alle straten in zijn stad uit zijn hoofd, hoe klein en verstopt ze ook zijn. Tijdens mijn tijd bij NRC heb ik net zoals de taxichauffeur geleerd hoe ik mezelf kan navigeren in de internetwereld. Wat kun je waar vinden? En wie kun je er treffen?”

Süeda Isik werd geportretteerd in het eindejaarsnummer en sierde de voorpagina van Villamedia Dertig onder dertig.

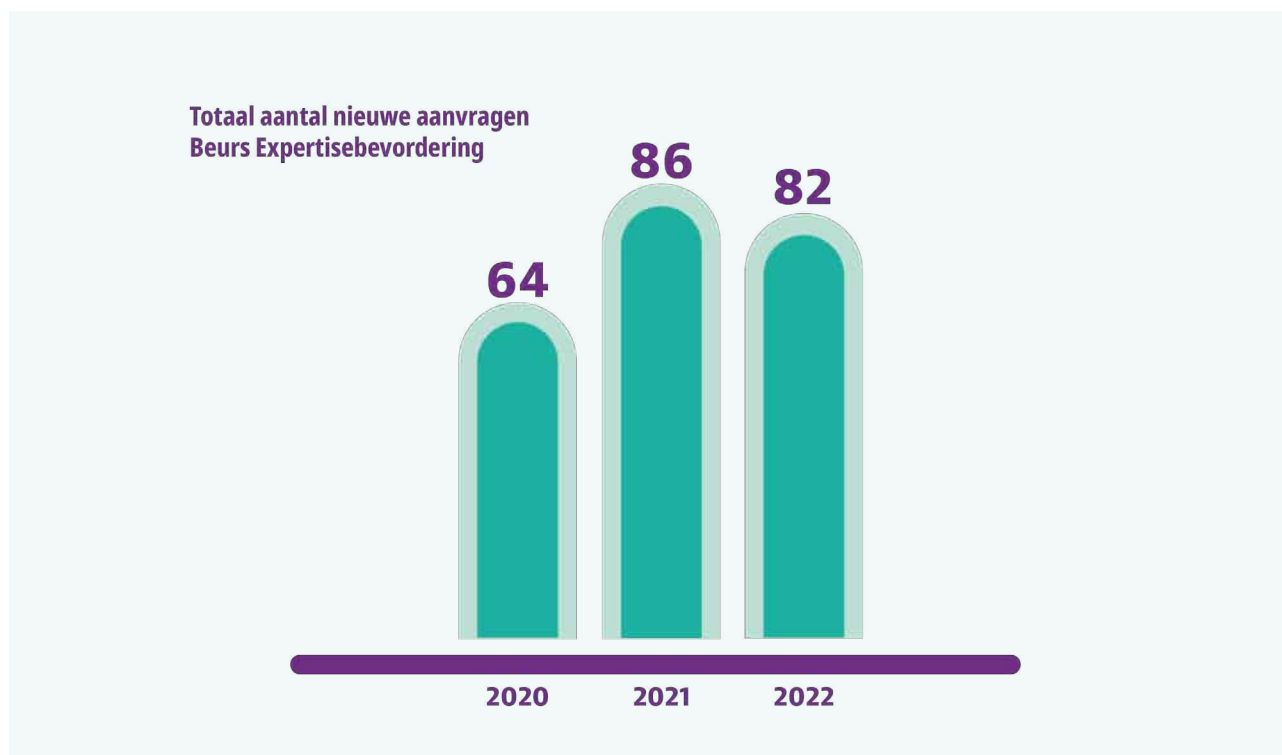
3.2. Beurs Expertisebevordering

De Beurs Expertisebevordering (BEB) is bestemd voor individuele (freelance) journalisten die ten minste twee jaar in het vak zitten en hun onderzoeksjournalistieke praktijk willen versterken. Met deze beurs ondersteunt het Fonds journalisten die zich willen bijscholen of specialiseren door middel van scholing en training. De beurs kan worden aangevraagd voor scholingsactiviteiten die aantoonbaar bijdragen aan de verdieping, versterking of verbreding van de journalistieke praktijk, zoals journalistieke cursussen en masterclasses, trainingen binnen en buiten Nederland, conferentiebezoeken en meelooptrajecten op onderzoeksredacties.

Aan het woord

Een van de aanvragers beschrijft de ervaring met de beurs als volgt:

“Ontzettend fijn me zo gesteund te voelen door dit fonds om mijn werk te kunnen ontwikkelen. Na 12 jaar in de journalistiek was dat een enorm fijne bijkomstigheid.”

De beurzen werden aangevraagd voor uiteenlopende scholingsactiviteiten, bijvoorbeeld op het gebied van audiovisuele vaardigheden zoals videojournalistiek, het modereren van journalistieke debatten, financiële journalistiek, meelooptrajecten, datajournalistieke vaardigheden, onderzoeksjournalistiek en voor conferentiebezoeken. Ook werd scholing op het gebied van het maken van podcasts aangevraagd. Verder werd voor enkele buitenlandse trajecten subsidie verleend waardoor aanvragers zich bij gerenommeerde experts verder konden ontwikkelen.

De aanvragen worden door een adviescommissie beoordeeld op de kwaliteit van het voorgestelde plan, in samenhang met de gestelde onderzoeksjournalistieke leerdoelen en journalistieke ervaring. In totaal kende het Fonds 58 aanvragen toe (in 2021 waren dat er 66) voor een totaalbedrag van €168.165 (ten opzichte van €141.451 in 2021). De gemiddelde toekenning bedroeg €2.899 (ten opzichte van

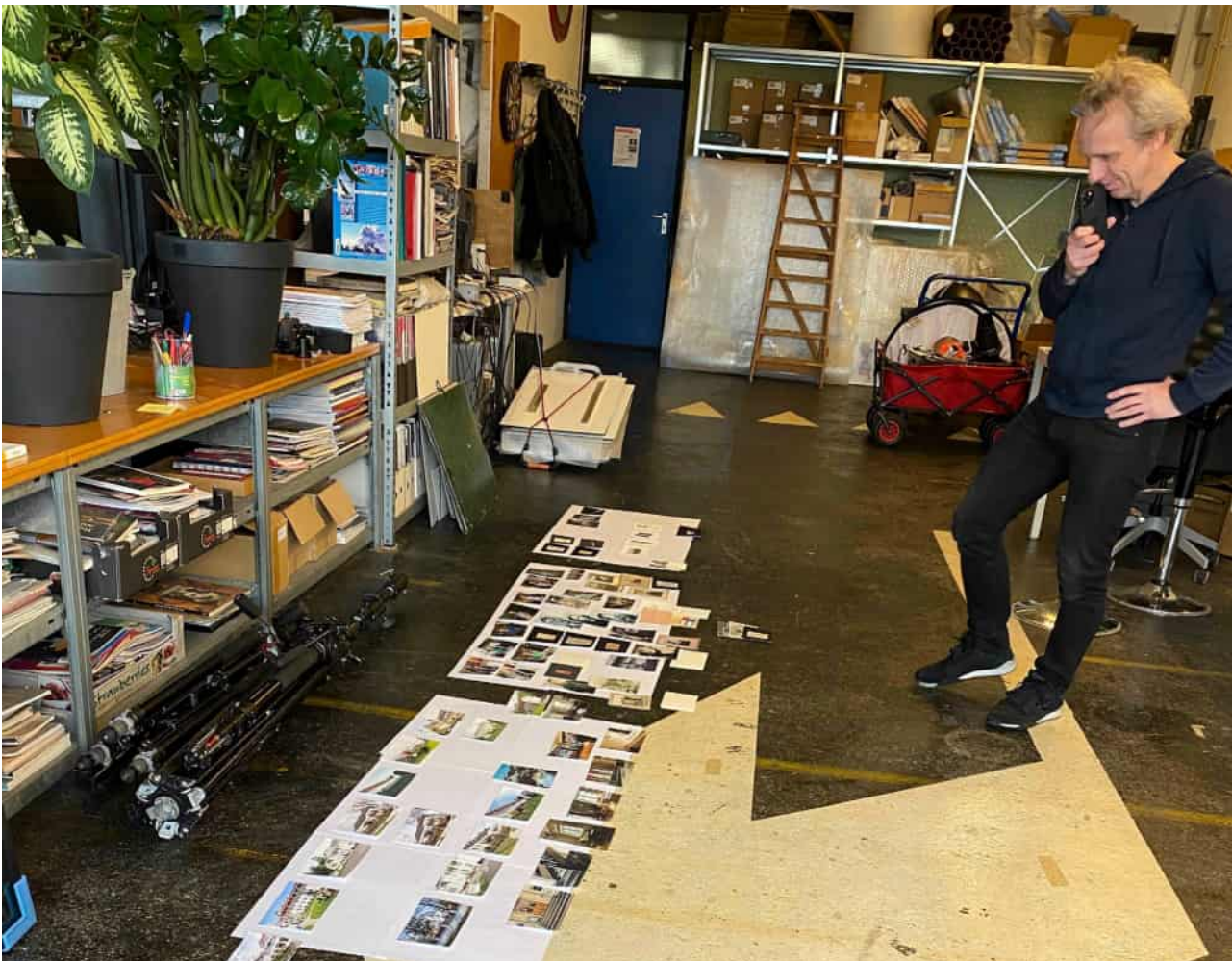

€2.143 in 2021). In onze communicatie stimuleerden we aanvragers bij uitstek aanvragen in te dienen voor een zelf samengestelde combinatie van activiteiten die samen een geheel vormen. Dit heeft samen met de verhoging van de honoraria geleid tot een toename van het gemiddeld toegekende bedrag.

Voor een overzicht van de gehonoreerde aanvragen binnen de Beurs Expertisebevordering zie bijlage 3A. In totaal werden 9 aanvragen niet gehonoreerd, zijn 4 aanvragen ingetrokken en circa 10 zijn aanhoudingen of aanvragen die in 2022 zijn ingediend maar waarvan de besluitvorming in 2023 plaatsvindt. Zie bijlage 3B voor een overzicht van de niet gehonoreerde aanvragen en de voornaamste redenen tot afwijzing binnen de Beurs Expertisebevordering.

Coachingtrajecten

Uit het onderzoek naar de Regeling Talentontwikkeling bleek dat het merendeel van de beurs gaat naar de meer klassieke vormen van scholing, zoals cursussen en masterclasses. Via nieuwsbrieven, sociale media en website heeft het Fonds aandacht gegeven aan andere vormen van leren en ontwikkelen, zoals mentoring, meeloopstages en coachingstrajecten (zie ook hoofdstuk 7.2).³¹ Uit de aanvragen die in 2022 zijn ingediend blijkt dat daar behoefte aan is en er zijn dan ook 13 toekenningen binnen de beurs uit het coachingsbudget gefinancierd (zie ook hoofdstuk 2.3). Bij een aantal van deze toekenningen zien we ook een meer integrale benadering waarin scholing en coaching hand in hand gaan.

Aanvrager Angeniet Berkers ontving via de Beurs Expertisebevordering subsidie voor een coachingtraject onder begeleiding van documentair fotograaf Jeroen Toirkens.

31 Over positieve ervaringen met mentoring in de journalistiek schreef [Villamedia](#) eerder dit artikel.

Evaluatie

Uit het eerdergenoemde onderzoek blijkt dat 89 procent van de aanvragers vindt dat dat ze door de inzet van de beurs een betere (onderzoeks)journalist zijn geworden. Van de aanvragers gaf 93 procent aan het geleerde meteen in de praktijk te kunnen brengen (zie ook hoofdstuk 7.4). Deze bevindingen worden bevestigd door de evaluaties van aanvragers die in 2022 via de beurs een activiteit volgden.

Aan het woord

Een aanvrager beschrijft hoe de beurs heeft bijgedragen aan diens ontwikkeling als (onderzoeks)journalist als volgt:

“Door de begeleiding van ervaren onderzoeksjournalisten, het behandelen en bespreken van de theorie achter het doen van onderzoek, het optuigen en uitvoeren van een onderzoek en het publiceren van de resultaten hiervan op Follow The Money heb ik aan alle vaardighedengewerktenbenikmerkbaar gegroeid als onderzoeksjournalist.”

Positieve effecten van de gevolgde scholingstrajecten zijn verder netwerkvergroting waardoor nieuwe samenwerkingen en inspirerende uitwisselingen met collega-journalisten ontstaan en ook meelooptrajecten waar journalistieke producties uit zijn voortgekomen. Freelancer Felix Voogt kon bijvoorbeeld dankzij de BEB twee maanden werken bij de onderzoeksafdeling van de Norddeutscher Rundfunk (NDR) in Hamburg.

Aan het woord

Freelancer Felix Voogt:

“Via dit meelooptraject heb ik een uniek inzicht gekregen in de manier van werken van de afdeling Investigation van de NDR en daardoor ook in de werkwijze van verschillende organisaties waar zij mee samenwerken. (...) Omdat ik voor mijn verhalen bij Investico altijd samenwerk met andere media, is het bijzonder inspirerend om ervaring op te doen met zoveel verschillende vormen van samenwerking.”

Samenwerkingen

Binnen de Beurs Expertisebevordering is het Fonds een aantal samenwerkingen aangegaan:

- Via ticketacties wil het Fonds freelance journalisten en studenten journalistiek inspireren en stimuleren te zich te blijven ontwikkelen door conferenties en andere journalistieke evenementen te bezoeken. Er werden zo tickets aan freelance journalisten en studenten Journalistiek beschikbaar gesteld voor een aantal journalistieke evenementen:
  - o De conferentie onderzoeksjournalistiek van de VVOJ;
  - o De Gouden Freelancer;
  - o Conferentie True Stories van Stichting Verhalende Journalistiek
  - o De internationale journalistieke conferentie Dataharvest.

Met deze ticketacties vergroot het Fonds de naambekendheid van de Beurs Expertisebevordering door nieuwe groepen te bereiken. Het feit dat alle beschikbaar gestelde tickets zijn gebruikt (en soms geloot moest worden onder de aanmelders), geeft aan dat hieraan behoefte bestaat.

Aan het woord

Eén van de ontvangers van een ticket voor Dataharvest schreef het volgende:

“Ik heb (...) veel geleerd (waaronder een stukje Python) en ook met een hoofdredacteur een gesprek gevoerd om na de zomer voor hen te werken. Het had niet beter kunnen uitpakken!”

- Het Fonds biedt cursisten voor de Investico-masterclass en voor het scholingstraject van The Investigative Desk de mogelijkheid een Beurs Expertisebevordering aan te vragen voor een tegemoetkoming in de tijdsinvestering. Hiermee wordt toegang tot de masterclass ook beschikbaar voor journalisten die zich niet eenvoudig kunnen permitteren enkele maanden onbetaald werk te verrichten. In 2022 ontvingen vijf journalisten subsidie om deel te kunnen nemen aan de Investico-traject 2022-2023.
- Het Fonds werkte samen met de NLPO Lokale Media Awards, de Gouden Freelancer en de Regiohelden Awards in het aanbieden van beursvouchers van €500 voor de winnaars en genomineerden van deze journalistieke prijzen. Deze vouchers kunnen worden ingezet voor expertisebevordering in de vorm van cursussen of andere scholing. In 2022 verzilverde journalist Rosa van Gool bijvoorbeeld haar beursvoucher van €1.000 die ze had ontvangen voor haar nominatie voor de Loep 2021 (de prijs voor onderzoeksjournalistiek van de VVOJ) in de categorie Aanmoedigingsprijs om Italiaanse taallessen te volgen om zo haar journalistieke praktijk als correspondent in Italië te verstevigen.

Tijdens Regiohelden, de Lokale Media Vouchers en de Gouden Freelancer ontvingen de genomineerden en winnaars een voucher voor de Beurs Expertisebevordering.

3.3 Ingetrokken en gestopte trajecten

Door verschillende factoren trokken vier aanvragers hun subsidieaanvraag voor een Beurs Expertisebevordering in. Van enkele toekenningen is het bedrag naar beneden toe bijgesteld, bijvoorbeeld omdat de reiskosten kwamen te vervallen of de aanvrager alsnog een gratis ticket voor een conferentiebezoek ontving. In totaal viel zo €869 terug naar de middelen voor de Beurs Expertisebevordering.

4. Regionale en lokale journalistiek

In 2022 heeft het Fonds diverse nieuwe subsidiemogelijkheden voor de lokale en regionale journalistiek opgezet, waarvoor Maaïke Wind halverwege het jaar is aangesteld als projectcoördinator regionale en lokale subsidieregelingen.

De nieuwe mogelijkheden voor de lokale en regionale journalistiek blijken bijzonder welkom. Het Fonds BJP ervaart dat onder lokale en regionale journalisten vaak een grote wens en gretigheid bestaat grondiger verslag te doen van belangrijke thema's in hun regio en meer onderzoeksjournalistiek te bedrijven. De afgelopen jaren groeiden de zorgen over de mate waarin de onafhankelijke lokale journalistiek onder druk staat: "De toekomst is behoorlijk onzeker, maar de lopende trends doen verwachten dat het aanbod en gebruik ook in de komende jaren verder gaan afnemen."³² En dat kan volgens het onderzoek de voorbode zijn van een grote verandering van het gehele lokale nieuwsecosysteem. En dat kan op zijn beurt weer gevolgen hebben voor (betrokkenheid bij) de lokale democratie. Uit Amerikaans onderzoek blijkt dat burgers die lokaal nieuws volgen vele malen vaker stemmen bij lokale verkiezingen dan mensen die dat niet doen: 81 procent versus 35 procent.³³ Het Commissariaat voor de Media vraagt dan ook aandacht voor maatregelen die interesse in gemeentenuws kunnen stimuleren, in het bijzonder onder jongeren en mensen met een migratieachtergrond.

4.1 Aanpak

De projectcoördinator regionale en lokale subsidieregelingen is in juli begonnen met het voeren van een reeks gesprekken met lokale en regionale journalisten, zowel freelancers als journalisten in loondienst. Kennen ze het Fonds BJP? Hebben ze ervaring met het aanvragen van subsidie? Waar is behoefte aan? Tegen welke obstakels lopen ze aan? Ten eerste bleken de subsidieregelingen van het Fonds BJP lang niet bij alle lokale en regionale journalisten even goed bekend. Regiojournalisten gaan er soms ten onrechte vanuit dat de subsidieregelingen van het Fonds BJP niet voor hen zijn bestemd. Daarnaast zorgt hoge werkdruk er nogal eens voor dat het aanvragen van subsidie alsmat wordt uitgesteld. Ten tweede sluiten de bestaande regelingen van het Fonds BJP niet altijd goed aan bij de werkwijze van lokale en regionale journalisten en redacties. Om lokale en regionale journalisten beter te ondersteunen focust het Fonds BJP daarom op twee dingen:

- Het beter informeren van journalisten over de bestaande regelingen en die waar nodig aanpassen (zie 4.2 Bestaande regelingen);
- Het opzetten van nieuwe regelingen die beter aansluiten bij de praktijk van de lokale en regionale journalistiek (zie 4.3 Nieuwe subsidiemogelijkheden).

4.2 Bestaande regelingen

Hoewel niet alle lokale en regionale journalisten beseffen dat ze voor hun journalistieke producties gebruik kunnen maken van de reguliere subsidies van het Fonds BJP, zijn er gelukkig ook heel wat die ons al wel weten te vinden. De onderwerpen van de toekenningen lopen uiteen van cultuur en duurzaamheid tot werk en wonen. Lex Boon en Robbert Bianchi maakten voor NH Nieuws een korte documentaire, Missie Van Ruysdael, over de poging van de stad Beverwijk om het schilderij Gezicht op Beverwijk te bemachtigen op een veilig bij Christie's in New York. Marc van der Woude deed in een artikelenreeks voor Ede Stad onderzoek naar de energietransitie in de Gelderse Vallei en het handelen van energiemonopolist Energie voor Elkaar. Teun van den Ende en Frank Hanswijk onderzoeken voor lokaal Rotterdams platform Vers Beton wie achter de binnen- en buitenlandse investeringsfondsen zitten die in toenemende mate bepalen hoe Rotterdamse huurders wonen.

³² Zie: <https://www.mediamonitor.nl/wp-content/uploads/Rapport-De-staat-van-de-lokale-informatievoorziening-2022.pdf>.

³³ De resultaten van het onderzoek zijn te vinden via [deze link](#). NB. Er is nog geen Nederlands vergelijkbaar onderzoek gedaan naar de samenhang tussen het volgen van lokale media en de betrokkenheid bij lokale politiek.

Still uit de door NH Nieuws uitgezonden korte documentaire Missie Van Ruysdael: veilig van het schilderij Gezicht op Beverwijk bij Christie's in New York.

Aan het woord

Terwijl de Nederlandse samenleving steeds verder ontkerkelijkt, kent de Gelderse Biblebelt nog heel wat reformatorische christenen. Hoe is het in deze tijd streng christelijk te zijn? Welke spanningen levert dit op en hoe gaat men hiermee om? Journalist en podcastmaker Maarten Dallinga dook voor Omroep Gelderland maandenlang in de wereld van reformatorische christenen op de Gelderse Biblebelt en deed verslag in de vijfdelige verhalende podcastserie Niet van de wereld.

“De podcast heeft mensen meer inzicht gegeven in een groep die we in Nederland niet goed kennen, en dat is fijn”, zegt Maarten Dallinga. Dagblad Trouw zette Niet van de wereld bovendien op de lijst met de zeven beste podcasts van 2022. “Met een open blik gaat hij op zoek naar antwoorden”, schrijft Trouw-journalist Wendelmoet Boersema. “Spannend wordt het als Dallinga op een vraag van een gezinslid antwoordt dat hij een relatie heeft met een man. In de vijfdelige serie spreekt Dallinga met predikanten, verslaggevers van het Reformatorisch Dagblad, jongeren en afvalligen uit de refozuil. En die is meer in beweging dan de buitenwereld vaak denkt.”

In 2022 heeft het Fonds al een flink aantal publicaties in lokale en regionale media gesteund. Zo subsidieerde het Fonds bijvoorbeeld verhalen die verschenen bij AT5, Brabants Dagblad, Bureau Spotlight, De Gelderlander, De Stad Gorinchem, De Stentor, Den Haag Centraal, Het Kompas Hardinxveld-Giessendam, Het Parool, L1, Leeuwarder Courant, Leidsch Dagblad, NH Nieuws, Noordhollands Dagblad, Omroep Gelderland, Omroep Zeeland, OPEN Rotterdam, RTV Drenthe, RTV Utrecht en Vers Beton.

Aan het woord

Het is in Nederland wettelijk verplicht om als werkgever een bedrijfsongeval met dodelijke afloop, een ziekenhuisopname of blijvend letsel te melden bij de Nederlandse Arbeidsinspectie. De realiteit is dat een aanzienlijk deel van de arbeidsongevallen niet wordt gemeld. Sharon Ponsteen onderzocht een casus in Twente. Het resultaat is een serie van verhalen bij het regionale dagblad Tubantia. De subsidie van het Fonds heeft haar geholpen bij het benaderen van bronnen, vertelt Sharon Ponsteen.

“Door de subsidie kon ik uitgebreid de tijd nemen om met deze mensen in gesprek te gaan, vaak meerdere keren, en kon ik hen de tijd geven om een weloverwogen beslissing te nemen over het wel of niet delen van hun verhaal. Ook had ik de tijd om verder onderzoek te doen naar deze problematiek. Dat had nooit gekund als het onder de druk van een deadline zou moeten.”

Zes van de zestien onderzoekstrainees die in 2022 meededen aan de Regeling Jong Talent zaten bij regionale redacties, te weten Dagblad van het Noorden / Leeuwarder Courant, Eindhovens Dagblad, Omroep Brabant, Omrop Fryslân, RTV Drenthe en RTV Oost. Van de 58 aanvragers die BEB hebben ontvangen, zijn er 8 die volledig of in elk geval voor een aanzienlijk deel werken voor een lokale of regionale redactie, oftewel bijna 14 procent.

4.3 Nieuwe subsidiemogelijkheden

In 2022 is het Fonds BJP gestart met het opzetten van pilots voor vier nieuwe subsidiemogelijkheden voor de lokale en regionale journalistiek:

- Thema-aanvraag, een subsidie waarmee journalisten een voor hun regio belangrijk thema gedurende langere tijd gedegen kunnen volgen;
- Lokale en regionale traineeships;
- Lokale en regionale samenwerkingen;
- Regionale residency's.

Daarnaast is de in 2021 opgezette pilot Regeling Vervangende Kracht in 2022 verder uitgewerkt. Deze projecten zullen, afhankelijk van de evaluatie, al dan niet in aangepaste vorm deel van de reguliere regelingen worden.

Thema-aanvraag

Met de Thema-aanvraag krijgen journalisten de kans een paar maanden tot maximaal een jaar verslag te doen van een urgent thema. Het gaat hierbij om doorlopende verslaggeving, waarbij het de bedoeling is dat gedurende het project vaker over het onderwerp wordt gepubliceerd.³⁴

Aan het woord

Het belang van het langer volgen van zo'n thema onderschrijft ook Bas van Sluis, journalist bij Dagblad van het Noorden en commissielid bij het Fonds BJP:

“Toen Mark Rutte werd verhoord [bij de parlementaire enquête over de gaswinning], waren er opeens veel andere media die ik de zeven weken ervoor niet had gezien. Die kwamen met een interpretatie die niet klopte, gewoon omdat ze de rest hadden gemist. Wij hebben hier wél de kennis van het dossier. We volgen het al jaren en kunnen die uitspraken daarom ook duiden.”

De eerste ronde van de pilot Thema-aanvraag in het najaar van 2022 heeft twaalf aanvragen en vier toekenningen opgeleverd. De thema's van de aanvragen uit de eerste ronde van de Thema-aanvraag waren veelal het klimaat en duurzaamheid (de stikstofcrisis, boeren, industrie, havens) en sociale en politieke ontwikkelingen (armoede, jongeren en alcohol, discriminatie, de woningmarkt, corruptie in de gemeentepolitiek). Naast deze toekenningen die volgden op de oproep voor thema-aanvragen, werd in 2022 nog een vijftal projecten toegekend waarbinnen een regionaal of lokaal thema voor langere tijd wordt gevolgd. Zie bijlage 2A voor een overzicht van alle toegekende subsidies. De Thema-aanvraag zal in 2023 verder gaan onder de naam Dossiersubsidie.

Lokale en regionale traineeships

Uit het animo van regionale en lokale redactie voor de traineeships binnen de Regeling Jong Talent (zie hoofdstuk 3.1) blijkt dat er een brede wens leeft om meer aandacht aan onderzoeksjournalistiek te besteden. Dat er juist bij regionale en lokale redacties tijd en ruimte is om je te ontwikkelen, wordt beaamd door Ton van der Laan, journalist bij De Leeuwarder Courant: “[...] je mag hier zo snel de ladder beklimmen als je zelf wilt. Ik werk nu acht jaar bij de krant en heb alles kunnen doen wat ik wilde doen. Reportages maken, achtergrondverhalen, columns schrijven, onderzoeksjournalistiek. Dat laatste wordt vaak gezien als iets unieks, waarvoor je in een apart clubje moet zitten of bepaalde ervaring nodig hebt. Hier kun je er vandaag gewoon mee beginnen.”³⁵

Die ontwikkeling wil het Fonds BJP graag steunen. Om ook redacties zonder onderzoekstraditie de kans te geven meer aan onderzoeksjournalistiek te doen en om journalisten – met coaching van een ervaren onderzoeksjournalist – de kans te geven zich verder te ontwikkelen in de regionale of lokale praktijk heeft het Fonds BJP de lokale en regionale traineeships opgezet. De behoefte aan werkervaringsplekken

³⁴ Deze uitspraak deed hij in de serie ‘De Voorspellers’ die het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek jaarlijks publiceert.

³⁵ De verhalen van de drie journalisten zijn [hier](#) te lezen.

bij regionale en lokale media wordt onderschreven door NDP Nieuwsmedia: een dergelijke regeling 'zou volgens de brancheorganisatie het héle lokale nieuwsecosysteem ten goede komen, waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen publieke en private nieuwsmedia'. Ook de NVJ staat achter het plan.³⁶

Het verschil tussen de Jong Talent-traineeships en de Pilot Regionale en lokale traineeships is dat het binnen de pilot gaat om onderzoekstrainees die zich gedurende een jaar in een vooraf gekozen thema of onderzoeksmethode verdiepen. De trainees doen deels mee met het opleidingsprogramma van de Regeling Jong Talent. Daarnaast biedt het Fonds BJP extra coaching en begeleiding. Eind 2022 heeft het Fonds twee lokale redacties geselecteerd die mee zullen doen aan de eerste ronde van pilot: Den Haag Centraal en RTV NOF. Op basis van de ervaringen binnen de pilot zal het Fonds BJP de lokale en regionale traineeships in 2023 verder uitwerken.

Lokale en regionale samenwerkingen

Om te bevorderen dat lokale en regionale redacties gebruik maken van elkaars kennis, expertise en netwerk, subsidieert het Fonds BJP lokale en regionale samenwerkingen. Regionale en lokale journalisten die met een ander journalistiek medium gezamenlijk een diepgravende publicatie willen maken, kunnen subsidie aanvragen voor de uitvoering van hun project en voor de inzet van een coördinator die hen daarbij helpt: zo heeft het Fonds BJP in 2022 subsidie verleend aan een samenwerking van de dertien regionale omroepen in Nederland die gezamenlijk een project opzetten rond de Provinciale Statenverkiezingen op 15 maart 2023. Ook werden individuele projecten waarin een samenwerking werd aangegaan gesteund: bijvoorbeeld Merel de Buck en Alexander Beunder, die subsidie kregen voor hun onderzoek naar de impact van het zogeheten scenariodenken van olie- en gasbedrijf Shell, een lobby-instrument waarmee het bedrijf al decennialang de toekomst probeert te voorspellen en soms ook te beïnvloeden. Het project is een samenwerking van Follow the Money en RTV Noord.

Aan het woord

Van binnenuit een portret maken van de bizar rijke en intrigerende gemeenschap in Bloemendaal, dat was het plan van Michel Maas. Drie maanden lang verbleef hij er, deed hij aan participerende observatie en sprak hij vele inwoners. Ook dook hij de lokale politiek in. In vrijwel geen enkele Nederlandse gemeente roert de lokale bevolking zich zoals in Bloemendaal, aldus Maas. Wie wil in zo'n broeiest nog zijn nek uitsteken voor de gemeenschap? En hoe is de verhouding tussen oud en nieuw rijk? De verhalen van Michel Maas verschenen in de regionale kranten van Mediahuis (Noord-Hollands Dagblad, Haarlems Dagblad, Leidsch Dagblad, de Gooi- en Eemlander en de IJmuider Courant).

"Ik vond het een verademing om langer aan een onderwerp te werken", reageert Michel Maas. "Een verhaal waar je normaal een week aan werkt, kon ik veel meer diepgang geven door er langer op te zitten. De vele (!) reacties varieerden van 'fenomenaal' tot boos en negatief, helemaal overeenkomstig het onderwerp: in Bloemendaal leidt alles altijd tot ruzie."

³⁶ Zie: https://www.villamedia.nl/artikel/ndp-nieuwsmedia-wil-weer-plasterk-journalisten-voor-de-regio?utm_source=feedburner&utm_medium=email.

Regionale residency's

In 2022 zijn regionale residency's toegevoegd aan het residency-programma. Naast de plekken in het buitenland en aan het NIAS kunnen journalisten nu ook gedurende zes tot acht weken werken aan een journalistiek project in Buitenplaats Doornburgh in Maarssen (Utrecht) en in Atelier aan de Middendijk in Usquert (Groningen). Zie hoofdstuk 4 voor meer informatie. Ook is het budget voor regionale residency's ingezet voor journalisten die voor langere tijd elders verbleven om van binnenuit een plaats of gemeenschap te onderzoeken.

Regeling Vervangende Kracht

De Regeling Vervangende Kracht is in 2021 geïntroduceerd en geeft lokale en regionale journalisten in loondienst de mogelijkheid hun reguliere werk tijdelijk over te dragen aan een vervanger om zo zelf aan een journalistiek project te werken. Voor het honorarium van de vervanger kan subsidie worden aangevraagd bij het Fonds BJP. In 2022 is de regeling één keer toegekend: Ronald Olsthoorn en Luuk Koenen maken voor de lokale Amsterdamse zender AT5 een documentaire over de bewoners van het Amsterdamse Havenstraatterrein. Hoewel onder journalisten in loondienst wel degelijk behoefte is aan een mogelijkheid om dankzij subsidie diepgravende publicaties te kunnen maken, blijkt de Regeling Vervangende Kracht in de huidige vorm soms alsnog drempels op te werpen: journalisten vinden de subsidie soms ingewikkeld om aan te vragen en de uitvoering roept vragen op. Het Fonds BJP zal daarom in 2023 kijken hoe de Regeling Vervangende Kracht kan worden verbeterd.

Het doel voor 2023 is nog meer waardevolle projecten van lokale en regionale journalisten te ondersteunen. Naar verwachtingen zullen de pilots van 2022 in 2023 deels afgerond worden en kunnen we zien wat die hebben opgeleverd. We zullen de bekendheid van de bestaande subsidieregelingen vergroten, en de in 2022 opgestarte pilots evalueren en, indien succesvol, uitwerken tot reguliere regelingen.

5. Effecten van de regelingen

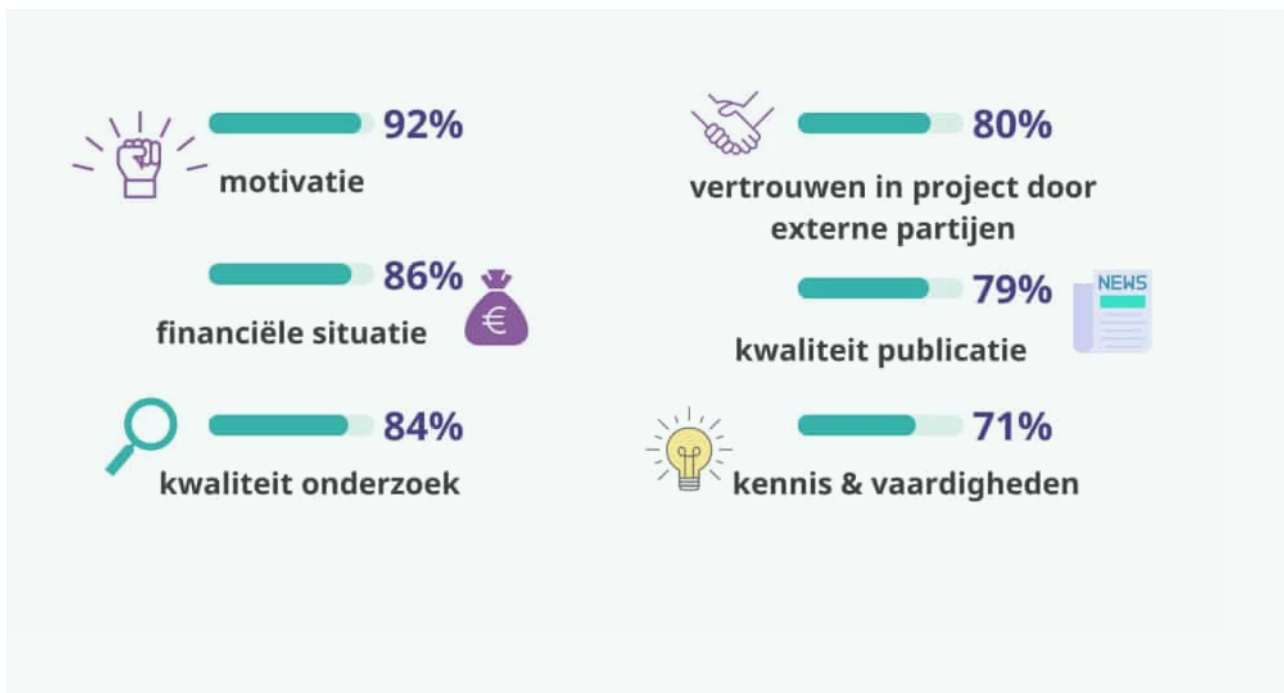
In 2022 heeft het Fonds BJP twee tussentijdse onderzoeken laten uitvoeren:

- Onderzoek naar de effecten van de Regeling Projectsubsidies, door onderzoeker Wout Visser i.s.m. Eva Kiemeney, medewerker impact & beleid;
- Onderzoek naar de effecten van de Regeling Talentontwikkeling (het Jong Talent-programma en de Beurs Expertisebevordering), door onderzoekers van DSP-groep.

Een aantal van de onderzoeksresultaten wordt hieronder uitgelicht. Het Fonds beschouwt deze eerste onderzoeken expliciet als een eerste stap in een doorlopend proces waarin kwantitatieve maar vooral ook kwalitatieve impact doorlopend wordt gemonitord.

5.1. Effecten van de Regeling Projectsubsidies

Uit het onderzoek blijkt dat een subsidietoekenning verschillende positieve effecten heeft op de individuele journalist en diens publicatie. Zo geeft 92 procent van de respondenten aan dat een subsidie hun motivatie heeft verbeterd. “Het is motiverend als het belang van een onderwerp én mijn expertise erkend worden”, aldus een aanvrager.

Positieve effecten RP: Uit de enquête blijkt dat een toekenning binnen de Regeling Projectsubsidies een positieve invloed heeft op bovenstaande.

Opzet van het onderzoek

In de periode januari – juni 2022 hebben 176 personen hun mening gegeven over de Regeling Projectsubsidies. In totaal hebben 146 aanvragers, 22 vertegenwoordigers van publicerende media en 8 leden van de beoordelingscommissie aan dit impactonderzoek meegedaan. Zij ontvingen daarvoor een uitgebreide vragenlijst per respondentgroep en met negen personen is een verdiepend gesprek gevoerd. Uit het onderzoek wordt duidelijk dat impact een gelaagd en gevarieerd begrip is. Het uitgangspunt is bij alle respondenten kwalitatief hoogstaande journalistiek, maar de opvattingen over wat daar vervolgens het effect van zou moeten zijn, lopen uiteen. In de vragenlijst is elke respondent gevraagd wat diegene onder het begrip impact verstaat. Waarbij sommigen vooral denken aan publieksbereik en publieke bewustwording, zoals het op gang brengen van maatschappelijke discussies, mensen aan het denken zetten en hen nieuwe inzichten laten opdoen, draait het voor anderen ook om beïnvloeding van (de uitvoering van) beleid.

Het Fonds gebruikt een brede definitie van impact waarin ruimte is voor zowel positieve als negatieve, bedoelde als onbedoelde effecten: ‘alle waarneembare veranderingen in het gedrag van relevante actoren’. Deze relevante actoren bewegen zich op de volgende drie niveaus:

- Micro: De individuele journalist en de ontwikkelde producties;
- Meso: Het journalistieke veld, denk aan betrokken redacties en samenwerkende journalisten onderling;
- Macro: De bredere samenleving, zoals het publiek, publieke instanties of de politiek.

In het nu uitgevoerde onderzoek is vooral gefocust op de effecten op microniveau.

Meerdan de helft (58 procent) van de respondenten met een toekenning geeft aan niet aan het project begonnen te zijn zonder subsidie, 8 procent denkt van wel en 13 procent zou op zoek gaan naar andere financiering.

Het onderzoek concludeert: door het mogelijk maken van journalistieke publicaties levert de regeling een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit en beschikbaarheid van diepgravende journalistiek in Nederland. Bovendien draagt het indirect bij aan de kwaliteit van het maatschappelijk debat en zijn er diverse concrete voorbeelden van effecten van gesubsidieerde publicaties op politieke besluitvorming en verantwoording.

Aanbevelingen

Aanvragers van projectsubsidies zijn in principe positief over de regeling en over het Fonds BJP. De aanvragende journalisten beoordelen het werk van het Fonds met een 4,3 op een schaal van 1 tot 5. De waardering voor het werk van het Fonds BJP in het algemeen, en voor de professionaliteit en betrokkenheid van het bureau in het bijzonder, onder de respondenten is groot. De service dat het bureau van het Fonds conceptaanvragen behandelt en adviseert wordt gewaardeerd: 60 procent geeft aan veel tot zeer veel te hebben gehad aan de feedback en tips.

Hoewel een groot deel van de aanvragers vindt dat het invullen van het aanvraagformulier hen dwingt tot nadenken en heldere keuzes wordt het aanvraagformulier door een deel ook gezien als lastige drempel in het aanvraagproces. Ook zien aanvragers in de onderbouwing van de subsidiebesluiten (vooral waar het een negatief besluit betreft) ruimte voor verbetering. Het bureau is daarom in 2022 gestart met het verder aanpassen van het aanvraagformulier en het helderder onderbouwen van de negatieve subsidiebesluiten. Ook zien aanvragers ruimte voor verbetering in de hoogte van de toegekende bedragen en de afstemming van de regelingen op regionale en lokale journalistiek. In 2022 zijn de honoraria verhoogd – naar verwachting gebeurt dat wederom in 2023 in het kader van fair practice – en sinds de zomer van 2022 is er een flink aantal regelingen speciaal voor regionale en lokale journalistiek gestart (zie hoofdstuk 4).

5.2. Effecten van de Regeling Talentontwikkeling

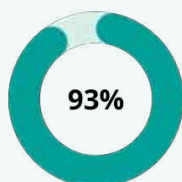
Beurs Expertisebevordering

De resultaten van het onderzoek laten zien dat de respondenten zeer te spreken zijn over de inzet van de Beurs Expertisebevordering. De beurs wordt het meest aangevraagd om nieuwe vaardigheden aan te leren en bestaande vaardigheden verder te ontwikkelen. Ook blijkt de uitbreiding van netwerk (41 procent) een motivatie om een aanvraag in te dienen. Van de dertig respondenten die de vragenlijst over de Beurs Expertisebevordering hebben ingevuld, blijkt dat meer dan de helft het eens is met de stellingen 'door de inzet van de beurs ben ik een betere (onderzoeks)journalist' en 'ik heb het geleerde meteen in de praktijk kunnen brengen', twee van de doelstellingen van de beurs.

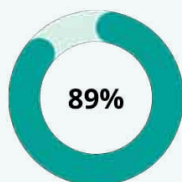
Opzet van het onderzoek

DSP-groep heeft door middel van documentanalyses, duidingssessies, vragenlijsten en spiegelgesprekken onderzoek gedaan naar de effecten van de Regeling Talentontwikkeling op de individuele journalist en diens productie en naar het effect van de regeling op de (regionale) onderzoeksjournalistiek in het algemeen tussen 2018-2021. De enquête werd door 30 aanvragers van de BEB ingevuld en daarnaast werden circa 25 trainees, begeleidende redacteurs en commissieleden van het Fonds geïnterviewd over de regelingen. Ook namen zij deel aan groepsgesprekken.

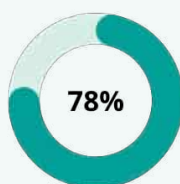
Wat betreft de lange termijn zien de respondenten ook het nut van de Beurs Expertisebevordering. Meer dan de helft van de respondenten denkt dankzij de beurs meer potentiële opdrachtgevers te hebben, 77 procent heeft diens netwerk vergroot en 78 procent denkt zich beter te kunnen profileren in het journalistieke veld. Een ruime meerderheid van 89 procent van de respondenten is dan ook van plan de beurs nog een keer aan te vragen. De beurs blijkt een laagdrempelige manier te zijn voor journalisten zich vakmatig te ontwikkelen en onderzoeksprojecten daadwerkelijk uit te voeren.

Ik heb het geleerde meteen in de praktijk kunnen brengen.

Door de inzet van de beurs ben ik een betere (onderzoeks)journalist.

Zonder de inzet van de beurs had ik de activiteit niet kunnen doen.

Aanbevelingen

DSP-groep heeft enkele aanbevelingen voor de regeling opgenomen in hun rapport. De voornaamste aanbevelingen zijn:

- Het Fonds kan meer aandacht besteden aan voorlichting over en hulp bij de aanvragen en besluitvorming: aanvragers staan zeer open voor feedback op hun plannen;
- Aanvragers vinden het lastig hun weg te vinden in het snel groeiend aanbod van scholing en het Fonds zou bij bepaalde leerdoelen suggesties voor scholing kunnen doen – waarbij ook oog zou moeten zijn voor minder klassieke manieren van scholing (zoals mentoring of stage-achtige trajecten). Deze aanbeveling is inmiddels opgepakt met het werken aan een te publiceren overzicht van journalistieke scholing;
- Aanvragers hebben behoefte aan uitwisseling en ontmoeting, die het Fonds zou kunnen faciliteren.

Regeling Jong Talent

Uit de gesprekken met trainees die binnen het onderzoek zijn gevoerd, blijkt dat de mogelijkheid ervaring op te doen, begeleid te worden en 1 à 2-jarige baangarantie met opleiding te krijgen erg aantrekkelijk is. De trainees zijn zeer te spreken over de grote variatie aan redacties waar een traineeship mogelijk is, zowel inhoudelijk als qua type medium, aldus het onderzoeksrapport. Trainees geven unaniem aan dat het door het Fonds BJP aangeboden scholingsprogramma meerwaarde heeft. Ze hebben baat bij de dagelijkse begeleiding in de praktijk, zijn blij met de opgedane ervaring en zijn trots op het werk dat ze tot nu toe hebben afgeleverd. Trainees blijken vaak ook nog tijd nodig te hebben voor het ontwikkelen van journalistieke basisvaardigheden op hun nieuwe redactie, zoals schrijven, interviewen, nieuws herkennen en bronnenonderzoek.

Ook vanuit de redacties wordt positief gereageerd op de regeling; ze zijn bijvoorbeeld te spreken over de sollicitanten die reageren op de vacatures en de selectieprocedure. Wel wordt opgemerkt dat de aard van de groep sollicitanten erg homogeen is, vooral witte hoogopgeleide jongeren solliciteren. Redacties zien een trainee als welkome aanvulling op de redactiesamenstelling; iemand met meer ervaring dan een stagiair, met ruimte en aandacht voor talentontwikkeling. Hoewel de begeleiding van een trainee veel tijd vergt van een redactie geven de begeleiders van de trainees aan dat zij deze tijd zien als investering in de toekomst van de onderzoeksjournalistiek.

Aanbevelingen

DSP-groep heeft enkele aanbevelingen voor de regeling opgenomen in hun rapport. De voornaamste aanbevelingen zijn:

- Het Fonds zou bij aanvang van het traineeship een startplan kunnen vragen dat samen met trainee en redactie wordt opgesteld, waar eventueel een handreiking of stappenplan voor gegeven kan worden en wat onderwerp kan zijn van de eerste gesprekken op de redactie – deze aanbeveling is opgepakt vanaf de lichte die in 2023 is gestart;
- Trainees moeten naast een begeleidende (hoofd)redacteur ook een interne mentor op de redactie hebben aan wie ze op een laagdrempelige manier vragen kunnen stellen. Idealiter is er daarnaast een door het Fonds geregeld externe coach aanwezig voor begeleiding – in de groep die in 2023 is gestart is extra zorg besteed aan het zorgen voor deze begeleiding. Extra externe coaching is inmiddels onderdeel van de nieuwe Lokale en Regionale Traineeships.

Het onderzoek concludeert dat de Regeling Jong Talent leidt tot meer kennis en kunde in de onderzoeksjournalistiek door zowel het scholingsprogramma als de praktijk van werken op een onderzoeksredactie. Het traineeship heeft een positief effect op het ontwikkelen van nieuwe

onderzoeksvaardigheden. Vooral trainees bij wie de journalistieke basisvaardigheden op orde zijn, leren gedurende het traineeship nieuwe onderzoeksvaardigheden. Tot slot draagt de Regeling Jong Talent bij aan de vergroting van het professionele netwerk van de trainees door het werken op redacties en het bijwonen van cursussen en trainingen samen met andere trainees. De praktijk leert dat oud-trainees contact met elkaar blijven onderhouden, ook wanneer zij inmiddels op andere redacties of posities aan het werk zijn.

6. Overige activiteiten

6.1 Brusseprijs voor het beste journalistieke boek

Om het belang van diepgravend en tijdrovend journalistiek onderzoek te onderstrepen en kwalitatief hoogwaardige non-fictie te belonen, reikt het Fonds BJP sinds 2006 de Brusseprijs uit. De prijs bestaat uit een oorkonde en een geldbedrag van €10.000 en is vernoemd naar de toonaangevende journalist en meester van de grote reportage M.J. (Rie) Brusse (1873-1941).

De uitreiking in 2022 was een jubileumeditie, de winnaar van de Brusseprijs voor het beste journalistieke boek werd voor de vijftiende keer bekendgemaakt. Dat gebeurde in een speciale, rechtstreekse uitzending van NOS Met het Oog op Morgen. De jury, die onafhankelijk van maar praktisch ondersteund door het bureau van het Fonds opereert, bestond uit juryvoorzitter Joost Oranje (NOS en Nieuwsuur), Lamyae Aharouay (NRC), Rasit Elibol (De Groene Amsterdammer), Tjerk Gualthérie van Weezel (de Volkskrant) en Thalia Verkade (freelance journalist voor onder meer NRC en met Marco te Brömmelstroet winnaar van de Brusseprijs 2021). De jury was enigszins overdonderd door het grote aantal inzendingen, met 230 boeken een record. Zij roemde de grote verscheidenheid aan schrijfstijlen en onderwerpen en zag de grote vraagstukken van deze tijd ruim terug in het aanbod. De kwalitatieve opmars die door eerdere jury's van de Brusseprijs werd geconstateerd, is volgens deze jury nog altijd gaande.

Uit de 230 ingezonden boeken stelde de jury een longlist samen van achttien titels. Op 18 april maakte de jury de volgende shortlist bekend:

- Gronings goud. Over de macht van het gas en de rol van Rusland
Wendelmoet Boersema
Ambo | Anthos
- De Machine. In de ban van Booking.com
Stijn Bronzwaer, Joris Kooiman en Merijn Rengers
Lebowski
- Zakenprins. De jacht naar succes van Bernhard van Oranje
Michiel Couzy en Maarten van Dun
De Bezige Bij
- Sanda Dia. De doop die leidde tot de dood
Pieter Huyberegts
Das Mag
- De Doorsons. Op zoek naar een Afro-Amerikaanse slavenfamilie in het Caribisch gebied
Roline Redmond
De Arbeiderspers

Aan het woord

Juryvoorzitter Joost Oranje benadrukte aan de hand van de shortlist het belang van goede en onafhankelijke journalistiek:

“Alle vijf boeken van de shortlist illustreren maar weer eens hoe belangrijk journalistiek is. Onafhankelijk onderzoek verrijkt en onthult. (...) als al deze boeken niet geschreven waren, hadden we over deze onderwerpen een stuk minder geweten. En dus minder goed kunnen nuanceren en in perspectief plaatsen, cruciale aspecten in deze roerige tijden.”

Naast de vijf boeken op de shortlist besloot de jury ook om één boek dat nipt de shortlist niet haalde een eervolle vermelding te geven: De strijd om Bali van Anne-Lot Hoek (De Bezige Bij). In aanloop naar de bekendmaking van de winnaar op zaterdag 18 juni 2022 sprak journalist Sheila Sitalsing met de genomineerden in vijf achtereenvolgende zaterdaguitzendingen van NOS Met het Oog op Morgen op NPO Radio 1. Dit jaar besteedde voor het eerst de VPRO Boekengids aandacht aan de genomineerde boeken.³⁷ Ook werd in verschillende boekhandels in het land aandacht besteed aan de shortlist door middel van door het Fonds aangeleverd promotiemateriaal.

Boekhandel Athenaeum in Amsterdam Zuidoo" & Boekhandel Nawijn & Polak in Apeldoorn.

In 2022 kon de prijsuitreiking voor het eerst in drie jaar weer op feestelijke wijze gevierd worden. Het voorprogramma van de uitreiking werd gepresenteerd door journalist en radiomaker Wouter Bouwman. Er waren bijdragen van alle genomineerden, van de juryleden en van journalist en oud-correspondent Peter Brusse, een van de zonen van de naamgever van de Brusseprijs, M.J. (Rie) Brusse. De winnaar, De Doorsons. Op zoek naar een Afro-Amerikaanse slavenfamilie in het Caribisch gebied van Roline Redmond (De Arbeiderspers) werd bekend gemaakt in de aansluitende uitzending van NOS Met het Oog op Morgen.

37 Zie [hier](#).

Uitreiking Brusseprijs. Beeld Roger Cremers.

Aan het woord

De jury over De Doorsons:

“De vijf genomineerde boeken zijn van hoge kwaliteit en gaan veel verder dan de dagelijkse berichtgeving. Maar het winnende boek zal ook over tien jaar nog betekenis hebben. Het biedt inzicht en beschrijft een van de meest besproken thema’s van deze tijd. De journalistieke middelen, zoals beschreven in de criteria van de prijs (bronnenonderzoek, interviews en waarnemingen ter plekke), zijn in dit boek allemaal aanwezig. Als chroniqueur past de auteur in de traditie van de naamgever van deze prijs. Dit boek gaat niet alleen over archieven en de feiten, maar vooral ook, zoals Rie Brusse voorstond: over mensen.”

Voor het tiende jaar trad De Groene Amsterdammer op als mediapartner van de Brusseprijs: het boekenkatern van 1 juni 2022 was grotendeels gewijd aan de titels van de shortlist. De samenwerking die het Fonds BJP sinds 2015 heeft met NOS Met het Oog op Morgen is zowel het Fonds als de redactie van het goed beluisterde radioprogramma wederom goed bevallen. Zij wordt daarom ook in 2023 voortgezet.

6.2 Lira Fondssubsidie

Subsidie voor jonge journalisten

Sinds 2020 stelt Stichting Lira vijf platformonafhankelijke subsidies van €2.000 ter beschikking, afkomstig uit het Lira Auteursfonds Reprerecht, bestemd voor journalisten onder de dertig jaar. In 2020 en 2021 besloot de stichting het totaalbedrag tijdens de coronacrisis te verdubbelen. De maatregelen ter indamming van het coronavirus hadden immers een grote impact op de financiële situatie van freelancejournalisten: veel opdrachtgevers stonden onder financiële druk, waardoor journalisten opdrachten misliepen. In 2022 stelde Lira onder de noemer Lira Fondssubsidie voor jonge journalisten wederom €10.000 euro ter beschikking, waarmee vijf projecten mede zijn gesubsidieerd:

- Jochem van Staalduine - 'Down and out' in Rotterdam en Den Haag
Vanaf 28 oktober 2022 zijn drie artikelen gepubliceerd in Trouw. Publicatie van een boek (Uitgeverij Pluim) over arbeidsmigratie volgt;
- Tim Luimes en Tomas Vanheste - The Forever Pollution Project
De publicaties zijn op 23 februari 2023 verschenen in NRC. Daarnaast zullen er nog een aantal publicaties komen in buitenlandse media, waaronder Le Monde en de Süddeutsche Zeitung;
- Mathilde de Jeu en Irene van den Berg - De wildgroei van fastfoodketens
De publicaties staan voor begin 2023 gepland bij Vrij Nederland, The Investigative Desk, Vers Beton en Den Haag Centraal;
- Zoë Deceuninck en Miriam van Coblijn - Surilines Onderwijs
Publicatie maandelijks vanaf maart 2023 tot oktober 2023 op Nieuwwij.nl en Afromagazine.nl. Een vervolglongread verschijnt op 25 november 2023, Onafhankelijkheidsdag in Suriname. Op die dag staat ook de lancering van het interactieve web platform www.surilines.nl gepland;
- Naomi Steijger - Zwermelingen
De driedelige podcast (productie: VPRO) verschijnt vanaf 1 mei 2023.

De kelderbox in Rotterdam waarin de Pool Jaroslaw Tatarowicz tijdelijk verblijft. Uit één van de drie reportages die Jochem van Staalduine maakte voor Trouw. Foto: Boudewijn Bollmann.

6.3 Journalistieke Residency's

Journalist-in-residence, NIAS (Amsterdam)

Sinds 2008 verstrekt het Fonds ieder jaar een beurs voor een verblijf van vijf maanden bij NIAS (Netherlands Institute for Advanced Study) op de Korte Spinhuissteeg in het centrum van Amsterdam. In 2019 is besloten vanaf 2020 jaarlijks niet één maar twee residenties van vijf maanden aan te bieden.

In het voorjaar van 2022 verbleef Fleur van der Bij als journalist-in-residence aan het NIAS om te werken aan haar nog te verschijnen boek over creatief activisme en postercollectief Loesje. In het najaar van 2022 was het de beurt aan Mark Lievisse Adriaanse, die er werkte aan Daar gaan wij wel over, een nog te verschijnen publieksboek over zijn onderzoek naar democratische crises in liberale democratieën.³⁸

NIAS Talk bij Spui 25 in Amsterdam

Op 17 mei een NIAS Talk over activisme en journalistiek plaats, georganiseerd door het NIAS en het Fonds BJP. Journalist-in-residence Fleur van der Bij vertelde over haar eerdere boeken waarin journalistiek en activisme aan elkaar raakten en journalist Henk Blanken droeg een column voor waarin hij zijn ontwikkeling als journalist en activist onder de loep nam. Ook was er een panelgesprek over de rollen die journalistiek, activisme en autoriteit ten opzichte van elkaar (moeten) innemen, waarin naast Fleur van der Bij ook Fonds-commissielid Sander Heijne en oud-Brusse-jurid Yvonne Zonderop deelnamen. Meer over het programma is hier te vinden.

In het voorjaar van 2023 verblijft historicus en journalist Niels Mathijssen als journalist-in-residence bij NIAS. Daar werkt hij aan zijn biografie over Poncke Princen (1925-2002). Mathijssen onderzoekt hiervoor wie Poncke Princen was en hoe hij tot zijn keuzes kwam.

Aan het woord

In juli 2022 verscheen het boek *Zorg: een betere kijk op de mens* van Lynn Berger, die van september 2021 tot en met januari 2022 journalist-in-residence was bij NIAS:

“Ik heb er de afgelopen twee jaar veel over geschreven, in verhalen, essays en interviews, maar ik heb nooit de tijd gevonden om al die inzichten samen te brengen in een boek”, blikte Berger terug. “Net als de academie maakt de journalistiek het niet makkelijk om te reflecteren om de reflectie, om uit te zoomen, om lang na te denken over een onderwerp. Er is nauwelijks een plek waar zoiets makkelijk is, vermoed ik – behalve bij NIAS.” Bergrers boek stond wekenlang in de top 10 van bestverkochte boeken, resulteerde in talloze interviews met de auteur over de staat en toekomst van de Nederlandse zorg en werd positief ontvangen in de pers. De recensent van NRC sprak van ‘voorbeeldige journalistiek’.

³⁸ Hij vertelde over zijn project in een [interview](#) met vakblad Villamedia, dat hem in december 2022 schaarde onder de dertig grootste journalistieke talenten onder de 32.

Werkkamer bij NIAS. Foto: Frank Ruiter.

Aan het woord

Lynn Berger over haar residency:

“Ik heb nog nooit een eigen kamer gehad. Met een deur die ik dicht kan doen, een raam waar ik zo lang uit kan staren als ik wil, een boekenkast die ik op de eerste dag vul met een flinke voorraad boeken. Ik denk mijn voorspelbare gedachten: ‘Virginia Woolf zou instemmend knikken, en nu is het aan mij. Hoe moeilijk kan het zijn?’”

Journalist-in-residence, NIA (Athene)

In februari en maart 2022 deden Michiel Panhuysen en Nicole Maalsté als journalists-in-residence bij het NIA in Athene onderzoek naar de Griekse energietransitie en de lokale gevolgen van de Chinese overname van de Piraeus, de haven van Athene.

Journalist-in-residence, Buitenplaats Doornburgh (Maarssen)

Koen Haegens, journalist van De Groene Amsterdammer, was eind 2022 de eerste journalist-in-residence in de Utrechtse plaats Maarssen bij Doornburgh, een buitenplaats die al sinds de zeventiende eeuw bestaat. Haegens werkte in een oude kloostercel aan zijn in april 2023 te verschijnen boek *Op zoek naar de verstrooide tijd*.

Aan het woord

Voor Haegens pakte de afzondering productief uit:

“Zes weken was precies goed: op de laatste dag was het manuscript af. Doornburgh werkt letterlijk door in mijn boek: via directeur Joanna van Dorp is een interview met een non, zuster Monica, tot stand gekomen dat heel past goed bij het boek. Deze residency sloot heel mooi aan bij het onderwerp. Het grote verschil met NIAS, waar ik ook journalist-in-resident was, is dat je daar met een veel grotere gemeenschap zit. Daar heb ik veel aan gehad, maar Doornburgh was ideaal omdat het heel kort en geconcentreerd was.”

Buitenplaats Doornburgh in Maarsse.

Aan het woord

Ook directeur Joanna Van Dorp toont zich enthousiast:

“Het was een erg leuke residentie en de eerste keer dat we een schrijver in huis hadden. Het klooster is gebouwd voor vrouwen van 1.60 meter, en Koen is geen van beide, dus we moesten een andere werktafel regelen. De vraag die wij ons stellen is: hoe kunnen we de residenties zo vormgeven dat de mensen kunnen doen waar ze voor komen?”

Journalist-in-residence, Atelier aan de Middendijk (Usquert)

Eind 2022 en de hele maand maart 2023 verbleef Elvira Werkman als journalist-in-residence in het Atelier aan de Middendijk in de Groningse plaats Usquert. Daar werkte zij aan de biografie van haar naamgenoot (geen familie) en kunstenaar H.N. Werkman. Tijdens een tussentijdse evaluatie in januari 2023 noemde Elvira Werkman de residentie 'een gouden greep'.

Uitbreiding journalistieke residenties

Eind 2022 werden stappen gezet voor de voorgenomen verdere uitbreiding van het residency- programma. Zowel Buitenplaats Doornburgh als het Koninklijk Nederlands Instituut Rome heeft aangegeven open te staan voor een nieuwe journalist-in-residence in najaar 2023.³⁹ De kans is groot dat ook het Atelier aan de Middendijk in deze periode opnieuw een journalist-in-residence zal verwelkomen. In 2023 zullen opnieuw één of twee nieuwe residencyplaatsen beschikbaar worden gesteld, bij voorkeur één in Nederland en één in het buitenland. De ervaring leert dat een residencyplaats met een relatief kleine investering een grote inhoudelijke impuls aan diepgravende journalistiek onderzoek geeft.

---

³⁹ In 2022 werd eveneens een oproep gedaan voor een residency in Rome, maar daarvoor meldden zich nog geen geschikte kandidaten. Daarom is besloten in 2023 een nieuwe oproep te doen, waarin aanvragers meer tijd hebben voor het opstellen van hun aanvraag en plannen van een langdurig buitenlands verblijf.

6.4 Overige activiteiten

Fotografiestipendium

Omdat journalistieke fotografie de laatste jaren steeds verder onder druk is komen te staan, heeft het Fonds een fotografiestipendium in het leven geroepen. In 2022 heeft het Fonds in het kader van de ontwikkeling van dit stipendium het fotografisch-journalistieke project New Voices gesteund, een traject waarbij gevluchte journalisten en fotografen een reeks workshops hebben gevolgd als voorbereiding op een tentoonstelling. Het project is een initiatief van RFG Magazine, een platform dat ruimte biedt aan gevluchte journalisten om zich professioneel te ontwikkelen en een netwerk op te bouwen in de Nederlandse (foto)journalistiek. Het project levert zo een bijdrage aan de professionele, journalistieke en persoonlijke ontwikkeling van de deelnemende fotografen, die afkomstig zijn uit Afghanistan, Syrië, Iran, Turkije en Palestina.

De tentoonstelling van het beeldend onderzoek en de fotografie was van november 2022 tot en met januari 2023 te bezichtigen in de Openbare Bibliotheek in Amsterdam. In 2023 zal de expo verder reizen door Nederland. De deelnemers krijgen in 2023 verdere begeleiding en workshops via RFG Magazine.

Deelnemende fotografen; Nilofar Niekpor Zamani (Afghanistan), Soraya Ebrahimi (Iran), Handan Tufan (Turkije), Muhammet Emin Alper (Turkije), Ribal Elkhatib (Palestina), Hafsa Denizoğlu (Turkije), Kemal Unal (Turkije), F. (anoniem) (Afghanistan), Julie Nakzi (Syrië)

Aan het woord

Deelnemer Handan Tufan kijkt positief terug op haar deelname aan het project:

“Wat zo bijzonder was, was dat wij op ons werk kritiek kregen maar ook zelf feedback aan onze collega’s gaven. Feedback ontvangen en kunnen geven is heel waardevol en leerzaam. De begeleiding was heel goed. Maar ook werden we gecoacht als professional. Netwerken gingen voor me open en ik vond steun bij het vinden van opdrachten.”

Veiligheid van journalisten

Gezien de toenemende dreigingen voor (freelance) journalisten onderzoekt het Fonds of het journalisten daarin kan bijstaan. In 2022 is een inventarisatie gemaakt en zijn contacten gelegd met Persveilig, het platform van de NVJ, en met Free Press Unlimited. In het eerste kwartaal van 2023 zal in samenwerking met die partijen een scholingsdag over veiligheid voor freelance journalisten plaatsvinden. Op basis van de evaluatie van deze dag en in overleg met relevante partijen wordt bepaald welke rol het Fonds in dit thema verder moet of kan oppakken. Opties zijn bijvoorbeeld het bijdragen aan een Nederlandse vertaling van het online platform Totem van Free Press Unlimited of het organiseren van meer juridische steun, bijvoorbeeld bij (de dreiging van) SLAPPS.⁴⁰

Overzichten fondsen en scholing

De toename van het aandeel van freelancers in het journalistieke veld leidt ertoe dat journalisten steeds vaker zelf verantwoordelijk zijn voor het verzorgen van de randvoorwaarden van hun werk, zoals scholing en financiering. Daarom wil het Fonds BJP hen helpen. Door heldere overzichten aan te bieden van de beschikbare journalistieke fondsen en scholingsmogelijkheden houden journalisten meer tijd over voor hun daadwerkelijke journalistieke werk. In 2022 werden samenwerkingen verkend, zowel met inhoudelijk betrokken partijen als met mogelijke uitvoerders, en inventarisaties van fondsen en scholing gemaakt.

Het aantal fondsen is de afgelopen jaren toegenomen: niet alleen private financierders richten zich op de journalistiek, ook meerdere lokale overheden richtten provinciale of lokale mediafondsen op. En hoewel de toename van beschikbare middelen voor journalistiek positief is, betekent die ook een drempel voor journalisten: want welke fondsen zijn er eigenlijk en hoe weet je welk fonds bij jouw project past? In samenwerking met de NVJ werkt het Fonds daarom aan een 'fondsenmatcher', waarvan de bètaversie ronde de zomer van 2023 gelanceerd zal worden.

In het snel veranderende landschap van de journalistiek, is het nodig dat journalisten zich kunnen bijscholen. Nieuwe methodes en technieken volgen elkaar in hoog tempo op. Deze bijscholing maakt het Fonds mogelijk door middel van de Beurs Expertisebevordering, maar uit het onderzoek dat het Fonds deed naar de regeling talentontwikkeling, bleek dat veel journalisten moeite hebben met het vinden van de juiste scholingsmogelijkheden. In contact met het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek en de VVOJ werkt het Fonds daarom aan een inzichtelijk overzicht van beschikbare scholing, zoals cursussen, trainingen en conferenties. Hoogstwaarschijnlijk zal de techniek die gebruikt wordt voor de fondsenmatcher ook ingezet kunnen worden voor het overzicht van de scholing, zodat de kosten laag blijven. De lancering van een bètaversie van het overzicht van scholing staat eveneens gepland voor 2023.

40 Zie voor meer info dit [artikel](#) over SLAPPS en de rol van fondsen in de bestrijding ervan.

7. Positionering

Om het journalistieke veld optimaal te kunnen ondersteunen en te faciliteren zorgt het Fonds BJP ervoor dat het kennis heeft van relevante ontwikkelingen, vernieuwingen en platforms. In 2022 is daarvoor actief ingezet op voortzetting en verdieping van bestaande samenwerkingsverbanden en het aangaan van nieuwe, relevante allianties met (journalistieke) organisaties, instituten en opleidingen. Enerzijds voor positionering in het veld en beleidsvorming, anderzijds voor het bereiken van (nieuwe) doelgroepen.

7.1 Samenwerkingen

Naast samenwerkingen met onderstaande organisaties is uiteraard met meer partijen binnen het veld overleg gepleegd, waaronder met andere fondsen (zoals het Letterenfonds, Adessium, Journalismfund.eu, Stichting Democratie & Media en regionale en lokale fondsen), met journalistieke (belangen)organisaties (zoals NLPO, RPO, NDP Nieuwsmedia, NVJ, Aced en De Gouden Freelancer), met organisaties binnen de culturele basisinfrastructuur (zoals Stichting Lezen en de Schrijverscentrale) en met de deelnemende redacties aan het programma Jong Talent en de eigen pool van adviseurs.

Stimuleringsfonds voor de Journalistiek (SVDJ)

Het Fonds BJP en SVDJ overleggen periodiek, onder meer over de verdeling van de extra gelden voor onderzoeksjournalistiek, zodat beide fondsen complementair zijn: waar het SVDJ de journalistieke infrastructuur ondersteunt, steunt het Fonds individuele journalisten. Regelmatig verwijzen we potentiële aanvragers en mogelijk interessante samenwerkingspartners naar elkaar door. Meer specifiek is in 2022 samengewerkt bij het onderzoeken van mogelijke obstakels voor (onderzoeks)journalisten, het inventariseren en aanbieden van scholingsactiviteiten voor individuele journalisten en het inventariseren en publiceren van een overzicht van journalistieke fondsen waarop Nederlandse journalisten een beroep kunnen doen. In 2022 heeft een aantal gezamenlijke overleggen plaatsgevonden met het SVDJ, het ministerie en de VVOJ. In 2023 zullen naast het periodieke overleg van de directeuren ook bijeenkomsten van de teams van beide fondsen plaatsvinden om van elkaar te leren.

VVOJ

De samenwerking met de Vereniging van Onderzoeksjournalisten (VVOJ) is ook in 2022 voortgezet. Er is inhoudelijk overleg gevoerd over onderzoeksjournalistieke initiatieven en platforms, over de VVOJ Conferentie en over de Regeling Talentontwikkeling. In samenwerking met de VVOJ heeft het Fonds BJP een scholingsmiddag georganiseerd, tickets voor de Conferentie aan freelancers aangeboden en een training OSINT-research georganiseerd voor alle Loep-genomineerden (deze zal plaatsvinden in maart 2023). Het Fonds BJP was in november 2022 zichtbaar aanwezig bij de conferentie van de VVOJ. Er waren spreekuren met fondsmedewerkers ingepland waarin journalisten advies in konden winnen over subsidiemogelijkheden. Ook droeg het Fonds zowel inhoudelijk als financieel bij aan een door de VVOJ geïnitieerd onderzoek naar de staat van de onderzoeksjournalistiek (resultaten worden in mei 2023 gepresenteerd) en aan het Handboek voor Onderzoeksjournalisten onder redactie van Luuk Sengers.

Fonds Pascal Decroos / Journalismfund.eu

Met het Vlaamse Fonds Pascal Decroos worden goede contacten onderhouden en kennis en ervaringen uitgewisseld over het implementeren van journalistieke subsidieregelingen. Sinds begin 2023 maakt de directeur-bestuurder van het Fonds BJP onderdeel uit van de International Advisory Board van Journalismfund.eu.

7.2 Pr en communicatie

Dit jaar stond voor het Fonds BJP in het teken van het uitbreiden van bereik onder nieuwe doelgroepen, zowel via sociale media als bij offline evenementen. Qua toon en communicatiestijl werd de lijn van vorig jaar doorgezet: het Fonds BJP gebruikt in haar berichtgeving meer (geanimeerd) beeld en video en hanteert consistent een benaderbare toon. Concreet ondernam het Fonds op PR en communicatievlak in 2022 de volgende activiteiten:

Een maandelijks online spreekuur

Elke eerste maandag van de maand organiseert het Fonds een online spreekuur waar journalisten zich voor in kunnen schrijven om vijftien minuten te sparren met een van de medewerkers van het Fonds BJP. Door deze mogelijkheid laagdrempelig aan te bieden, is het Fonds in contact gekomen met nieuwe (potentiële) aanvragers. De afspraken gaan bijvoorbeeld over de mogelijkheden voor projectaanvragen, deelname aan traineeships of praktische hulp bij het opstellen van een begroting.

Communicatie over nieuwe subsidieregelingen

In 2022 lanceerde het Fonds verschillende nieuwe subsidieregelingen en activiteiten. Daarom ging dit jaar extra aandacht naar de promotie van deze regelingen. Om de nieuwe residency's, met specifieke selectiecriteria zoals binding met de regio of een bepaald onderwerp, onder de aandacht te brengen werden verschillende middelen ingezet, van interviews tot een extra spreekuur en van een social media-campagne tot gepersonaliseerde mails aan relevante partijen binnen het netwerk van het Fonds BJP.

Promotie van de Brusseprijs

Omdat een van de doelen van de Brusseprijs is om een groter publiek te enthousiasmeren voor het journalistieke boek bedient het Fonds BJP voor deze activiteit een bredere doelgroep dan alleen journalisten. Dit zorgt voor nieuwe kansen op communicatievlak: met de Brusseprijs kan het Fonds BJP werken aan meer algemene naamsbekendheid. Dit jaar investeerde het Fonds daarom tijd en middelen in een offline Brusseprijs-campagne onder boekhandels. Tegelijkertijd liep ook een online campagne via Facebook-advertenties met video's met interviews met de genomineerden.⁴¹

Werving nieuw personeel en Jong Talent

In 2022 is het bureau van het Fonds BJP sterk uitgebreid. Veel energie werd gestoken in de werving van geschikte nieuwe medewerkers, commissieleden en leden van de Raad van Toezicht. Ook waren er vacatures voor de nieuwe lichte trainees in de Regeling Jong Talent. Omdat diversiteit een aandachtspunt is van het Fonds is naast verspreiding binnen ons eigen netwerk extra ingezet op verspreiding via een breder scala aan vacaturebanken zoals Villamedia, OneWorld, Colourful People, NRC Carrière, Indeed, Culturele Vacatures en Vacature Via. Wervende vacatureteksten en promotie van de vacatures via verschillende kanalen hebben steeds geleid tot veel animo.

41 De video's zijn hier terug te kijken: <https://fondsbjp.nl/2022/05/dit-zijn-de-genomineerden-voor-de-brusseprijs-2022/>.

Nieuwe website en huisstijl

In 2022 is het Fonds gestart met een omvangrijk project: de transitie naar een nieuwe website en huisstijl. De huidige website en huisstijl sluiten niet meer geheel aan bij de mogelijkheden die het Fonds inmiddels biedt. Om tot een heldere opdrachtomschrijving te komen, is het Fonds BJP een voortraject gestart onder leiding van programmeur Hay Kranen en ontwerper Nienke Huitenga. In het najaar van 2022 zijn tijdens drie workshops met bureaumedewerkers, commissieleden en (potentiële) subsidieaanvragers de wensen en behoeften voor de nieuwe website (inclusief de huisstijl) in kaart gebracht. Naast de workshops heeft er gedurende twee weken een survey gedraaid op de huidige website van het Fonds BJP en is een analyse gemaakt van de webstatistieken. Dit traject resulteerde eind december in advies en een richtlijn voor de nieuwe website en huisstijl. Begin 2023 kon het Fonds daarmee verschillende webbureaus benaderen met een concrete briefing en het verzoek een offerte op te stellen.

Ticketacties

In 2022 verlootte het Fonds BJP gratis tickets voor journalistieke evenementen. Zie voor meer hierover hoofdstuk 3.2 Beurs Expertisebevordering.

Sociale media

Het Fonds BJP profileert zich op verschillende social media:

- Facebook. Op 6 februari 2023 had de Facebook-pagina van het Fonds BJP in het totaal 1.374 pagina-likes. Dit is een groei van 141 volgers ten opzichte van het jaar ervoor.
- Twitter. Op 6 maart 2023 had het Fonds BJP 1.191 volgers op Twitter. Dat is een groei van 103 volgers ten opzichte van de laatste dag van 2021. In 2021 kwamen er in totaal 163 volgers bij en in 2020 groeide het aantal volgers met 116.

Staatssecretaris Gunay Uslu op werkbezoek bij Fonds BJP.

- LinkedIn. In 2022 is het bereik verviervoudigd: waar het Fonds BJP aan het begin van 2021 nog 141 volgers had en LinkedIn nog nauwelijks gebruikte om haar doelgroep te bereiken, had het Fonds aan het eind van dat jaar 643 volgers (een toename van 502 volgers). Op 6 februari 2023 had het fonds 2.300 volgers. Dit is een groei van 1.657 volgers.
- Instagram. Ook op Instagram bleef het volgersaantal gestaag groeien sinds de start van het profiel in mei 2021. Het Fonds BJP had op 6 maart 2023 op Instagram 514 volgers. Dit is een groei van 314 volgers ten opzichte van de laatste dag van 2021.

Nieuwsbrief

De nieuwe subsidieregelingen en activiteiten van het Fonds zijn ook onder de aandacht gebracht in nieuwsbrieven; in 2022 waren dat er 23, ten opzichte van 19 nieuwsbrieven in 2021 en 15 nieuwsbrieven in 2020. De nieuwsbrieven worden opvallend vaak geopend: gemiddeld 48,6 procent van de mensen die de nieuwsbrief ontvangt, opent die ook en gemiddeld 5,9 procent van de mensen klikt vervolgens ook op een of meerdere links. Op 7 maart 2023 waren er 2.236 mensen geabonneerd op de nieuwsbrief, een stijging van 263 ten opzichte van 1.973 abonnees op de laatste dag van 2021.

7.3 Voorlichting en educatie

Dit jaar heeft het Fonds BJP een meer proactieve netwerk- en voorlichtingsrol op zich genomen. Op journalistieke evenementen als de Lokale Media Awards, de netwerk- en trainingsdag Regiohelden, het Festival voor de Journalistiek van de NVJ, de VVOJ Conferentie en De Gouden Freelancer was het Fonds aanwezig met promotiemateriaal. De medewerkers benaderden journalisten actief en journalisten kregen de mogelijkheid hun projecten te pitchen en feedback te krijgen tijdens een inloopspreekuur. Daarnaast gaven coördinator talentontwikkeling Evelien Kunst en journalist en oud-commissielid Stephanie Bakker zowel op De Gouden Freelancer als op de VVOJ Conferentie de interactieve workshop Van wild idee naar concreet plan. De workshop werd goed bezocht en positief beoordeeld.

De Gouden Freelancer: Coördinator talentontwikkeling Evelien Kunst en oud-commissielid Stephanie Bakker geven hun workshop tijdens De Gouden Freelancer.

Het Fonds was daarnaast aanwezig om aan de genomineerden van de Lokale Media Awards, de Regiohelden Awards en De Gouden Freelancer Award vouchers voor de Beurs Expertisebevordering te overhandigen. Hiermee wil het Fonds journalistieke talenten aansporen zich te blijven ontwikkelen via trainingen, workshops en andere scholingsactiviteiten. Genomineerden kregen een voucher ter waarde van 500 euro te besteden aan journalistieke (bij)scholing binnen de Beurs Expertisebevordering. Deze uitreikingen zorgden voor meer zichtbaarheid van het Fonds BJP onder journalisten. De directeur-bestuurder heeft eind 2022 zitting genomen in de jury van de Regiohelden Awards.

De genomineerden voor de nieuwkomer-award van Regiohelden krijgen een voucher voor de Beurs Expertisebevordering uit handen van Fonds-directeur Joëlle Terburg.

7.4 Onderzoek & Evaluatie

Het Fonds BJP zet zich ten volle in om de beschikbaar gestelde middelen zorgvuldig, doelmatig en effectief te besteden, door middel van monitoring van gesteunde projecten, impactmeting van gerealiseerde projecten en doorlopende reflectie op de subsidie-instrumenten en -programma's. De in 2022 extern uitgevoerde impactonderzoeken naar de Regeling Projectsubsidies en Regeling Talentontwikkeling zijn eerder in hoofdstuk 5 besproken. Daarnaast monitort het Fonds toegekende projecten doorlopend waardoor het zicht houdt op de voortgang en besteding van gehonoreerde projecten. Na afronding van een project controleren bureamedewerkers of de uiteindelijke publicatie of opbrengsten overeenkomen met de beschreven plannen in de eerder ingediende aanvraag. Reguliere regelingen en pilots worden tussentijds geëvalueerd. Niet alleen worden aanvragers binnen een bepaalde regeling of pilot gevraagd naar hun ervaringen met bijvoorbeeld de aanvraagprocedure, communicatie met het bureau en helderheid van de criteria, ook belegt het bureau terugkerende inhoudelijke bijeenkomsten met betrokken commissieleden. Tevens wordt tijdens deze inhoudelijke commissiebijeenkomsten input uit het veld opgehaald voor nieuwe plannen of aanscherpingen van de huidige regelingen.

Om de effecten van de subsidie-instrumenten te vergroten, is het Fonds BJP bezig met het verankeren van impactmanagement in de organisatie zodat de impact(meting) van het Fonds verder uitgewerkt kan worden. Dat wil zeggen dat het Fonds impact doorlopend meet door middel van vragenlijsten, interviews en outputs (directe resultaten van de regelingen). De resultaten van de impactmeting worden geëvalueerd waarop de regelingen en het beleid van het Fonds kunnen worden aangepast. Zo zorgen we ervoor dat de regelingen van het Fonds blijven aansluiten bij de journalistieke praktijk van individuele journalisten.

8. Codes

8.1 Governance Code Cultuur

Het Fonds BJP verleent op aanvraag financiële steun voor de productie van bijzondere journalistieke en non-fictie projecten, resulterend in (bijvoorbeeld) artikelen, boeken, fotoproducties, podcasts of documentaires. Ook wordt steun verleend voor het stimuleren van de verdere ontwikkeling van journalistiek talent. Zo realiseert het Fonds BJP haar missie: het ondersteunen en versterken van (onderzoeks)journalistiek in Nederland (principe 1). Het Fonds BJP is een onafhankelijke stichting met ANBI-status, opgericht voor en door journalisten en schrijvers, en kan daarom snel en flexibel insprijgen op de behoeftes van journalisten. Na meer dan dertig jaar gewerkt te hebben met een vrijwillig stichtingsbestuur, waarbij de uitvoerende taken en aansturing van het bureau belegd waren bij een directeur, heeft het fonds het bestuursmodel in 2020 aangepast door het instellen van een Raad van Toezicht en een directeur-bestuurder. Deze transitie is in januari 2021 gecompleteerd met het aanstellen van de definitieve Raad van Toezicht. Het resultaat: een heldere en afgebakende rolverdeling tussen toezichthouders, directeur-bestuurder en commissieleden, inclusief duidelijke afspraken over besluitvorming en verantwoording, en over reglementen, profielen, periodieke evaluaties en monitoring van de afspraken op het gebied van governance (principe 4). Het Fonds is in 2021 verdergegaan met de herijking van zijn bezwaarprocedures, benoemingsprocedures, adviesprotocollen en administratieve organisatie en heeft deze waar nodig aangepast.

De Raad van Toezicht bestond, na toetreding van Hans de Clercq in 2022, uit zes leden. Bij de samenstelling wordt gekeken naar journalistieke ervaring en specialistische kennis, en in de openbare werving van het nieuwe lid is expliciet ingezet op versterking van de journalistiek-inhoudelijke kennis en ervaring binnen de raad op basis van vastgestelde profielen. Voorts streeft het Fonds BJP naar diversiteit in leeftijd en culturele achtergrond en naar een evenwichtige man/vrouwverhouding (principe 8). De Raad van Toezicht houdt toezicht op de processen en realisatie van de doelstellingen, adviseert de directeur-bestuurder gevraagd en ongevraagd en representeert de stichting. De Raad van Toezicht reflecteert op de eigen rol en het eigen functioneren (principe 7). Leden van de Raad van Toezicht, de directeur-bestuurder en ander personeel mogen geen gebruikmaken van de subsidies van het fonds. Voor de directeur-bestuurder, medewerkers en commissieleden geldt strikte geheimhouding over de ontvangen subsidie- en beursaanvragen. Directeur-bestuurder en toezichthouders zijn onafhankelijk en melden, indien daarvan sprake zou zijn, onmiddellijk elke vorm van (mogelijke) belangenverstremming (principe 3). De bestuurder ontplooit de activiteiten van de stichting overeenkomstig de doelstelling en missie, werkt daarbij samen met relevante partners en ontwikkelt zichzelf om deze taak goed te kunnen vervullen (principe 5). Daarbij worden de aanwezige risico's en perspectieven in het beleid verwerkt. De directeur-bestuurder zorgt voor goed werkgeverschap: de randvoorwaarden voor goed functioneren worden in acht genomen en er is een eerlijk beloningsbeleid. Binnen de Raad van Toezicht is een vertrouwenspersoon voor de medewerkers van het Fonds aangewezen (principe 6).

Beoordeling van aanvragen geschiedt binnen door de bestuurder aangestelde adviescommissies. Adviseurs ondertekenen een adviesprotocol dat onder meer voorziet in afspraken over vertrouwelijkheid van informatie en het vermijden van (de schijn van) belangenverstremming. Ook bij de samenstelling van adviescommissies en incidentele jury's streeft het Fonds naar een evenwichtige samenstelling die rekening houdt met diversiteit op het gebied van gender, leeftijd, culturele achtergrond en regionale spreiding. Aanvragers wier voorstel is afgewezen, kunnen een verzoek doen tot heroverweging van het besluit, eventueel na een aanpassing van of toelichting op de aanvraag. De aanvraag wordt dan opnieuw onderwerp van besluitvorming en wordt door een deels andere commissie beoordeeld.

Het Fonds legt in het jaarverslag verantwoording af over zijn handelen. Jaarverslag, jaarrekening en accountantsverklaring worden openbaar gemaakt via de website. De jaarrekening geeft inzage in de diverse kostenposten. De voorwaarden en criteria voor het beoordelen van aanvragen staan eveneens

op de website, alsmede de publicaties die met een bijdrage van het Fonds BJP tot stand zijn gekomen (principe 2).

8.2 Fair Practice Code

Het Fonds BJP onderschrijft de Fair Practice Code en zet zich in voor Fair Pay, Fair Share en Fair Chain, juist omdat het primair werkt voor individuele (freelance) journalisten. De kernwaarden solidariteit, transparantie, duurzaamheid, diversiteit en vertrouwen zijn belangrijk in de bedrijfsvoering van het Fonds, de opdrachten die het verstrekt en de subsidierelaties die worden aangegaan.

Concreet betekent dit dat de honorering van het eigen personeel en ook die van trainees binnen het talentontwikkelingsprogramma voor onderzoeksjournalistiek gebaseerd is op de CAO Uitgeverijbedrijf, dat freelance personeel marktconform wordt betaald, dat de Raad van Toezicht vacatiegeld ontvangt en dat commissie- en juryleden een vergelijkbare vergadervergoeding ontvangen als bij de rijkscultuurfondsen. In 2021 werden nieuwe arbeidsvoorwaarden (AVR) voor medewerkers van het Fonds opgesteld en in gebruik genomen. Bij subsidietoekenningen hanteert het Fonds een basistarief voor de tijd die journalisten in projecten stoppen, bedoeld als tegemoetkoming in en niet ter vervanging van de door het betreffende medium verstrekte honorarium. Deze tegemoetkoming wordt periodiek getoetst op redelijkheid en is in 2022 verhoogd.

De bedrijfsvoering van het Fonds is transparant en wordt jaarlijks verantwoord in het gepubliceerde jaarverslag. Het Fonds BJP draagt de Fair Practice Code uit door deelname aan het debat over eerlijke beloning, door overleg met belangenorganisaties of ten behoeve van (journalistiek of wetenschappelijk) onderzoek. Waar mogelijk wordt kennis en expertise belangeloos gedeeld, zowel nationaal met gemeentes die (lokaal) beleid voor journalistiek willen ontwikkelen, als internationaal met (potentiële oprichters van) vergelijkbare organisaties in Europa. Het Fonds zet in op een duurzaam sterke journalistieke sector door scholingsaanbod voor jonge en ervaren journalisten te steunen. Samenwerkingen worden periodiek geëvalueerd. Daarnaast staat de behuizing van het Fonds op het terrein waar ook het Letterenfonds is gehuisvest open voor inhoudelijke activiteiten van derden, zoals kleinschalige scholingsactiviteiten, vergaderingen of (boek)presentaties.

Binnen het maatschappelijk debat en dus ook binnen de journalistiek is het belangrijk dat zoveel mogelijk stemmen worden gehoord. Het Fonds zet zich in voor een inclusieve sector door speciale aandacht te schenken aan startende journalisten en zorg te dragen voor een diverse samenstelling van organisatie, commissies en jury's met het oog op etniciteit, gender, leeftijd, maatschappelijke profilering en woonplaats. Het Fonds hanteert laagdrempelige aanvraagprocedures en streeft naar een beperking van administratieve druk voor aanvragers. De online aanvraagomgeving vergemakkelijkt het aanvragen en verantwoorden van subsidies voor aanvragers. Aanvragers kunnen voorts advies inwinnen bij medewerkers en krijgen inhoudelijk commentaar na beoordeling door commissies. Indieners van afgewezen aanvragen kunnen een verzoek tot heroverweging indienen. Bij wijzigingen in inhoud of planning van gehonoreerde projecten denkt het Fonds mee in mogelijkheden in plaats van beperkingen.

In 2022 is de recoupmentregeling voor royalty's, die in verband met de coronamaatregelen tijdelijk niet werd uitgevoerd, aangepast, met het oog op eerlijke beloning voor de inspanningen en het succes van de auteurs. Bij het ontwerp van nieuwe regelingen wordt bekeken of onderschrijving van de Fair Practice Code een criterium moet zijn voor aanvragers en potentiële partners. Voor het eigen personeel formuleert het Fonds ontwikkelings- en scholingsbeleid voor duurzame inzetbaarheid. De mogelijkheden van de huisvesting van het Fonds voor activiteiten van derden worden actief ontwikkeld en gecommuniceerd. Het Fonds BJP staat open voor deelname aan sectoraal overleg dat mogelijk leidt tot richtlijnen voor betalingen aan zelfstandigen binnen de journalistieke sector.

8.3. Code Diversiteit en Inclusie

Het belang van diversiteit in de journalistiek is groot: een gebrek aan een gediversifieerde en inclusieve journalistieke sector leidt tot blinde vlekken bij publiek en beleidsmakers. Het Fonds BJP erkent daarin zijn rol en onderschrijft de Code Diversiteit en Inclusie. Het Fonds zet zich in om de diversiteit van de Nederlandse samenleving tot haar recht te laten komen in zijn activiteiten, personeelsbestand, publieksbereik en samenwerkingen.

Bij het invullen van bureauvacatures wordt gelet op afspiegeling van de samenleving. Toezichhoudende functies staan open voor sollicitaties, waarbij gelet wordt op diversiteit van de samenstelling. Bij de werving van adviescommissieleden is expliciet aandacht voor inclusiviteit wat betreft leeftijd, culturele achtergrond, gender(identiteit), regionale spreiding, levensbeschouwing en maatschappelijke profilering, met als doel pluriformiteit van geluiden aan tafel te hebben, noodzakelijk om de uiteenlopende journalistieke aanvragen op waarde te kunnen schatten en te beoordelen. Ook bij de samenstelling van jury's voor de Brusseprijs wordt gelet op diversiteit. Het Fonds werkt aan een toegankelijke organisatie die de samenleving afspiegelt. De samenstelling van bureau, Raad van Toezicht, adviescommissie en Brussejury's is te vinden op onze website. In het arbeidsvoorwaardenreglement is gelet op inclusiviteit: vrije dagen zijn flexibel op te nemen en niet meer standaard gekoppeld aan de gangbare christelijke religieuze feestdagen en er wordt genderneutraal taalgebruik gebezigd.

Daarnaast werkt het Fonds doorlopend aan optimale zichtbaarheid van de subsidiemogelijkheden bij een breed publiek van potentiële aanvragers. Journalisten van alle achtergronden en identiteiten moeten het Fonds kunnen vinden en zich door bureau en beoordelaars gesteund en professioneel gerespecteerd voelen. Daartoe wordt contact gezocht met en voorlichting gegeven bij specifieke platformen en (belangen) organisaties en wordt flexibel opgetreden om regelingen toegankelijker te maken. Zo kunnen oorspronkelijk niet-Nederlandstalige aanvragers, onder wie inwoners van Caraïbisch Nederland, desgewenst Engelstalige subsidieaanvragen indienen en wordt bij de in 2023 te lanceren nieuwe site sterk gelet op toegankelijkheid. Ook is een steeds diversere groep van publicerende platformen betrokken bij gehonoreerde aanvragen, waardoor ondersteunde publicaties hun weg vinden naar een breder publiek (regionaal, jongerenplatforms, kranten en tijdschriften met uiteenlopende identiteiten en doelgroepen). Om de door het Fonds gepubliceerde informatie over subsidieregelingen of andere content ook beschikbaar te maken voor mensen met een visuele of auditieve beperking worden foto's op social media voorzien van een 'alt tekst', waarin het beeld in tekst beschreven wordt, ondertitelen we de filmpjes die we publiceren en zorgen we voor geschreven transcripties van gepubliceerde audio.

Het Fonds BJP heeft naast de projectsubsidies regelingen die deelname aan scholings- en coachingstrajecten mogelijk maken, die anders alleen bereikbaar was voor journalisten die zich kunnen veroorloven enkele maanden onbezoldigde arbeid te verrichten. Door financiële ondersteuning van dergelijke trajecten en in voorkomende gevallen plekken speciaal te reserveren, verwacht het Fonds de toegang tot de journalistieke arbeidsmarkt voor diverse groepen te vergemakkelijken.

9. Personeel en organisatie

De Raad van Toezicht van het Fonds BJP was in 2022 als volgt samengesteld:

Voorzitter van de RvT

- Lem van Eupen

Leden van de RvT

- Hans de Clercq (per 1 mei 2022)
- Abi Daruvalla
- Roel Janssen
- Laura de Jong
- Arne Westerhof

De Raad van Toezicht kent per 15 januari 2021 drie commissies:

- De Auditcommissie, bestaande uit Arne Westerhof (voorzitter) en Roel Janssen;
- De Remuneratiecommissie, bestaande uit Lem van Eupen (voorzitter) en Laura de Jong;
- De Commissie Journalistieke Kwaliteit, bestaande uit Abi Daruvalla, Laura de Jong en per 1 mei 2022 aangevuld met Hans de Clercq.

In 2022 kende het Fonds BJP de volgende vaste personeelsbezetting:

- Directeur-bestuurder: Joëlle Terburg (1,0 fte)
- Coördinator projectsubsidies (1 januari tot 31 oktober) / Medewerker impact en beleid (vanaf 1 november): Eva Kiemeney (1,0 fte)
- Coördinator talentontwikkeling: Evelien Kunst (0,55 fte, tijdelijk contract; per 1 mei 2022 vast contract, 0,67 fte);

De formatie kende in 2022 verder de volgende medewerkers:

- Medewerker pr & communicatie: Livia Benders (0,89 fte);
- Medewerker projectsubsidies: Zola Can (0,89 fte);
- Medewerker projectsubsidies: Jan Rosseel (0,89 fte);
- Managementassistent: Iman Rabih Senhaji (per 23 september: 0,67 fte);
- Projectmedewerker talentontwikkeling: Mance Spoorenberg (per 1 november: 0,89 fte)
- Coördinator projectsubsidies: Tom Springveld (per 24 oktober: 0,89 fte)
- Coördinator regionale en lokale subsidieregelingen: Maaïke Wind (per 19 juli 2022: 0,67 fte)

Verder is op oproep- en freelancebasis gebruikgemaakt van de diensten van:
Tekstschrijver en project overzicht fondsen & scholing: Noortje van Dorp.⁴²

42 Zie ook: <https://fondsbjp.nl/over/bureau/>.

Werkzame personen	Huidig boekjaar 2022			Huidig boekjaar 2022		
	Aantal personen	Aantal fte / Uren	Bedrag	Aantal personen	Aantal fte / Uren	Bedrag
Uren werkweek fte		36 uur			36 uur	
Werknemers in vaste dienst (onbepaalde tijd)	3,67	2,56 fte	141927	2,83	1,79 fte	109533
Werknemers in vaste dienst (bepaalde tijd)	8,33	3,51 fte	152068	5,17	2,17 fte	89735
Ingehuurde zelfstandigen/freelancers	1	54 uur	3920	1	932 uur	34437
Overige werkzame personen	0	0 fte	0	0	0 fte	0
Stagiair(e)s	0	0 fte	0	0	0 fte	0
Vrijwilligers	0	0 fte		0	0 fte	

* Onder 'bedrag' valt het totaal aan personeelskosten: salarissen, sociale lasten, pensioen en overige emolumenten.

Bij de advisering over aanvragen binnen de Regeling Projectsubsidies en de Beurs Expertisebevordering maakt het Fonds gebruik van de kennis en expertise van externe adviseurs uit een adviseurspool. Zij ontvangen voor hun werkzaamheden een bescheiden vrijwilligersvergoeding. Per 31 december 2022 bestond die pool uit: Paulien Bakker, Sjors van Beek, Kustaw Bessems, Paul Brill, Jaap Cohen, Sanne Derks, Claire van Dyck, Elma Drayer, Kaj van Ek, Malika El Ayadi, Karlijn Goossen, Bas Haan, Sander Heijne, Nina Jansen, Winny de Jong, Marc Josten, Wendy Kennedy, Margalith Kleijwegt, Wouter Laumans, Wubby Luyendijk, Elvira van Noort, Jacqueline Maris, Paul Ruigrok, Marianne Slegers, Bas van Sluis en Hans Steketee.⁴³

In 2022 is de interne meldingsprocedure voor klachten en (vermoedens van) misstanden verder vormgegeven. Personeel weet bij wie ze terecht kunnen met klachten of (vermoedens van) misstanden. Voor de trainees uit het Jong Talent-programma is een vertrouwenspersoon aangesteld in de persoon van Evelien Kunst, coördinator van het Talentontwikkelingsprogramma. Zij rondde in 2022 daarvoor een opleiding af.

43 Zie ook: <https://fondsbjp.nl/over/commissieleden/>.

10. Wet Normering Topinkomens

Het Fonds BJP houdt zich aan de Wet Normering Topinkomens (WNT). Voor de honorering van de directeur volgt het Fonds BJP in grote lijnen de loonstructuur van de cao voor het Uitgeverijbedrijf (Dagbladjournalistiek). De bezoldiging van de directeur-bestuurder blijft ruimschoots binnen de normen. Toezichthouders werken onbezoldigd en ontvangen bescheiden vacatiegeld voor het bijwonen van vergaderingen. Zij kunnen na overleg met de bestuurder gemaakte onkosten declareren. Voor details zie de jaarrekening.

11. Toekomstparagraaf

Diepgravende journalistiek, onderzoeksjournalistiek en journalistieke talentontwikkeling wordt in Nederland steeds structureler en omvangrijker gesubsidieerd vanuit publieke en private middelen. Deze ontwikkeling heeft twee kanten: enerzijds is er een breed maatschappelijk en politiek draagvlak, worden nut en noodzaak van onderzoeksjournalistiek onderkend en is er bereidheid ervoor geld ter beschikking te stellen. Anderzijds is het betreuenswaardig dat lokale, regionale en landelijke media niet (meer) in staat zijn deze vormen van journalistiek in voldoende mate zelf te financieren als onderdeel van hun gewone bedrijfsvoering.

Financieel

Het Fonds BJP streeft naar een brede basis aan structurele steun, afkomstig van overheden en eventueel andere publieke en private partijen. Het Fonds BJP ontving in 2022 subsidies van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Uit de Cultuurbegroting komt geld beschikbaar voor de Regeling Bijzondere Journalistiek (RB) en uit de Mediabegroting voor de Regeling Onderzoeksjournalistiek en de Regeling Talentontwikkeling (samen: RO). Binnen de gelden uit de Mediabegroting wordt sinds 2022 onderscheid gemaakt tussen regeerakkoordmiddelen – de middelen die het Fonds sinds 2018 ten behoeve van de onderzoeksjournalistiek ontvangt – en de coalitieakkoordmiddelen – middelen die, eveneens ten behoeve van de ondersteuning van onderzoeksjournalistiek, met ingang van 2022 zijn toegekend. Daarnaast ontving het Fonds in 2022 een bescheiden bijdrage van Stichting Lira. Ook in 2023 is er zicht op private donaties, waaronder van het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (zoals ook in 2021). In 2023 wordt verder naar verwachting een stipendium voor schrijvende journalisten gelanceerd dat de komende twintig jaar uit een private donatie wordt gefinancierd. Onafhankelijkheid van het Fonds BJP is bij het aantrekken van extra financiering de belangrijkste leidraad. Vergelijken we de verschillende inkomstenbronnen voor het Fonds dan vormen de RB- en vooral de RO-gelden veruit de grootste geldstromen. Het Fonds realiseert zich dat het niet haalbaar is op korte termijn alternatieve inkomstenbronnen te genereren die een stopzetting van rijkssubsidie kunnen compenseren.

Vanuit de Cultuurbegroting OCW is in september 2021 voor de jaren 2021-2024 een jaarlijkse subsidie van € 446.981 toegekend, exclusief loonprijsindexering. Daarmee is de financiële basis voor de werkzaamheden voor de Regeling Bijzondere Journalistieke Projecten voor de komende jaren gelegd. In het laatste jaar van deze periode zal een nieuwe aanvraag voor de volgende periode worden ingediend.

De toekenning vanuit de Mediabegroting OCW geschiedt sinds 2018 jaarlijks. Conform de beschikkingen die het Fonds van het Ministerie van OCW ontvangen, is de verantwoording van deze RO-gelden in de jaarrekening niet opgenomen in de exploitatierekening, maar opgenomen als bijlage van de jaarrekening en terug te vinden in de balans als ‘voortuitontvangen subsidie OCW’. Het bedrag dat is toegekend aan RO-gelden in de periode RO 2018-2020 is per ultimo 2020 niet volledig besteed. De reden van deze niet-tijdige besteding is dat de eerste tranche van de subsidie in 2018 pas in november van dat jaar was uitbetaald, maar wel voor dat boekjaar gold. Het was niet doenlijk en zeker ook niet wenselijk in de laatste twee maanden van 2018 een heel jaarbudget uit te geven. Per saldo loopt de besteding van de RO-gelden sindsdien een jaar achter. Het Ministerie van OCW heeft in 2021 ingestemd met het verzoek van het Fonds dit ‘surplus’ in de periode tot en met 2024 alsnog te mogen besteden. Dat doet het Fonds op basis van een extra activiteitenplan en via een aparte deeladministratie.

In 2021 is een DAEB (Dienst Algemeen Economisch Belang) voor het Fonds BJP ingesteld om continuering van de regelingen Onderzoeksjournalistiek en Jong Talent mogelijk te maken voor de jaren na 2020. In 2020 is de RO-aanvraag voor 2021 gedaan en toegekend. Voor 2022 is de aanvraag in 2021 ingediend en eveneens gehonoreerd. Voorwaarde aan beide toekenningen was dat de RO-gelden voor 2021 en 2022 voor eind 2022 moeten zijn besteed. Eind 2022 heeft het Fonds bij het ministerie aangegeven dat de uitputting van de middelen nog niet geheel geschied was. Omdat de nog niet bestede middelen gekoppeld waren aan plannen die al in werking gezet waren, leek het zeer haalbaar de middelen met een jaar uitstel

alsnog op een verantwoorde wijze uit te geven. Daarom is een verzoek ingediend om de einddatum van de besteding met een jaar te mogen verlengen, tot 31 december 2023.

Begin 2022 heeft het Fonds plannen ingediend bij het Ministerie voor OCW voor extra geld ten behoeve van de onderzoeksjournalistiek uit de Mediabegroting, die is verruimd in het kader van het regeerakkoord van het kabinet Rutte IV. Deze aanvraag is gehonoreerd. In het najaar van 2022 is een aanvraag ingediend voor een voortzetting en uitbreiding van die middelen. Of deze aanvraag is gehonoreerd, is nog niet bekend. Daarbij wordt onderzocht of de verlening van de bovengenoemde DAEB aangepast moet worden om ook de uitvoering van de aanvullende activiteiten te bestrijken.

In 2023 heeft het Fonds eigen evaluerende onderzoeken naar de effecten van de regelingen laten uitvoeren. In 2024 voert het ministerie van OCW een onafhankelijke evaluatie uit van de opbrengst van de investering in de onderzoeksjournalistiek van de afgelopen jaren, de impact voor de sector en de rol van het Fonds BJP daarin. Mede op basis daarvan hoopt het Fonds BJP in de jaren vanaf 2025 op een meer structurele (meerjaren)subsidie voor onderzoeksjournalistiek en talentontwikkeling.

Om de inmiddels vele verschillende OCW-subsidies goed te kunnen verantwoorden, wordt de financiële administratie en de jaarrekening steeds complexer. Momenteel loopt de exploitatie van de RB-gelden via de staat van baten en lasten (exploitatierkening) en die van de RO-gelden via twee bijlagen bij de jaarrekening: die van de toekenning van de regeer- en coalitieakkoordmiddelen en die van het surplus. De situatie is daarom zo dat de regeling waarmee het meeste geld is gemoeid via bijlagen wordt verantwoord. In 2023 zal het Fonds daarom in overleg met het Ministerie van OCW tot een plan van aanpak komen voor een manier waarop alle RO-geldstromen in de toekomst stap voor stap in de staat van baten en lasten geïntegreerd kunnen worden.

Tot en met 2019 ontving het Fonds 75 procent van de royalty's van boeken die geschreven zijn door journalisten met subsidie van het Fonds, met een maximum van 75 procent van het ontvangen honorariumbedrag. Als onderdeel van de corona-coulancemaatregelen heeft het Fonds besloten in 2020 en in 2021 af te zien van deze royalty's zodat deze ten goede zouden komen aan de auteurs, veelal freelancers die beperkt waren in hun verdienmogelijkheden tijdens de coronaperiode. Over 2022 worden in het eerste kwartaal van 2023 voor het eerst weer royalty's ontvangen. Met ingang van 2023 heeft het Fonds de oude royaltyregeling, die ook gold vanaf de eerste druk van het boek, aangepast. De nieuwe regeling geldt voor boekprojecten die vanaf 1 januari 2023 zijn toegekend. De regeling wordt beperkt tot royalty's over de exemplaren boven een bepaalde oplage. Zo worden alleen de goedverkopende uitgaven belast met een afdracht aan het Fonds.

Bestuurlijk-organisatorisch

In 2021 is het proces van omzetting van een stichtingsbestuursmodel naar een raad-van-toezichtmodel voltooid. In 2022 werd de Raad uitgebreid van vijf naar zes zetels. In januari 2023 volgde de uitbreiding naar het definitieve aantal van zeven zetels. De bestuurder en toezichthouders roepen indien nodig externe expertise in.

In 2022 is de onderbezetting van 2021 op het bureau hersteld. Begin 2022 startten twee nieuwe medewerkers projectsubsidies. Om de surplusgelden 2018-2020 en de extra middelen uit het coalitieakkoord doeltreffend in te zetten voor (regionale en lokale) onderzoeksjournalistiek en talentontwikkeling is het team in 2022 versterkt met een coördinator regionale en lokale journalistiek, een medewerker talentontwikkeling, een managementassistent en een nieuwe coördinator projectsubsidies. Ook is een nieuwe rol gecreëerd voor een medewerker impact en beleid. De in 2020 ontwikkelde digitale aanvraagprocedures worden doorlopen geëvalueerd en waar nodig aangepast. In 2023 volgen naar verwachting nieuwe aanpassingen om nieuwe subsidiemogelijkheden aan te kunnen vragen. In 2022 zijn met behulp van werkgroepen met staf en adviseurs een fotografiestipendium, nieuwe residency's en coachingsmogelijkheden gerealiseerd. In 2023 worden, eveneens met behulp van werkgroepen en adviseurs, naar verwachting onder meer nog een stipendium, aanvullende residency's, plannen voor regionale en lokale journalistiek en extra coaching gerealiseerd.

12. Risicoparagraaf

Financieel

Het eerste grote financiële risico van Fonds BJP is dat het in hoge mate afhankelijk van incidentele baten, die jaarlijks worden toegekend. Alleen de subsidie uit de Cultuurbegroting van OCW (de RB-gelden voor bijzondere journalistiek) is min of meer structureel te noemen, omdat hier een beschikking geldt voor vier jaar (2021-2024) en de subsidietoekenning een voorgeschiedenis heeft van enkele decennia. De subsidie uit de Mediabegroting van OCW (RO-gelden voor onderzoeksjournalistiek en talentontwikkeling) kent niet alleen een minder lange voorgeschiedenis, maar is ook sinds de start in 2018 een jaarlijks in te dienen en toe te kennen aanvraag. Sinds de instelling van de DAEB in 2021 is er weliswaar iets meer zekerheid over het doorlopen van de middelen, maar de DAEB-status biedt daarin geen garanties. Alle overige baten zijn ook niet structureel. Wanneer het grootste deel van de inkomsten meerjarig incidenteel zijn in plaats van structureel, levert dit extra onzekerheid op bij besluiten om de vaste staf van het bureau uit te breiden of aanvragen over boekjaren heen te laten lopen.

Een tweede financieel risico vormt de inhaalslag die in de jaren 2022-2024 gemaakt wordt om de eerdere surplusgelden RO uit de periode 2018-2020 alsnog te verdelen onder subsidieaanvragers bij het Fonds. Ook zullen in 2023 de niet bestede middelen van de toekenning van de RA-middelen 2021-2022 nog besteed worden. Het gaat om een extra impuls in de periode 2022-2024 van circa 2 miljoen euro. In de periode 2022-2024 is, uitgaande van een continue jaarlijkse RB-bijdrage van circa €425.000, een doorlopende jaarlijkse RO-bijdrage van circa €1.650.000 en een gemiddelde van €500.000 aan te besteden surplusgelden, een jaarbudget aan rijkssubsidie van circa €2.575.000 beschikbaar. In het jaar 2023 komt daarbij nog ruim €700.000 uit de niet-bestede middelen RA 2021-2022. Dit zijn de bedragen voor loonprijsindexering. Slechts 16,5 procent van de baten zijn daarmee (semi)structureel, 83,5 procent is (meerjarig) incidenteel. Het aandeel van de incidentele middelen neemt, door de toekenning van de extra middelen uit het coalitieakkoord in 2022, en de aangevraagde voortzetting en verhoging van dat bedrag met ingang van 2023, nog verder toe. Dat betekent een zeer groot risico voor de continuïteit van de organisatie. Op het moment dat de RO-gelden wegvallen, zullen lopende processen en projecten afgerond moeten worden en dienen we rekening te houden met de kosten van afvloeiing van personeel en ontbinding van leverancierscontracten.

Om risico's bij de subsidietoekenning en bedrijfsvoering rond de surplusgelden tegen te gaan heeft het Fonds met ingang van 2022 de baten en lasten van deze gelden apart geadmistreerd, de personele en leverancierscontracten op dit gedeelte zoveel mogelijk tijdelijk gehouden en houdt het de eindtermijn van 31 december 2024 strikt aan. Het jaarlijks zodanig flexibel houden van de activiteiten- en beheerslasten van de reguliere RO-gelden zodat ze elk jaar per 31 december kunnen stoppen, is niet haalbaar. In 2021 gaat het alleen al om ruim €240.000 aan jaarlijkse RO-beheerslasten. Het Fonds calculeert daarom in dat zij in geval van stopzetting van de jaarlijkse RO-gelden een beroep zal moeten doen op het Ministerie van OCW, zeker zolang de huidige RO-beschikkingen het niet toelaten om een algemene RO-reserve aan te houden.

Technisch zou het mogelijk zijn eventuele afwikkelingskosten van de RO-gelden (gedeeltelijk) te financieren uit de algemene reserve. Maar deze is opgebouwd uit RB-gelden en andere publieke en private middelen. De vraag rijst of dit de rechtmatig zal zijn en of dit niet de continuïteit van het resterende deel van het Fonds in gevaar zal brengen. In 2023 zal het Fonds de bovenstaande risico's nader bespreken met het ministerie van OCW.

Aanvraagprocedure

Een derde risico ligt bij de uitvoering van de zorgvuldig ontwikkelde en geadmistreerde aanvraagprocedures voor subsidies en beurzen aan journalisten, die sinds 2020 geheel gedigitaliseerd is. In 2021 en 2022 is de digitale aanvraagprocedure verder ontwikkeld. De beveiliging van persoonsgegevens en de vertrouwelijkheid

van de inhoud van de aanvragen zijn bij die ontwikkeling leidende principes. De aanvragen worden ingediend via een aanvraagportaal waarin ook verdere communicatie met de aanvragers plaatsvindt. Binnen het systeem worden subsidiecontracten en voortgangsberichten opgeslagen en opdrachten voor uitbetaling van toegekende subsidies gegeven. Met de systeembeheerder van het aanvraagportaal zijn, evenals met alle andere benodigde partijen verwerkersovereenkomsten aangegaan om te waarborgen dat alle persoonsgegevens overeenkomstig de Algemene Verordening Gegevensbescherming worden verwerkt.

In 2022 zijn de aanbevelingen uit de extra interimcontrole van 2021 van de accountant op de processen – zowel in het aanvraagstelsel als de verwerking daarvan in de financiële administratie – verder uitgevoerd, waarvan de aanbevelingen zijn opgevolgd teneinde de risico's te verkleinen. In 2023 worden de suggesties van eerdere aanvragers over de aanvraag- en betaalprocedures meegenomen in een volgende verbetering.

Bestuurlijk-organisatorisch

Het kantoor van het Fonds BJP bestond in 2022 uit een directeur-bestuurder, een coördinator projectsubsidies, een coördinator talentontwikkeling, een coördinator regionale en lokale journalistiek (per medio 2022) en drie projectmedewerkers (van wie één per eind 2022). Ook is er een medewerker pr en communicatie en is het team in het derde kwartaal uitgebreid met een medewerker impact en beleid en een managementassistent. Daarnaast was er een freelancer aan het Fonds verbonden. Daarmee is de formatie in 2022 sterk uitgebreid. Waar de kleine formatie voordelen had – de overhead blijft laag en er kan efficiënt gewerkt worden – maakte die het Fonds ook kwetsbaar, zeker in het licht van de toegenomen werkzaamheden en de verplichtingen die bij een DAEB horen. Daarom was de uitbreiding van het team van groot belang. Om de continuïteit nog verder te waarborgen zijn de werkzaamheden vastgelegd in gedetailleerde werkbeschrijvingen en plannings, zodat die, indien noodzakelijk, ook door anderen uitgevoerd kunnen worden.

Door de snelle groei van het Fonds de afgelopen jaren is meer personeel in loondienst genomen. Het HR-beleid was in 2021 grondig gewijzigd. Niet langer is het doel zo lang mogelijk medewerkers op tijdelijke basis aan te houden, maar juist na een korte tijdelijke basis in vaste dienst te nemen, wanneer daar (semi-)structurele financiering tegenover staat. Sinds medio 2021 heeft het Fonds een eigen Arbeidsvoorwaardenreglement (AVR), aangezien de werkzaamheden van het Fonds onvoldoende aansluiten bij een bestaande CAO. Binnen dit eigen AVR wordt de loontabel uit de CAO voor het Uitgeverijbedrijf, functiegroep Dagbladjournalisten gevolgd.

De situatie op de werkvloer was in 2022 anders dan de jaren van de coronacrisis: thuiswerken en werken op kantoor vonden in evenwicht naast elkaar plaats. Voor de werknemers van het Fonds is een goede thuiswerksituatie gecreëerd door te zorgen voor goed meubilair en voor laptops, beeldschermen en andere benodigdheden om verantwoord thuis te kunnen werken. Het Fonds is in 2022 aangesloten bij de BHV-organisatie van de andere bewoners van het terrein van het Letterenfonds, waar het Fonds BJP zich medio 2019 vestigde. In 2023 zal een aantal van de medewerkers BHV-cursussen volgen.

13. Toelichting financiën

Het doel van het Fonds BJP is en blijft zoveel mogelijk van haar ontvangen baten te besteden aan kwalitatief hoogwaardige bijzondere en onderzoeksjournalistiek en aan impactvolle talentontwikkeling. In de jaarrekening van 2022 wordt de subsidie uit de cultuurbegroting in de exploitatierekening verantwoord, de gelden voor de Regeling Onderzoeksjournalistiek (RO) in twee bijlagen: één voor de gecombineerde toekenning uit de regeer- en coalitieakkoordmiddelen, één voor de besteding van de surplusgeldten (de gelden voor de Regeling Onderzoeksjournalistiek die tussen 2018 en 2020 niet besteed zijn en alsnog tussen 2021 en 2024 besteed worden).

Kengetallen 2022

Kijkend naar de kengetallen 2022 is het Fonds BJP financieel gezond: er zijn geen langlopende schulden en de uitgaven vallen binnen de kaders van de beschikbare middelen. Voor de besteding aan de subsidies kon daarbij gebruik gemaakt worden van de niet-bestede middelen uit 2021. De algemene reserve is op peil, per 31 december 2022 bedraagt deze €220.006. In 2021 bedroeg deze reserve nog €242.801. Het gemaakte verlies à €22.795 komt ten laste van de algemene reserve, te weten uit het deel dat tijdens de looptijd van de BIS-toekenning (2021-2024) ingezet kan worden voor de financiering van nieuwe RB-projecten.

De liquiditeitspositie bedraagt 1,06 (€3.447.532/€3.247.631). Vorig jaar was dit 1,07. De post liquide middelen is in het boekjaar 2022 gestegen met €6.562 (ten opzichte van een stijging van €251.099 in 2021).⁴⁴ Het betreft voornamelijk restsubsidies van lopende projecten die na afronding alsnog moeten worden uitbetaald. De hoge stijging in 2021 hing samen met een als gevolg van de coronacrisis sterk teruggelopen aantal toekenningen en een eenmalige voorziening personeel. In 2022 is die voorziening er niet en is het aantal gehonoreerde aanvragen toegenomen, waardoor de stijging minder hoog uitvalt. De solvabiliteit bedraagt 6,3 procent. Dit is relatief laag en geeft een vertekend beeld: op de balans zijn de reeds toegekende subsidies die (deels) nog niet zijn uitbetaald, opgenomen als kortlopende schulden.

Verschillen in opbouw jaarrekening 2021 - 2022

- In de toelichting bij de exploitatierekening staat het terugvloeiën van middelen door ingetrokken projecten als apart punt benoemd omdat het een begrote post is. Bij de RO is dat niet het geval. Daardoor maakt het bedrag in de RO-bijlagen deel uit van het eerste punt van de toelichting (baten en lasten);
- In deze weergave van baten en lasten is die terugvloeiing van ingetrokken projecten anders inzichtelijk gemaakt dan vorig jaar: vorig jaar waren de teruggevloeide subsidies als baten geboekt, nu als negatieve lasten. Daardoor zien de cijfers er anders uit dan vorig jaar;
- Er is dit jaar een aparte bijlage voor de surplusgeldten opgenomen.

Toelichting verschillen

Met het Ministerie van OCW is afgesproken dat verschillen van meer dan 10 procent ten opzichte van de begroting worden verklaard wanneer deze van materieel belang zijn. Dat gebeurt voor drie onderdelen:

- De totale en projectbaten en -lasten voor de Regeling Bijzondere Journalistiek (RB);
- De totale en projectbaten en -lasten binnen de Regelingen Onderzoeksjournalistiek en Talentontwikkeling (RO);
- De beheerslasten voor de Regeling Bijzondere Journalistiek (RB) en de Regelingen

⁴⁴ In het jaarverslag van 2021 staat bij deze post het bedrag €260.011 genoemd. Het verschil komt eruit voort dat de overige vorderingen waren meegeteld in het totaalbedrag van de liquide middelen.

Onderzoeksjournalistiek en Talentontwikkeling (RO).

Voor die beheerslasten geldt dat met ingang van 2021 alle kosten, tenzij specifiek toerekenbaar aan RO- of RB-activiteiten, verdeeld worden naar rato van de opbrengsten. Dat betekent dat niet-toerekenbare kosten (zowel de activiteiten- als beheerslasten) een verdeelsleutel kennen van 75 procent RO en 25 procent RB. De niet specifiek toewijsbare kosten worden daarna nogmaals verdeeld naar rato van de inkomsten uit de middelen uit het regeer- en coalitieakkoord (80 procent) en de middelen uit het surplus (20 procent). Hierdoor is de vergelijking tussen twee boekjaren (2021 en 2022) bij de RO-gelden eenmalig minder inzichtelijk. Daarom wordt vergeleken met de aangepaste en eerder goedgekeurde begroting voor 2022.

a) Regeling Bijzondere journalistiek 2022 (RB)

- In 2022 is er een totaal van €483.141 aan RB-baten, €502.236 aan totale lasten en -€3.957 aan betaalde rente. De subsidiebatens zijn €33.141 hoger dan begroot, dankzij €50.141 aan loonprijsindexatie en - €15.000 door het ontbreken van de bijdrage van Waterschap AGV. De royaltybatens waren met €257 veel lager dan de begrote €40.000. Dat hangt samen met de tijdelijke opschorting van de royalty-invordering over 2021 en 2022. De lasten bedragen, inclusief negatieve rente, €506.193. Dat betekent €16.193 meer dan de begrote €490.000. De hogere lasten resulteren in een negatief resultaat van €22.795. Dit bedrag is afgetrokken van de algemene reserve.
- In 2022 is er €28.935 meer uitgegeven aan activiteitenlasten materieel (projectsubsidies) dan begroot. Aan activiteitenlasten personeel werd €17.461 minder uitgegeven dan begroot. Dit saldo wordt afgetrokken van de activiteitenlasten in de resterende BIS-periode van 2023-2024 en ten laste gebracht van de algemene reserve.
- Er vloeide €925 terug naar de algemene middelen na intrekking van projecten, waar daarvoor €20.000 begroot was.

b) Regelingen Onderzoeksjournalistiek en Talentontwikkeling (RO) 2021-2022

- Voor de toegekende RO-gelden 2021-2022 is er in 2022 €2.501.787 geboekt als baten, €71.910 meer dan de begrote baten van €2.429.877. De baten zijn ten opzichte van 2021 sterk verhoogd, door de toevoeging van de coalitieakkoordmiddelen. De lasten bedragen €1.933.674, dit is inclusief €9.494 aan negatieve rente, en €49.487 aan ingetrokken subsidies en beurzen en (voor het grootste deel) gestopte traineeships. Dat is €496.203 minder dan de begrote €2.429.877. De hogere baten en lagere lasten resulteren in een positief saldo.
- Uit de toegekende gelden voor 2022 is aan de activiteiten uit de regeerakkoordmiddelen (projectsubsidie, de beurzen Jong Talent en Expertisebevordering, Stipendium en Brusseprijs) €1.235.566 uitgegeven, €113.527 minder dan de begrote €1.349.093. Dit saldo zal in principe worden toegevoegd aan het RO-activiteitenbudget 2023 en worden besteed aan al lopende en begin 2023 gestarte activiteiten en traineeships.
- Uit de toegekende gelden voor 2022 is aan de activiteiten uit de coalitieakkoordmiddelen (residency's, samenwerkingen, lokale traineeships, coaching, overzicht fondsen en scholing) €281.724 uitgegeven, €248.276 minder dan de begrote €530.000. Dit saldo zal in principe worden toegevoegd aan het RO-activiteitenbudget 2023 en worden besteed aan al lopende en begin 2023 gestarte activiteiten en traineeships.
- Over de totaal toegekende RO-gelden voor de periode 2021-2022 was er per ultimo 2022 een totaalbedrag van €4.251.664 aan baten te noteren, tegenover een bedrag van €3.484.188 aan lasten. Het saldo per 31-12-2022 bedraagt €767.476.

c) Regelingen Onderzoeksjournalistiek en Talentontwikkeling 2018-2020 ('surplus')

- Over de toegekende RO-gelden voor de periode 2018-2020 was er per ultimo 2020 een totaalbedrag van €4.990.041 aan baten te noteren, tegenover een bedrag van €3.505.185 aan lasten. Het saldo per ultimo 2020 bedroeg €1.484.856.

- In 2021 zijn daarbij €84.054 aan extra baten bijgekomen (het betreft hier ingetrokken/ geretourneerde subsidies) en €60.000 aan lasten (voor de beurs Jong Talent). Per ultimo 2021 stond dus nog een bedrag open aan te besteden projecten van €1.508.910.
  - In 2022 zijn er geen extra baten bijgekomen en €517.772 aan lasten, waar daarvoor €568.000 begroot was. Per ultimo 2022 staat nog een bedrag open aan te besteden projecten van €991.138.
- d) Binnen de Beheerslasten RB en Beheerslasten Regelingen Onderzoeksjournalistiek en Talentontwikkeling (RO) 2021-2022 zijn geen verschillen die van materieel belang zijn. Binnen Regelingen Onderzoeksjournalistiek en Talentontwikkeling 2018-2020 ('surplus') waren voor 2022 geen beheerslasten begroot, maar zijn wel degelijk middelen besteed aan het beheer, ten behoeve van de uitgave van de activiteitenlasten. Daarom is een deel van de niet toerekenbare beheerslasten volgens de eerdergenoemde verdeelsleutel aan de surplus-middelen toegerekend. In 2021 waren er evenmin beheerslasten voor het surplus begroot (of daaraan toe berekend) omdat toen nog nauwelijks activiteiten uit dit budget zijn gefinancierd.

Joëlle Terburg
Directeur-bestuurder

Bijlage 1A. Toegekende subsidies Regeling Bijzondere Journalistiek

(inclusief toekenningen van in 2021 ingediende aanvragen)

1. Amatmoekrim, Karin
Suriname, een geschiedenis
Boek | De Bezige Bij (2025)
€ 6.600,- (vooronderzoekssubsidie)
2. Benzakour, Mohammed
De vogelvrije vogel
Boek en Video | Uitgeverij Cossee (2023)
€ 7.000,- (vooronderzoekssubsidie)
3. Blok, Mischa
Mama Lee
Boek | Uitgeverij Meulenhoff (verschenen in 2022)
€ 17.550,-
4. Busstra, Marjolein
School of Hope
Documentaire en Fotografie | Halal Amsterdam (2024)
€ 7.000,- (vooronderzoekssubsidie)
5. Derks, Sanne
Sumak Kawsay: De Natuur haar Rechten
Fotografie | National Geographic Magazine (2023)
€ 6.600,- (vooronderzoekssubsidie)
6. Diggele, Els van
De zwarte victorie
Boek | Singel Uitgeverijen (2023)
€ 18.900,-
7. Does, Ida (e.a.)
Alledaagse Waardigheid, Filmisch portret van Philomena
Essed
Documentaire | NTR/NPO (2022)
€ 5.450,- (vooronderzoekssubsidie)
8. Doppert, Monique
Roze geschiedenis van Amsterdam
Boek | Boom Uitgevers (2023)
€ 19.230,- (vooronderzoekssubsidie)
9. Duin, Maartje
Mina & Mevrouw
Podcast | VPRO (2023)
€ 7.000,- (vooronderzoekssubsidie)
10. Gaalen, Lotte van
Mama'tje
Podcast | VPRO en Podimo (2023)
€ 5.185,- (vooronderzoekssubsidie)
11. Goede, Anton de
Het boek Heeresma
Boek | de Arbeidspers (2024)
€ 15.584,-
12. Hoeneveld, Friso
'Geen angst voor de toekomst'. Geschiedenis van een
verzetsgroep
Boek | Walburg Pers (2023)
€ 5.400,- (startsubsidie)
13. Houtekamer, Carola (e.a.)
Herinneringen van een doodsengel
Video en artikel | HUMAN en NRC Handelsblad (verschenen
in 2022)
€ 5.600,-
14. Janssen, Gerard
De oudste boom ter wereld
Boek | Thomas Rap (2023)
€ 6.100,- (vooronderzoekssubsidie)
15. Jelyta, Fitria
Suara Nusantara Merdeka - Stemmen van de Indonesische
archipel
Boek en documentaire | Murrow (2023)
€ 5.000,- (vooronderzoekssubsidie, bij deze aanvraag is ook
een bedrag voor coaching toegekend)
16. Jong, Ate de
De overval in Mantgum (1944). Deel II
Artikelen | Op 'e skille en Leeuwarder Courant (verschenen in
2022)
€ 1.725,- (vooronderzoekssubsidie)

17.
Kesteren, Geert van
Jaffa revisited
Artikel | *NRC Handelsblad* (2023)
€ 7.000,- (vooronderzoekssubsidie)
18.
Kleijer, Pauline
Cinema express
Boek | Uitgeverij Fragment (2022)
€ 2.250,-
19.
Kodde, Jacomien
Zimmer Frei
Documentaire | Omroep Zeeland (2023)
€ 3.010,- (vooronderzoekssubsidie)
20.
Katja, Kreukels
De rebelse pastoor
Boek | Querido (2022)
€ 5.025,- (vooronderzoekssubsidie)
21.
Katja, Kreukels
De rebelse pastoor
Boek | Querido (2023)
€ 7.000,- (vervolgsubsidie)
22.
Kropman, Rosanne
Wie was Luka?
Artikel | *de Volkskrant* (verschenen in 2022)
€ 2.300,-
23.
Kuipers, Matthijs
Het Witte Dorp: het verhaal van een Indisch opvoedkamp op de Veluwe
Boek en artikel | Walburg Pers (2022)
€ 2.000,- (vooronderzoekssubsidie)
24.
Maas, Jonathan
Broer
Boek | Uitgeverij Balans (2024)
€ 4.900,- (startsubsidie)
25.
Melzer, Marie-Claire
De strijd voor vrouwenrechten en tegen het fascisme
Boek | Alfabet Uitgevers (2024)
€ 20.000,-
26.
Neurink, Judit
Joodse wortels
Longread | *De Groene Amsterdammer* (verschenen in 2022)
€ 2.500,- (vooronderzoekssubsidie)
27.
Nijboer, Ronald
Langs vissershuisjes en windturbines. Hoe vormen wij het landschap en hoe vormt het landschap ons?
Boek | Uitgeverij Harper Collins (2023)
€ 4.000,-
28.
Noord, Lidewey van
Verhalen uit de volgwagen
Boek | Uitgeverij Atlas Contact (2023)
€ 13.700,-
29.
Oosterhoff, Inge
De Amerindo droom
Podcast en artikel | VPRO en *De Groene Amsterdammer* (2023)
€ 15.425,-
30.
Pans, Larissa
Biografie Mary Zeldenrust-Noordanus, 'vergeten' icoon van de seksuele revolutie. 1928-1984
Boek en longread | Uitgeverij Boom (2023)
€ 10.000,-
31.
Pelt, Eva van (e.a.)
Bad guys
Documentaire en reportage | KRO-NCRV en Bind Film (2025)
€ 6.200,- (vooronderzoekssubsidie)
32.
Poel, David de
Finale verzoening
Boek | Uitgeverij Nijgh & Van Ditmar (2024)
€ 2.500,- (vooronderzoekssubsidie)

33.
Römer, Jessica
Podcast anticonceptie (werktitel)
Podcast | NTR (2022)
€ 5.520,- (vooronderzoekssubsidie)
34.
Schiffers, Hugo Floris
Libanon: looptocht door een land in crisis
Reportage | *EW Magazine* (2022)
€ 2.300,-
35.
Scholten, Wilfred
Dansen op het dodenkoord - Hoe een verzetsman de oorlog overleeft, maar er toch aan kapot gaat
Boek | Boom Uitgevers (2023)
€ 5.000,- (startsubsidie)
36.
Schutte, Astrid
De barones en de kloof
Boek | Uniekboek Spectrum (2025)
€ 23.160,-
37.
Steijger, Naomi
Zwermmelingen
Podcast | VPRO (2023)
€ 10.000,- (Lira Fondssubsidie)
38.
Stolwijk, Anton
Curaçao
Boek | Uitgeverij De Geus (2022)
€ 7.000,- (vooronderzoekssubsidie)
39.
Terborg, Nicole
Kweekje
Podcast | VPRO (2023)
€ 13.250,-
40.
Thierens, Sanne
De bezetting
Boek | Nijgh & Van Ditmar (2022)
€ 5.100,- (vooronderzoekssubsidie)
41.
Valk, Leendert van der
Slavernij in Nieuw Amsterdam / New York
Longread | *De Groene Amsterdammer* (2023)
€ 4.740,- (vooronderzoekssubsidie)
42.
Valkeman, André
Tussen krimpende kerktorens en heilige torenflats
Artikel | *De Stentor* (2022)
€ 2.300,- (vooronderzoekssubsidie)
43.
Verkerk, Adriana
Het hele dorp wist het
Boek | *De Correspondent* (2022)
€ 6.015,- (vooronderzoekssubsidie)
44.
Viet, Arie de
"Uit deze chaos wordt wat beters geboren", Het korte leven van een student in het verzet, 1920-1942
Boek en artikel | Kick Uitgevers en *Eendrachtbode* (2023)
€ 8.900
45.
Visser, Fifi (e.a.)
Bloedlijnen
Documentaire | Omroep Zeeland (2022)
€ 3.375,- (vooronderzoekssubsidie)
46.
Visser-Kieboom, Hannie (e.a.)
De raadselachtige verdwijning van Germa van den Boom
Artikel en podcast | BDU Media (2022)
€ 3.680,- (vooronderzoekssubsidie)
47.
Vuijsje, Herman
IK WAS GEEN SOLDAAT...maar waarom eigenlijk niet?
Boek en artikel | Uitgeverij De Walburgpers en *HP/De Tijd* (2023)
€ 14.550,-
48.
Wijk, Mijke van
Oom Matje (Tante Jos - seizoen 2)
Podcast | KRO-NCRV (2023)
€ 9.000,-

Bijlage 1B. Niet-gehonoreerde subsidieverzoeken Regeling Bijzondere Journalistiek

(inclusief afwijzingen van in 2021 ingediende aanvragen)

Binnen de Regeling Bijzondere Journalistiek zijn in 2021 in totaal 63 aanvragen afgewezen (inclusief aanvragen die in 2021 zijn ingediend), waarvan 8 op formele gronden. De afwijzingen op formele gronden betreffen aanvragen zonder intentieverklaring van een onafhankelijk publicerend medium.

Het bestuur heeft in totaal 55 aanvragen op inhoudelijke gronden afgewezen. De meest voorkomende redenen waren:

- het ontbreken van een journalistieke en/of actuele invalshoek (te algemeen, geschiedkundig, educatief, voorlichtend of te persoonlijk van aard);
- twijfel over de kwaliteit van het uiteindelijke product (opzet oppervlakkig, ondoordacht werkplan, twijfel over stijl en schrijfvaardigheid);
- te weinig actualiteitswaarde, geen toegevoegde waarde;
- twijfel over neutrale blik, journalistieke distantie en objectiviteit;
- onvoldoende kwaliteit (slordig, geen doordachte aanpak, onduidelijk, geen focus, te summier, feitelijke onjuistheden, niet-onderbouwde aannames);
- de overtuiging dat het project ook zonder steun van het Fonds tot stand zou komen;
- te beperkt belang van het onderwerp voor een algemeen publiek (te specialistisch, te particulier).

Niet-gehonoreerde projecten:

(In het kader van de vertrouwelijkheid zijn de projectnamen aangepast)
 A = artikel | B = boek | D = (web)documentaire(serie) | F = fotoproject | L = longread |
 P = podcast/radiodocumentaire | SA = serie artikelen |
 X = anders (waaronder multimediale projecten en getekende journalistiek)

Onderwerp	Medium	Aangevraagd bedrag
1. Cultuur	X	€ 3.550,00
2. Biografie	X, D	€ 6.600,00
3. Maatschappij	B	€ 17.240,00
4. Cultuur	B, A	€ 3.910,00
5. Ondernemen	B	€ 20.000,00
6. Oorlog	B, A	€ 13.678,00
7. Lokale democratie	B, A	€ 13.400,00
8. Cultuur	B	€ 17.537,50
9. Cultuur	B, A	€ 8.030,22
10. Ondernemen	B, P	€ 15.235,00
11. Maatschappij	D, F	€ 7.835,00
12. Oorlog	B	€ 6.080,30
13. Klimaat/milieu	D	€ 30.000,00
14. Biografie	B	€ 20.000,00
15. Biografie	B	€ 20.000,00
16. Transport en verkeer	B	€ 5.250,00
17. Maatschappij	D	€ 19.210,00
18. Maatschappij	B, A	€ 20.000,00
19. Criminaliteit	P, F	€ 2.300,00
20. Cultuur	B, A	€ 20.000,00
21. Maatschappij	B	€ 2.794,00
22. Maatschappij	B, A	€ 29.000,00
23. Maatschappij	B, X	€ 20.000,00
24. Cultuur	B	€ 6.070,00
25. Wonen en bouwen	B, A	€ 5.772,50
26. Biografie	B, X	€ 10.000,00
27. Politiek	B, A	€ 5.900,00
28. Biografie	B, L	€ 11.500,00
29. Klimaat/milieu	A, B	€ 2.000,00
30. Koloniale geschiedenis	D	€ 5.950,00
31. Oorlog	D	€ 4.891,13
32. Duurzaamheid	B, D	€ 21.340,00
33. Maatschappij	B, P	€ 11.500,00
34. Oorlog	B, X	€ 5.003,00
35. (Im)migratie	D	€ 29.990,00
36. Koloniale geschiedenis	B, A	€ 11.756,29
37. Biografie	B	€ 21.150,00
38. Oorlog	P, B	€ 17.565,00
39. Cultuur	B	€ 6.165,48
40. Transport en verkeer	F	€ 14.700,00
41. Gezondheidszorg	B, X	€ 17.392,00
42. Maatschappij	D	€ 28.725,00
43. Cultuur	B, A	€ 12.725,00
44. (Im)migratie	B, X	€ 12.000,00
45. (Im)migratie	B, X	€ 11.500,00
46. Criminaliteit	A, B	€ 6.415,00
47. Cultuur	B	€ 6.054,00
48. Maatschappij	B, A	€ 10.084,49
49. Duurzaamheid	D, A	€ 14.930,00
50. Maatschappij	P	€ 9.309,25
51. Buitenland	B	€ 1.717,00
52. (Im)migratie	B, X	€ 11.500,00
53. Politiek	X	€ 6.600,00
54. Politiek	B, X	€ 20.000,00
55. Biografie	B, A	€ 11.192,00

Bijlage 2A. Toegekende subsidies Regeling Onderzoeksjournalistiek

(inclusief toekenningen van in 2021 ingediende aanvragen)

1.
Bahara, Hassan
De koffer
Boek | Prometheus (2022)
€ 4.980,- (vooronderzoekssubsidie)
2.
Bakker, Maarten
Belastingontwijking fossiele industrie
Artikel en longread | *The Investigative Desk* (2022)
€ 1.859,- (vooronderzoekssubsidie)
3.
Beemen, Olivier van
African Parks (2)
Boek en artikel | Prometheus en *Follow the Money* (2023)
€ 10.850,- (vervolgsubsidie na vooronderzoek)
4.
Berg, Ellen van den
'Het stille verdriet van onze nieuwe burens' De gevangenis-slachtoffers van Assad in Nederland
Podcast en artikel | HUMAN / VPRO (2023)
€ 9.000,-
5.
Berg, Ellen van den (e.a.)
'Assad woont ook in Nederland' (nieuwe titel ipv 'Het stille verdriet van onze nieuwe burens'): De gevangenis-slachtoffers van Assad in Nederland
Podcast en artikel | VPRO en *Trouw* (2023)
€ 10.140,- (Aanvullende subsidie)
6.
Bergsma, Marien (e.a.)
De onzichtbare oorlog in beeld
Multimediaal en reportage | BNR Nieuwsradio (verschenen in 2022)
€ 5.875,-
7.
Boersma, Ynske
Balsa rush: Een paradoxale energietransitie
Artikel | *Down to Earth Magazine*, *MO Mondiaal* en *Het Reformatorisch Dagblad* (verschenen in 2022)
€ 2.516,-
8.
Bogdanovic, Zoran (e.a.)
Verstening in Nederlandse steden: hoe keren we het tij?
Longread | *De Groene Amsterdammer* (2022)
€ 8.750,-
9.
Bont, Fabian de
De kantoormetamorfose
Artikel | *De Groene Amsterdammer* (2022)
€ 3.275,-
10.
Boon, Lex (e.a.)
Gezicht op Beverwijk, 1646
Documentaire | NH Media (verschenen in 2022)
€ 6.250,-
11.
Borg, Lucette ter
Expeditie Zero Waste in de beeldende kunst-sector
Artikel en podcast | *NRC Handelsblad* (verschenen in 2022)
€ 3.450,- (vooronderzoekssubsidie)
12.
Boström, Charlotte
Waarom Zweedse vrouwen niet gratis werken
Boek | Uitgeverij Balans (2022)
€ 4.930,- (vooronderzoekssubsidie)
13.
Boström, Charlotte
Zweedse vrouwen werken niet gratis
Boek | Uitgeverij Balans (2023)
€ 19.550,- (vervolgsubsidie na vooronderzoek)
14.
Boxtel, Tim van
Thema-aanvraag regionale journalistiek: De ontleding van Moerdijk
Artikel | *BN De Stem* (2023)
€ 2.650,- (vooronderzoekssubsidie)
15.
Braak, Sylvana van den
Woonlocaties arbeidsmigranten
Artikel | *Investico* (2022)
€ 4.300,- (vooronderzoekssubsidie)
16.
Braak, Sylvana van den (e.a.)
Wie zorgt er voor de Oekraïense vluchtelingen?
Longread | *De Groene Amsterdammer* en *Dagblad Trouw* (verschenen in 2022)
€ 10.000,-
17.
Brink, Rinke van den
De stille pandemie van de antibioticaresistentie. Het einde van de antibiotica nader bezien.
Boek | Uitgeverij De Geus (2023)
€ 5.820,-

18.
Bruin, Jantien de
Uit liefde voor
Multimediaal project | RTV Oost (2022)
€ 4.520,- (vooronderzoekssubsidie)
19.
Buck, Merel de (e.a.)
Scenario-denken, Shell's favoriete lobby-instrument
Longread en artikel | *Follow the Money* (verschenen in 2022)
€ 4.930,-
20.
Corner, Rachel
Zohra orkest in Portugal
Longread | *De Groene Amsterdammer* (verschenen in 2022)
€ 3.700,-
21.
Dallinga, Maarten (e.a.)
Broos
Podcast en artikel | RTV Utrecht (verschenen in 2022)
€ 3.090,-
22.
Dallinga, Maarten
Niet van de wereld
Podcast en artikel | Omroep Gelderland (verschenen in 2022)
€ 3.910,- (vervolgsubsidie na vooronderzoek)
23.
De Cooker, Jessy (e.a.)
Wat is het duurzaamheidsbeleid van de Nederlandse
profvoetbalclubs?
Artikel | *BN De Stem* (2023)
€ 2.385,- (vooronderzoekssubsidie)
24.
Deceuninck, Zoë (e.a.)
Surlines Onderwijs
Artikelenreeks | *Nieuw Wij* en *Afro Magazine* (2023)
€ 11.890,- (Lira Fondssubsidie en naast deze projectsubsidie
is ook een bedrag voor coaching toegekend)
25.
Dekker, Daan
Het eeuwige vuur
Boek | Alfabet Uitgevers (2024)
€ 20.000,-
26.
Dijken, Grietje (Margriet) van
Uitgebuit paradijs
Reportage | Small Stream Media (2023)
€ 2.760,- (vooronderzoekssubsidie)
27.
Dillen, Manon (e.a.)
Emancipatie van Oost-Europese Rotterdammers
Artikel en video | *Vers Beton* en Open Rotterdam (2022)
€ 4.200,- (vooronderzoekssubsidie)
28.
Dudock, Yvonne (e.a.)
Als het ijs smelt
Reportage | *Trouw* en *MO* Magazine* (verschenen in 2022)
€ 5.000,-
29.
Ende, Teun van der (e.a.)
Thema-aanvraag: Grote investeerders op de woningmarkt
Artikel en podcast | *Vers Beton* (2023)
€ 11.200,-
30.
Estrada, Adrián (e.a.)
Nederland het schip in
Artikel en longread | *De Groene Amsterdammer* en *Trouw*
(verschenen in 2022)
€ 7.280,-
31.
Estrada, Adrián (e.a.)
Rotterdamse intersectie
Artikelen video | *Vers Beton* en Open Rotterdam (verschenen
in 2022)
€ 5.310,- (vooronderzoekssubsidie)
32.
Geerdink, Frédérique
Turkije wil van ons af
Reportage | *De Groene Amsterdammer* (verschenen in
2022)
€ 4.725,-
33.
Geurts, Lize
Het gewicht van een ambtsbericht.
Artikel | *NRC Handelsblad* (2023)
€ 3.000,- (vooronderzoekssubsidie)
34.
Groot, Dolf de
Uit de dodencel. De strijd van Merel Pontier en Clinton Young
tegen een onrechtvaardig rechtssysteem
Boek | Alfabet Uitgevers (2023)
€ 6.000,- (startsubsidie)
35.
Groot, Dolf de
Uit de dodencel. De strijd van Merel Pontier en Clinton Young
tegen een onrechtvaardig rechtssysteem
Boek | Alfabet Uitgevers (2023)
€ 10.000,- (Uitvoering na startsubsidie)

36.
Haegens, Koen
Op zoek naar de verstrooide tijd
Boek en artikel | Uitgeverij Ambo Anthos (2023)
€ 4.070,- (Journalist-in-residence Buitenplaats Doornburgh)
37.
Hanna, Bo
Haar verloren zoon
Boek | Uitgeverij Ambo Anthos (2022)
€ 4.750,- (Vooronderzoek en naast deze projectsubsidie is ook een bedrag voor coaching toegekend)
38.
Heinermann, Claudia
Siberian Exiles Part 2
Fotografie en longread | *Volkscrant* (2023)
€ 10.000,- (Aanvullende subsidie)
39.
Hordijk, Lucien
De nieuwe farmamarketing
Longread | *Follow the Money* (2023)
€ 13.500,-
40.
Hulshof, Arend
Het WK in Qatar en andere omstreden sportevenementen
Artikelenreeks | *Trouw* (verschenen in 2022)
€ 3.380,- (vooronderzoekssubsidie)
41.
Hulst, Hans
Coup. De strijd om de macht in Myanmar (werktitel)
Boek | Overamstel Uitgevers (2023)
€ 5.000,- (startsubsidie)
42.
Hup, David (e.a.)
Der Waschbär
Artikel | *NRC Handelsblad* (2022)
€ 4.530,- (vooronderzoekssubsidie)
43.
Jeu, Mathilde de (e.a.)
De vet-, zout- en suikerstrijd
Artikel | *The Investigative Desk* en *Follow The Money* (verschenen in 2022)
€ 5.590,- (vervolgsubsidie)
44.
Jeu, Mathilde de (e.a.)
De wildgroei van fastfoodketens
Artikel | *The Investigative Desk* en *Vers Beton* (2023)
€ 9.090,- (Lira Fondssubsidie)
45.
Juffermans, Janneke
Wie profiteert er van natuurbescherming?
Artikel | *Vrij Nederland* (verschenen in 2022)
€ 5.000,-
46.
Kemman, Alex
Frontex en de Europese Green Deal: Grenshekken en ecocorridors aan de rand van Europa
Fotografie en artikel | *Trouw* (2023)
€ 6.225,- (vooronderzoekssubsidie)
47.
Kessel, Daniël van (e.a.)
Door Den Haag aangestelde gezaghebber van Bonaire laat illegaal de kust volbouwen
Longreads | *Follow The Money* (verschenen in 2022)
€ 6.480,- (Lira Fondssubsidie)
48.
Keuchenius, Anthon
Cafe Especial, is dat echt het kopje superkoffie dat koffieboer, planeet en de koffiedrinker redt?
Artikel | *Vrij Nederland* en *NRC Economie* (2023)
€ 4.000,-
49.
Keyzer, Ties (e.a.)
De rol van het Nederlands bedrijfsleven in Turk Stream
Artikel en podcast | *Follow The Money* (verschenen in 2022)
€ 2.900,- (vooronderzoekssubsidie)
50.
Klaassen, Saskia
Op zitting in Rotterdam Zuid
Longread | *Vers Beton* (2023)
€ 1.302,-
51.
Kodde, Jacomien
De werf
Documentaire | *Omroep Zeeland* (2023)
€ 9.000,-
52.
Kootstra, Anouk
Het CIZ als poortwachter van de Wet Langdurige Zorg
Longread en artikel | *Investico*, *De Groene Amsterdammer* en *Trouw* (verschenen in 2022)
€ 3.390,-
53.
Krings, Jelle
Ukrzaliznytsia - De oorlog in Oekraïne door de ogen van de medewerkers van de Oekraïense Spoorwegen
Multimediaal en artikel | *NRC Handelsblad* (2023)
€ 12.825,-

54.
Kroon, Jiska
Undercover als luchthavenbeveiligers; hoe is het om tijdens de huidige Schiphol-chaos te werken?
Fotografie en longread | *Noordhollands, Haarlems en Leidsch Dagblad* en *De Limburger* (verschenen in 2022)
€ 9.595,-
55.
Kuijsters, Marleen
Thema-aanvraag : Hoe vergaat het Brabantse pardonners?
Artikel en video | *Brabants Dagblad* (2022)
€ 7.490,-
56.
Laarhoven, Kasper van
Orthodoxie in tijden van islamkritiek
Boek | *De Bezige Bij* (2023)
€ 7.500,-
57.
Lagunas, Darko
De verborgen kosten van windenergie: de productieketens van windparken op de Noordzee
Artikel | *Follow The Money* (verschenen in 2022)
€ 3.320,-
58.
Levy, Gideon (e.a.)
Trump & de joden
Documentaire | *Joodse Redactie/EO* (verschenen in 2022)
€ 30.000,-
59.
Lievisse, Adriaanse Mark
Daar gaan wij niet over
Boek | *De Bezige Bij* (2023)
€ 12.500,- (Journalist-in-residence NIAS)
60.
Luimes, Tim (e.a.)
Hoe het PFOS-schandaal in Vlaanderen uitdijde en de grens overstak
Longread | *Vrij Nederland* en *Knack* (verschenen in 2022)
€ 4.910,-
61.
Luimes, Tim (e.a.)
The Forever Pollution Project
Artikelenreeks | *Vrij Nederland* (2023)
€ 10.000,- (Lira Fondssubsidie)
62.
Maris, Jacqueline (e.a.)
Bitterzoet
Podcast | *KRO-NCRV* (2023)
€ 20.000,-
63.
Marselis, Daan
Graan, geld en graaiers
Artikel | *Follow the Money* (verschenen in 2022)
€ 6.870,- (vooronderzoekssubsidie)
64.
Mathijssen, Niels
Alleman eenling. De biografie van Poncke Princen (1925-2002)
Boek en artikel | *Das Mag Uitgevers* en *De Groene Amsterdammer* (2023)
€ 12.500,- (Journalist-in-residence NIAS)
65.
Meent, Yvonne van de (e.a.)
De jacht op gratis promovendi
Longread | *NRC Handelsblad* en *Folia* (verschenen in 2022)
€ 6.725,-
66.
Minczeles, Cathérine
Landbouwspeculatie
Artikelenreeks | *De Gelderlander* en *Bureau Spotlight* (verschenen in 2022)
€ 2.550,- (vooronderzoekssubsidie)
67.
Molen, Rianne van der
Het gebutste brein van mijn vader
Podcast | *NTR* (verschenen in 2022)
€ 7.200,-
68.
Nieuwkoop, Barbara
Jeugdrecht voor jongvolwassenen
Artikel | *Vrij Nederland* (2022)
€ 6.335,- (vooronderzoekssubsidie)
69.
Olsthoorn, Ronald (e.a.)
De strijd om de Havenstraat
Documentaire | *AT5* (2023)
€ 18.715,- (Optie vervangende kracht)
70.
Oosterhoff, Inge
Rohingya in Nepal
Artikel | *De Groene Amsterdammer* (2023)
€ 4.630,-
71.
Op den Kamp, Juul
Beeldmacht
Documentaire | *Omroep HUMAN* (2023)
€ 4.820,-

72.
Peters, Lisa
Zaad gezocht: het Nederlandse spermaprobleem
Longread | *De Groene Amsterdammer* (2023)
€ 2.000,- (vooronderzoekssubsidie)
73.
Pettersson, Jennifer (e.a.)
De weg van de dodo
Podcast | NTR (2024)
€ 19.975,-
74.
Ponsteen, Sharon
Hoeveel arbeidsongevallen liggen er nog onder het tapijt?
Artikel en longread | *Twentsche Courant Tubantia*
(verschenen in 2022)
€ 2.485,- (vooronderzoekssubsidie)
75.
Ponsteen, Sharon
Hoeveel arbeidsongevallen liggen er nog onder het
tapijt; verhalen van slachtoffers
Artikel en podcast | *Twentsche Courant Tubantia*
(verschenen in 2022)
€ 6.457,- (vervolgsubsidie)
76.
Ramaer, Coen
Door weer en winst
Artikel | *Vrij Nederland* (2022)
€ 1.250,- (vooronderzoekssubsidie)
77.
Rammeloo, Eva
Hoe China een dictatuur werd
Boek | Uitgeverij Balans (2023)
€ 8.025,-
78.
Reijnders, Maarten
Hoe vier hackers Nederland online kregen
Boek | Uitgeverij Podium (2023)
€ 14.125,-
79.
Reurs, Stijn
De Nederlandse bewakers van Auschwitz
Boek | Alfabet Uitgevers (2023)
€ 20.000,- (vervolgsubsidie)
80.
Rijk, Mirjam de
De geld-met-geld-maak-samenleving
Boek en artikel | Uitgeverij Pluim en *De Groene
Amsterdammer* (2023)
€ 17.950,-
81.
Ronner, Eline
De grootste bankroof aller tijden
Podcast en video | BNR Nieuwsradio (2022)
€ 6.540,- (vooronderzoekssubsidie)
82.
Ronner, Eline
De grootste bankroof aller tijden
Podcast en video | BNR Nieuwsradio (2023)
€ 21.250,- (vervolgsubsidie)
83.
Salomons, Michelle (e.a.)
Onzichtbare Oekraïners gestrand in Nederland
Longread | *De Groene Amsterdammer*, *Trouw* en *Investico*
(verschenen in 2022)
€ 5.490,-
84.
Saris, Karlijn
Hoe TikTok kwetsbare jongeren dieper de Pro-Ana fuik in
trekt
Longread | *De Groene Amsterdammer* (2023)
€ 3.470,-
85.
Schipper, Jannie (e.a.)
Liefs uit Londen/Kigali
Reportage en artikel | *Nederlands Dagblad*
(verschenen in 2022)
€ 4.485,- (vooronderzoekssubsidie)
86.
Schipper, Meike
Data Dilemma
Artikel | *Lilith Mag* (2022)
€ 4.235,- (vooronderzoekssubsidie)
87.
Schoonenboom, Merlijn
Het gezicht in het digitale tijdperk
Boek | Atlas Contact Uitgeverij (2023)
€ 4.600,- (Aanvullende subsidie)
88.
Schouten, Elisabeth Henriette (Jet)
De strijd om het alzheimer medicijn
Artikel en longread | *De Groene Amsterdammer* en *Trouw*
(verschenen in 2022)
€ 4.600,-

89.
Schuil, Harold
Gladio in Gelderland
Artikel en podcast | *De Gelderlander* (2023)
€ 4.972,-
90.
Schut, Meindert (e.a.)
Spyker
Podcast en video | BNR Nieuwsradio (2022)
€ 4.670,- (vooronderzoekssubsidie)
91.
Sjerps, Marieke
Is het middel erger dan de kwaal?
Artikel | *HP De Tijd* (2022)
€ 2.370,- (startsubsidie)
92.
Spijkerman, Catrien (e.a.)
Ouderenzorg door de ogen van de mensen op de werkvloer
Longread | *De Groene Amsterdammer* (2023)
€ 8.390,- (vooronderzoekssubsidie)
93.
Staalduine, Jochem van (e.a.)
Moneyland Nederland. Hoe kleine ondernemers en internationale spelers hun geld door Nederlands financiële kieren sluizen
Artikelenreeks | *De Groene Amsterdammer* (verschenen in 2022)
€ 10.555,-
94.
Staalduine, Jochem van
'Down and out' in Rotterdam en Den Haag
Artikelen en boek | *Trouw* en Uitgeverij Pluim (2023)
€ 12.580,- (Lira Fondssubsidie)
95.
Stravens, Manon (e.a.)
Hoe duurzaam is Douwe Egberts echt?
Longread | *Vrij Nederland* (verschenen in 2022)
€ 5.960,-
96.
Talma, Douwe
Thema aanvraag: "Staat archeologie onder druk bij Friese gemeenten?"
Documentaire | Omroep LEO Middelsé en Televisieomroep Eenhoorn (2022)
€ 6.210,- (vooronderzoekssubsidie)
97.
Tunali, Tan (e.a.)
Angstcultuur onder Nederlandse wetenschappers in het publieke debat over het Nederlandse coronabeleid?
Artikel | *NRC Handelsblad* (2022)
€ 2.690,- (vooronderzoekssubsidie)
98.
Valk, Joost van der
Volgende Halte: Odessa
Documentaire | BNNVARA (2023)
€ 16.570,-
99.
Valk, Leendert van der
1596. Het begin van de Nederlandse slavenhandel
Artikel en longread | *De Groene Amsterdammer* (verschenen in 2022)
€ 7.890,- (vooronderzoekssubsidie)
100.
Valk, Tobias van der (e.a.)
JUMBO: hoe een kleine Veghelse supermarkt supermacht in de retail werd (werktitel)
Podcast | BNR Nieuwsradio (verschenen in 2022)
€ 17.600,-
101.
Van de Groep, Sjaak
Overleven als een vis op het droge
Boek | Querido Fosfor (2024)
€ 21.000,-
102.
Ven, Colet van der
Gender zonder grenzen
Longread | *De Groene Amsterdammer* (verschenen in 2022)
€ 4.000,-
103.
Vink, Anne Claire
Amersfoort regiegemeente
Artikel | *De Stadsbron* (2023)
€ 4.000,- (startsubsidie)
104.
Visscher, Marco
"Toch kernenergie?"
Boek | Uitgeverij Nieuw Amsterdam (verschenen in 2022)
€ 13.515,- (uitvoering na startsubsidie)
105.
Vlaanderen, Katharina
Kelders in Amsterdam
Artikel | *Het Parool* (verschenen in 2022)
€ 1.610,-

106.
Vreeke, Rinke
De Tripgeneratie
Documentaire | VPRO / NTR (2022)
€ 4.500,-
107.
Vries, Corine de (Maas, Michel)
Het rijkste dorp van Nederland, een portret van Bloemendaal
Artikel en longread | *Regionale kranten van Mediahuis*
(verschenen in 2022)
€ 9.920,-
108.
Vries, Marco de
Misstanden Belastingdienst
Artikel en reportage | *De Groene Amsterdammer* (2023)
€ 10.270,-
109.
Vrieze, Jop de
Maar ik ben geen antivaxer
Artikel en podcast | *De Groene Amsterdammer* en Oorzaken
Academy (2023)
€ 5.370,- (vooronderzoekssubsidie)
110.
Wallast, Jorien
Saluut, Batavia - Biografie van een KNIL soldate
Boek | Alfabet Uitgevers (2024)
€ 6.600,- (vervolgsubsidie)
111.
Werkman, Elvira
H.N. Werkman, een biografie, een familiegeschiedenis
Boek | Uitgeverij Querido (2023)
€ 5.990,- (Journalist-in-residence Atelier aan de Middendijk
en naast deze projectsubsidie is ook een bedrag voor
coaching toegekend, verschenen in 2022)
112.
Wetzels, Hans
Groen en eerlijk? Een onderzoek naar de Europese duur-
zaamheidstransitie in de praktijk.
Reportage | *Vrij Nederland* en *MO* Magazine* (2023)
€ 5.860,-
113.
Wever, Robin de (e.a.)
Het einde van de volksbuurt
Podcast | Omroep Max en NPO Radio 1 (2023)
€ 9.740,-
114.
Wietsma, Annegriet (e.a.)
De Zwembadclub
Podcast | NTR (2023)
€ 14.315,-
115.
Wijnsema, Petra
De invloed van de alcoholindustrie op het preventiebeleid
voor alcohol
Longread | Follow the Money (verschenen in 2022)
€ 3.450,- (vooronderzoek)
116.
Woerden, Ivo van
Volg mij, berichten uit het gevolg van spritueel influencer
Bentinho Massaro
Boek | Uitgeverij Meulenhoff (2024)
€ 7.000,- (startsubsidie)
117.
Woude, Marc van der
Transparantie in de energietransitie
Artikel en longread | *Bureau Spotlight* en *BDUmedia* (2023)
€ 9.861,-
118.
Zoetbrood, Nienke
Regionale aanbestedingen in de jeugdzorg
Reportage | Pointer Radio (2023)
€ 5.380,- (vooronderzoekssubsidie)

Bijlage 2B. Niet-gehonoreerde subsidieverzoeken Regeling Onderzoeksjournalistiek

(inclusief afwijzingen van in 2021 ingediende aanvragen)

Binnen de Regeling Bijzondere Journalistiek zijn in 2021 in totaal 63 aanvragen afgewezen (inclusief aanvragen die in 2021 zijn ingediend), waarvan 1 op formele gronden. De afwijzing op formele gronden betrof een aanvraag zonder intentieverklaring van een onafhankelijk publicerend medium.

Het bestuur heeft in totaal 62 aanvragen op inhoudelijke gronden afgewezen. De meest voorkomende redenen waren:

- het ontbreken van een journalistieke en/of actuele invalshoek (te algemeen, geschiedkundig, educatief, voorlichtend of te persoonlijk van aard);
- twijfel over de kwaliteit van het uiteindelijke product (opzet oppervlakkig, ondoordacht werk plan, twijfel over stijl en schrijfvaardigheid);
- te weinig actualiteitswaarde, geen toegevoegde waarde;
- twijfel over neutrale blik, journalistieke distantie en objectiviteit;
- onvoldoende kwaliteit (slordig, geen doordachte aanpak, onduidelijk, geen focus, te summier, feitelijke onjuistheden, niet-onderbouwde aannames);
- de overtuiging dat het project ook zonder steun van het Fonds tot stand zou komen;
- te beperkt belang van het onderwerp voor een algemeen publiek (te specialistisch, te particulier).

Niet-gehonoreerde projecten:

(In het kader van de vertrouwelijkheid zijn de projectnamen aangepast)

A = artikel | B = boek | D = (web)documentaire(serie) | F = fotoproject | L = longread |

P = podcast/radiodocumentaire | SA = serie artikelen |

X = anders (waaronder multimediale projecten en getekende journalistiek)

Onderwerp	Medium	Aangevraagd bedrag
1. Maatschappij	D	€ 6.600,00
2. Criminaliteit	P, B	€ 12.500,00
3. Klimaat/milieu	D, P	€ 5.000,00
4. Gezondheidszorg	P	€ 12.669,60
5. Maatschappij	A, P	€ 3.714,10
6. Armoede	B, D	€ 11.500,00
7. Biografie	B	€ 3.750,00
8. Gezondheidszorg	P, A	€ 10.074,75
9. Cultuur	P	€ 3.025,00
10. Rechtspraak/wetgeving	X	€ 20.000,00
11. Buitenland	B, A	€ 5.000,00
12. (Im)migratie	B, A	€ 19.550,00
13. (Im)migratie	A	€ 9.600,00
14. Armoede	D	€ 3.476,80
15. Maatschappij	B	€ 10.350,00
16. Criminaliteit	D	€ 3.750,00
17. Maatschappij	D	€ 19.900,00
18. Maatschappij	P	€ 4.900,00
19. Maatschappij	F	€ 5.000,00
20. Buitenland	X	€ 4.600,00
21. Koloniale geschiedenis	A, B	€ 2.500,00
22. Maatschappij	B, D	€ 6.440,00
23. Rechtspraak/wetgeving	B	€ 3.750,00
24. Maatschappij	A, P	€ 13.466,00
25. Klimaat/milieu	B, D	€ 5.000,00
26. Maatschappij	B	€ 11.500,00
27. Technologie	A, P	€ 7.570,00
28. Klimaat/milieu	B, D	€ 15.570,00
29. Lokale democratie	A, P	€ 10.000,00
30. Klimaat/milieu	B, A	€ 7.267,08
31. Duurzaamheid	D, F	€ 4.375,00
32. Biografie	D, X	€ 3.750,00
33. Oorlog	D, F	€ 19.925,00
34. Klimaat/milieu	A	€ 4.570,00
35. Onderwijs	B, A	€ 7.500,00
36. Maatschappij	D	€ 10.500,00
37. Voedsel	B, D	€ 6.600,00
38. Buitenland	B, P	€ 6.613,00
39. Politiek	B, P	€ 8.716,00
40. Maatschappij	X, D	€ 6.600,00
41. Religie	A, X	€ 6.600,00
42. Gezondheidszorg	A, X	€ 5.175,00
43. Maatschappij	A	€ 2.500,00
44. Cultuur	A	€ 8.250,00
45. Maatschappij	D, X	€ 12.500,00
46. (Im)migratie	L, A	€ 7.000,00
47. Economie	P, A	€ 11.500,00
48. Klimaat/milieu	B, P	€ 4.570,00
49. Onderwijs	F	€ 4.075,00
50. Duurzaamheid	B,A	€ 5.312,00
51. Onderwijs	L	€ 5.290,00
52. (Im)migratie	A	€ 12.200,00
53. Klimaat/milieu	D, A	€ 7.300,00
54. Maatschappij	D	€ 12.077,90
55. Oorlog	B, A	€ 3.750,00

Onderwerp	Medium	Aangevraagd bedrag
56. Maatschappij	B, A	€ 6.382,40
57. Maatschappij	B, A	€ 1.250,00
58. Maatschappij	P, A	€ 18.628,00
59. Cultuur	B	€ 2.025,00
60. Rechtspraak/wetgeving	A	€ 5.000,00
61. Gezondheidszorg	L	€ 4.600,00
62. Criminaliteit	A	€ 2.570,00

Bijlage 3A. Toegekende subsidies Beurs Expertisebevordering

(inclusief toekenningen van in 2021 ingediende aanvragen)

1. Aerts, Lara
De Oorzaken Podcast Academy
€ 2.800,-
2. Bakhuis Roozeboom, Floor
Begeleidingstraject van idee tot verhalende podcast door Babette Rijkhoff
€ 1.700,-
3. Bakker, Stephanie
Cursus regie documentaire
€ 2.870,-
4. Beemen, Olivier van
African Investigative Journalism Conference
€ 1.396,-
5. Benthem, David Chi-An
Investico Masterclass 2022-2023
€ 9.600,-
6. Berkers, Angeniet
12 uur visuele coaching bij documentair fotograaf Jeroen Toirkens
€ 3.120,-
7. Bernaerts, José
Conferentie True Stories
€ 220,-
8. Boelhouwer, Emma
Oorzaken Podcast Academy 2022
€ 1.152,-
9. Bont, Fabian de
Cursus datajournalistiek voor beginners & Cursus onderzoeksjournalistiek & Workshop 'interviewen met durf' & True Stories Conferentie & Begeleiding door ervaren journalist
€ 1.050,-
10. Bosma, Freyan
Investico Masterclass 2022-2023
€ 9.600,-
11. Bouchtili, Sofyan el
VWOJ Conferentie 2022
€ 650,-
12. Broekkamp, Thijs
Schrijfcursus verhalende non-fictie van de Schrijversvakschool in Amsterdam.
€ 830,-
13. Crijns, Eline
De Meestertellers Academie 2022/2023, track Verhalend schrijven, van Stichting Verhalende Journalistiek
€ 2.145,-
14. Dequeker, Simon
Investico Masterclass 2022-2023
€ 9.600,-
15. Derks, Sanne
Cursus Videojournalistiek NVJ, Creatieve Montage MEOP, Journalistiek Schrijven Universiteit Leiden, Podcastcursus NVJ
€ 2.200,-
16. Diepen, Karlijn van
Coachingstraject van Audiocollectief SCHIK
€ 2.025,-
17. Eshuis, Nina
VWOJ Conferentie, Dataharvest en Journalism Festival in Perugia
€ 1.425,-
18. Etemad, Mina
Oorzaken Podcast Academy Plus & Coachingsessies
€ 6.500,-
19. Goedegebuure, Esther
True Stories Conferentie
€ 220,-
20. Gool, Rosa Suzanne van
Italiaanse taallessen (verzilvering BEBvoucher)
€ 1.000,-
21. Hattum, Nina van
Meelooptraject productiehuis Think Films & cursus Scenario schrijven
€ 3.600,-
22. Hollebrandse, Irene
Zoek Het Uit | Leidinggeven aan journalistiek onderzoek
€ 1.837,-
23. Houte de Lange, Sterre
Cursus "Traject" radiomaker Babette Rijkhoff:
€ 3.170,-

24. Janssen, Gerard OSCAL (Open Source Conference Albania) € 1.090,-	38. Polm, Sophie Investico Masterclass 2022-2023 € 9.600,-
25. Jeu, Mathilde de Het Onderzoekslab € 900,-	39. Pols, Gidi VVOJ conferentie Brussel € 250,-
26. Jeu, Mathilde de Dataharvest 2022 € 390,-	40. Reinsma, Janna Oorzaken Podcast Academy Plus € 6.645,-
27. Kleverlaan, Ellen Cursus AI, Cursus Datascience en Python, Cursus Machine Learning € 2.839,-	41. Rotman, Marieke Schrijfcursus Essay bij de Schrijversvakschool € 1.895,-
28. Klooster, Daphne ten Investico Masterclass 2022-2023 € € 9.600,-	42. Sadelhoff, Lisanne van Het Onderzoekslab € 4.129,-
29. Kropman, Rosanne Basiscursus financiële journalistiek € 652.80,-	43. Sardari, Reza Cursus datajournalistiek bij de Hogeschool Utrecht en een begeleidingstraject van RFG € 4.118,-
30. Lam, Monica VVOJ-conferentie & De gouden freelancer € 587,-	44. Saris, Karlijn VVOJ conferentie € 210,-
31. Lanjouw, Janno Oral history interviewen € 320,-	45. Scheerders, Koen Het Bezemkast-traject van Studio Bezemkast € 1.800,-
32. Luimes, Tim Begeleidingstraject en VVOJ conferentie € 1.852,-	46. Smits, Germieke Opleiding Onderzoeksjournalistiek bij Open Eyes Institute € 2.985,-
33. Musters, Jacobus Het Onderzoekslab € 2.626,-	47. Staalduine, Jochem van VVOJ conferentie € 470,-
34. Nieto Solis, Sergio Het Onderzoekslab € 2.180,-	48. Steijger, Naomi Oorzaken Podcast Academy Plus € 6.500,-
35. Nieto Solis, Sergio Dataharvest 2022 € 570,-	49. Sterk, Jolijn Oorzaken Podcast Academy € 2.500,-
36. Ornstein, Okke Wet plate collodion workshop € 1.200,-	50. Vaghi, Eefje Coachingstraject van Audiocollectief SCHIK € 1.993,-

51. Villegas, Hernandez Luis
Open Eyes
€ 5.074,-

52. Voogt, Felix
Uitwisseling van het Journalistenstipendium
Duitsland-Nederland & Duitse taalcursus
€ 7.375,-

53. Vrieze, Jop de
Oral history interviewen
€ 387,-

54. Vrieze, Jop de
Oorzaken Podcast Academy plus
€ 6.513,-

55. Vukojevic, Zvezdana
Traject Argos
€ 7.025,-

56. Vukojevic, Zvezdana
Oorzaken Academy Plus
€ 3.490,-

57. Wijngaard, Anika van de
Masterclass Financiële Journalistiek
€ 770,-

58. Witlox, Malini
Workshop KVK en Handelsregister
€ 200,-

Coachingstoekenningen in combinatie met projectsubsidies binnen de
Regeling Bijzondere Journalistiek en Regeling Onderzoeksjournalistiek:

Zoe Deceüninck – Surilines Onderwijs

Bo Hanna – Haar verloren zoon

Fitria Jelyta – Suara Nusantara Merdeka - Stemmen van de
Indonesische archipel

Elvira Werkman – H.N. Werkman, een biografie, een familiegeschiedenis

Bijlage 3B. Niet-gehonoreerde subsidieverzoeken Beurs Expertisebevordering

(inclusief afwijzingen van in 2021 ingediende aanvragen)

Van de 82 ingediende aanvragen zijn er 8 op inhoudelijke gronden afgewezen. Daarnaast zijn 4 aanvragen ingetrokken: de aanvrager besloot het traject niet meer te willen volgen, de aanvrager diende een geheel nieuwe aanvraag in of wegens persoonlijke omstandigheden.

De volgende redenen voor het niet honoreren van subsidieaanvragen kwamen voor:

- twijfels over hoe de gekozen activiteit bijdraagt aan de professionele ontwikkeling van de aanvrager op het gebied van onderzoeksjournalistiek;
- ontbreken van minimaal twee jaar (onderzoeks)journalistieke werkervaring of een afgeronde hbo- of wo-opleiding journalistiek;
- niet overeenkomen van leerdoelen aanvrager met leeropbrengsten van scholingsactiviteit;
- niet-overtuigende motivatie of onvolledige/summiere aanvraag.

Project	Aangevraagd bedrag
1. CIJ Investigative Journalism Conference 2022	€310,-
2. Individuele begeleiding door Linda Polman	€2.300,-
3. Masterclass Bureau Brussel bij Follow the Money	€421,41,-
4. Docwerk Art Dept.	€4.000,-
5. Masterclass Podcast maken door Audiocollectief SCHIK	€1.058,14,-
6. Cursus Narratieve Analyse	€1.122,60,-
7. Post-HBO Podcasten voor beginners - Hogeschool Utrecht	€1.756,-
8. Carrièrecoaching door Jessica Lutz	€1.884,-

Bijlage 4 – Financiële afwikkeling

Bij de bepaling van de omvang van het subsidiebedrag wordt uitgegaan van de volgende normen:

Regeling Projectsubsidies

- Onkosten (reis-, verblijf- en kantoorkosten) worden à fond perdu toegekend;
- Honorariumbijdrage van maximaal € 2.500 per fulltime maand (het aantal maanden is begrensd, de maximaal toe te kennen subsidie bedraagt € 20.000, voor projecten met meerdere aanvragers €30.000);
- Er kan alleen subsidie worden aangevraagd voor nog te verrichten werkzaamheden/nog te maken onkosten, gerekend vanaf indiening van de aanvraag;
- Bij boekprojecten moesten tot 2019 honoraria tot 75% van het uitgekeerde bedrag worden terugbetaald uit eventueel te ontvangen royalty's. In 2020 en 2021 werd als coronamaatregel afgezien van deze terugbetaling. Met ingang van 2023 wordt een aangepaste royaltyregeling van kracht;
- Van de toegekende subsidie wordt bij aanvang twee derde deel uitgekeerd, het resterende bedrag wordt overgemaakt nadat het project is voltooid, de publicatie in het bezit is van het Fonds BJP en aan alle andere voorwaarden is voldaan;
- Desgevraagd moet de ontvanger van subsidiegelden een afrekening overleggen van de gemaakte kosten.

Het is mogelijk dat bij wijze van uitzondering, op grond van het bijzondere karakter van een aanvraag of project, van deze regels wordt afgeweken.

Beurs Expertisebevordering

- Onkosten (reis-, verblijf- en kantoorkosten) worden à fond perdu toegekend;
- Tegemoetkoming in de tijdsinvestering van maximaal € 2.500 per fulltime maand;
- Er kan alleen een beurs worden aangevraagd voor nog plaats te vinden scholingsactiviteiten, gerekend vanaf indiening van de aanvraag;
- Van de toegekende subsidie wordt bij aanvang twee derde deel uitgekeerd, het resterende bedrag wordt overgemaakt nadat de activiteit is afgerond en de evaluatie is ingevuld; • Desgevraagd moet de ontvanger van subsidiegelden een afrekening overleggen van de gemaakte kosten.

Het Fonds kan ertoe besluiten de subsidie of beurs geheel of gedeeltelijk terug te vorderen dan wel de resterende subsidie niet uit te betalen, indien:

- Het project niet, of niet geheel, wordt uitgevoerd binnen de afgesproken termijn;
- Het project niet overeenkomstig de door het Fonds BJP gehonoreerde aanvraag is uitgevoerd;
- De aanvrager in strijd handelt met de in de leidraad vastgelegde voorwaarden;
- Een voor de beoordeling van de aanvraag relevante omstandigheid niet of onjuist is vermeld;
- De door het Fonds BJP verleende steun niet in de publicatie(s) is vermeld.

Het Fonds kan, op grond van een met redenen omkleed verzoek van degene aan wie subsidie is verleend, besluiten van terugvordering af te zien.

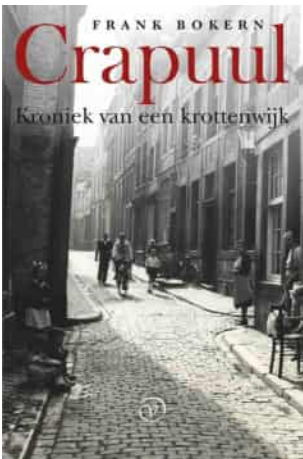
Bijlage 5A. Afgeronde projecten Regeling Bijzondere Journalistiek 2022

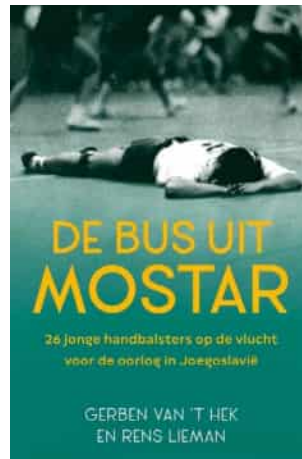
Zorg
Een betere kijk op de mens
Berger, Lynn
[Boek](#) | De Correspondent

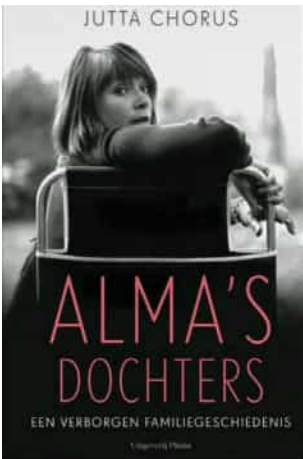
Mijn Schuld
Ees, Roos van en Backer, Wederik de
[Podcastserie](#) | NRC en De Standaard

Crapuul
Kroniek van een krottenwijk
Bokern, Frank
[Boek](#) | Van Oorschot

De bus uit Mostar
Hek, Gerben van 't en Lieman, Rens
[Boek](#) | Uitgeverij Omniboek en Noordhollands Dagblad

Alma's dochters
Chorus, Jutta
[Boek](#) | Uitgeverij Pluim

Wie zorgt voor de ambulancebroeder die net een kind heeft zien sterven?
Houtekamer, Carola
[Multimediale productie](#) | NRC

De Hechtenisclub
Dupont-Nivet, Daphné en Assen Nils van der
[Boek](#) | Querido Fosfor

De overval in Mantgum (1944) Deel II
Jong, Ate de
[Artikel](#) | Leeuwarder Courant en Op 'e Skille

Hitlers kindsoldaten

Kleijn, Cees

[Documentaire](#) | AVRO TROS/
NPO 2

De laatste riviervissers

Rhebergen, Michael

[Fotoboek](#) | Uitgeverij
Blauwdruk

Etty Hillesum

Koelemeijer, Judith

[Boek](#) | Balans

Suriname op weg naar het WK

Samwel, Diederik

[Boek](#) | Klapwijk en Keijzers
uitgeverij

Wie was Luka, muze en
mysterie van de opstand in
Sobibor?

Kropman, Rosanne

[Artikel](#) | de Volkskrant

Libanon: looptocht door een
land in crisis

Schiffers, Hugo

[Artikelen](#) | Elsevier Weekblad

Joden in de ban van DNA-
testen en stambomen

Neurink, Judit

[Artikel](#) | de Groene
Amsterdammer

LHBTI in de Gelderse Vallei

Schouten, Jan Peter en
Bubbert, Fleur

[Artikelen](#) | BDU Media

The sound of broken glass

Steen, Marcel van der

[Documentaire](#) | Cinetree

Noord-Korea zegt nooit sorry

Visser, Jeroen

[Boek](#) | Das Mag

Wij waren supermannen

Vlasbom, Machlien

[Boek](#) | Boom Uitgevers
Amsterdam

De Doe-Het-Zelf Maatschappij
Over leven in Lagos

Zeijl, Femke van

[Boek](#) | Ambo Anthos

Bijlage 5B. Afgeronde projecten Regeling Onderzoeksjournalistiek 2022

Spionage in Benin

Beemen, Olivier van

[Artikel](#) | FTM

De onzichtbare oorlog in beeld

Bergsma, Marien en Bas de Joode

[Artikelen](#) | Trouw en Reformatorisch Dagblad

Seksueel overschrijdend gedrag binnen de ggz

Beld, Jolanda van de en Emy Koopman

[Artikelen](#) | Trouw en Investico

Bouw windturbines leidt tot bomenkap in Amazonewoud

Boersma, Ynske

[Artikelen](#) | Reformatorisch Dagblad, MO* Magazine en Down to Earth

Assad woont ook in Nederland

Berg, Ellen van den

[Podcast en artikelen](#) | Argos

De uitvinder, de prinses en het schilderij

Boon, Lex

[Artikel](#) | Het Parool

Hoe bedrijven en actiegroepen zeltjes winnen in het klaslokaal

Berg, Irene van den en Manon Stravens

[Artikel](#) | Vrij Nederland en The Investigative Desk

Gezicht op Beverwijk, 1646

Boon, Lex en Robbert Bianchi

[Documentaire](#) | NH Nieuws

Hoe verloopt de opvang van Oekraïners in Nederland?

Braak, Sylvana van den en Michelle Salomons

[Artikelen](#) | Trouw, De Groene Amsterdammer en Investico

Toerekenbaar, verminderd toerekenbaar of ontoerekenbaar

Busato, Vittorio

[Artikel](#) | Vrij Nederland

De bittere bijmaak van Nutella

Branbergen, Anne

[Artikel](#) | De Groene Amsterdammer

Zohra orkest in Portugal

Corner, Rachel

[Artikel](#) | De Groene Amsterdammer

Hoe Shell het draagvlak terugwon in Noord-Nederland

Buck, Merel de en Alexander Beunder

[Artikel](#) | FTM

Niet van de wereld

Dallinga, Maarten en Hugo Verkley

[Podcast](#) | Omroep Gelderland

Hoe overleeft de Huizingaschool het lerarentekort?

Buijs, Marieke

[Artikelen](#) | Vrij Nederland

Broos

Dallinga, Maarten en Hugo Verkley

[Podcast](#) | RTV Utrecht

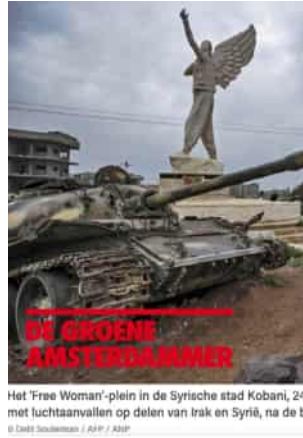

Hoe Philip Morris profiteert van plant tot klant in Indonesië

Dillen, Manon en Bagja Hidayat

[Artikel](#) | The Investigative Desk en Vrij Nederland

De sleutelrol van Kobani 'Turkije wil van ons af'

Geerdink, Fréderike

[Artikelen](#) | De Groene Amsterdammer

Het 'Free Woman'-plein in de Syrische stad Kobani, 241 met luchtaanvallen op delen van Irak en Syrië, na de be
© LARRY SCHULMAN / AP / J. KAP

Als het ijs smelt

Dudock, Yvonne en Nicole Franken

[Artikel](#) | MO* Magazine en Trouw

Gouden keeltjes uit de Amazone: de 'battle' om de beste zangvogels

Gercama, Ingrid en Nathalie Bertrams

[Artikel en podcast](#) | De Groene Amsterdammer

De omsluiting van Nuevo Santa Rosa

Estrada, Adrián

[Artikel](#) | De Groene Amsterdammer

De vet- zout- en suikerstrijd

Geurts, Olaf, Sergio Nieto Solis, Ko Musters en Mathilde de Jeu

[Artikelen](#) | FTM

Het schip in - De energietransitie als bedreiging voor Nederlandse havens

Estrada, Adrián en Felix Voogt

[Artikelen](#) | De Groene Amsterdammer, Trouw en Vers Beton

Een onderzoek naar de rol van farmaceuten bij psychische zorg aan mensen in nood

Haaij, Sarah en Marieke Buijs

[Artikelen](#) | Trouw en Vrij Nederland

Het WK in Qatar & andere omstreden sportevenementen

Hulshof, Arend

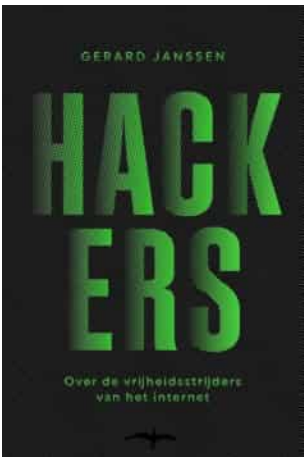
[Artikelen](#) | Trouw

De rol van het Nederlands bedrijfsleven in Turk Stream

Keyzer, Ties en Olivia den Hollander

[Artikel](#) | The Investigative Desk en FTM

Hackers

Janssen, Gerard

[Boek](#) | Thomas Rap

De onzorgvuldigheid van de CIZ: 'Hier heb je je indicatie'

Kootstra, Anouk

[Artikelen en radio-uitzending](#) | Investico, De Groene Amsterdammer, Trouw en Argos

Wie profiteert er van natuurbescherming?

Juffermans, Janneke

[Artikel](#) | Vrij Nederland

De race naar de Coolingsingel

Kooyman, Marjolein en Salih Kilic

[Artikelen](#) | Vers Beton

Nederlandse vastgoedmiljonair wil 10 procent van Bonaire omkatten in een luxe villapark

Kessel, Daniël van en Nikki Brands

[Artikelen](#) | FTM

Undercover op Schiphol

Kroon, Jiska

[Podcast en artikel](#) | Mediahuis

De verborgen kosten van windenergie: de productieketens van windparken op de Noordzee

Laguna, Darko en Luuk van der Sterren

[Artikel](#) | FTM

Top600 Jongeren

Maagdenberg, Robin van den

[Artikel](#) | Vrij Nederland

Trump en de Joden

Levy, Gideon, Hans Bouma en Sander Cijssouw

[Documentaire](#) | EO

Het rijkste dorp van Nederland: Bloemendaal

Maas, Michel

[Artikelen](#) | Mediahuis

Misbruik binnen de Katholieke Kerk

Lingsma, Tjitske

[Artikelen](#) | De Groene Amsterdammer

Infiltratie van drugscriminelen in de visserij

Maas, Michel

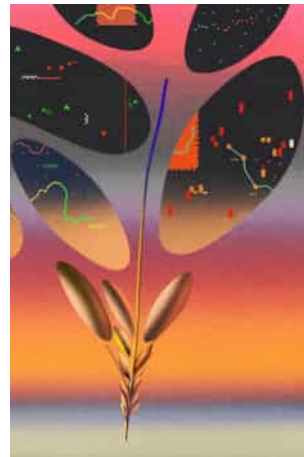
[Artikel](#) | Noordhollands Dagblad

PFOS-affaire

Luimes, Tim en Tomas Vanheste

[Artikelen](#) | Vrij Nederland en Knack

Graan, geld en graaiers

Marselis, Daan

[Artikel](#) | FTM

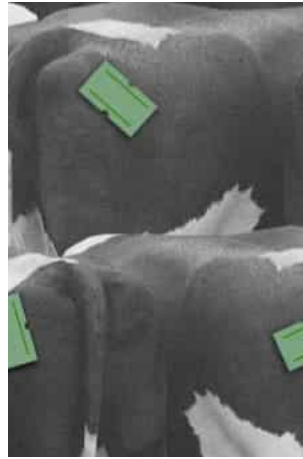

Treintraject Amsterdam-Berlijn

Mauer, Ron en Dominique Voss

[Artikelen en radio-uitzending](#) |
De Stentor en Pointer

Het Europese landbouwbeleid

Nieto Solis, Sergio en Tomas Vanheste

[Artikelen](#) | FTM

De jacht op gratis promovendi

Meent, Yvonne van de, Laura ter Steege en Henk Strikkers

[Artikelen](#) | Folia en NRC

Hoeveel arbeidsongevallen liggen nog onder het tapijt; verhalen van slachtoffers

Ponsteen, Sharon

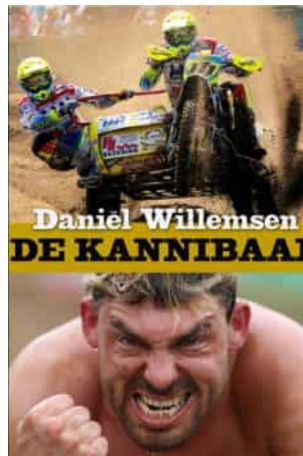
[Artikelen](#) | Tubantia

Woningbouw Foodvalley

Minczeles, Cathérine

[Artikelen](#) | De Gelderlander en Bureau Spotlight

Daniël Willemsen: De kannibaal

Rademaker, Monique

[Boek](#) | Uitgeverij Hermans

Het gebutste brein van mijn vader

Molen, Rianne van der

[Podcast](#) | NPO Docs

Onzichtbare Oekraïners gestrand in Nederland

Salomons, Michelle, Sylvana van den Braak en Emiel Woutersen

[Artikelen](#) | De Groene Amsterdammer, Investico en Trouw

Wie de brief krijgt, verliest alle hoop op een veilige plek: 'Dan is mijn leven over'

Schipper, Jannie en Jet Budelman

[Artikel en fotoproductie](#) | Nederlands Dagblad

Onbeperkt beperkt

Smit, Mattijs en Anna Deems

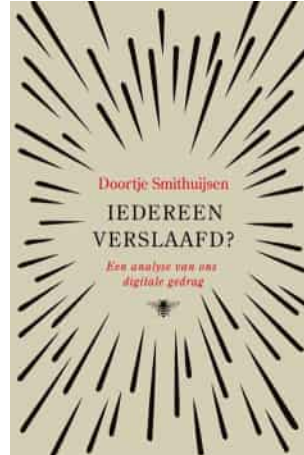
[Artikelen en radio-uitzending](#) | Vrij Nederland en Pointer

Gentrificatie in Amersfoort (De Stadsbron)

Schot, Evaline

[Artikelen](#) | De Stadsbron

Iedereen verslaafd?

Smithuijsen, Doortje

[Boek](#) | De Bezige Bij

De strijd om het Alzheimer medicijn

Schouten, Jet en Emiel Woutersen

[Artikelen](#) | De Groene Amsterdammer

'Down and out' in Rotterdam en Den Haag

Staalduine, Jochem van en Gidi Pols

[Artikelen](#) | Trouw

Sparen of pinaren

Sluisdom, Renate

[Artikelen](#) | Afro Magazine, Dreamzworld en Parbode

Moneyland Nederland

Staalduine, Jochem van en Gidi Pols

[Artikelen](#) | De Groene Amsterdammer en NRC

Belastingontwijking via
Qatarees staatsfonds via
Nederland

Staalduine, Jochem van en Gidi
Pols

[Artikelen](#) | Volkskrant

Dat zou jij nooit toelaten. Als
liefde giftig wordt

Zweege, Tessel ten

[Boek](#) | De Geus

Monopolie fietsenhandel bij
Amsterdamse fietsendepot

Stam, David en Anna van Diest

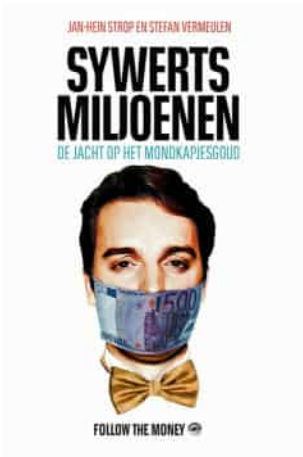
[Artikelen en video](#) | FTM en Het
Parool

Hoe Nederland corona
aanwendde om orde op zaken
te stellen in Sint Eustatius - en
hoe dit afliep

Tongerloo, Michelle van

[Artikel](#) | Vrij Nederland

Sywerts Miljoenen

Strop, Jan-Hein en Stefan
Vermeulen

[Boek en artikelen](#) | FTM

Jumbo, van supermarkt naar
supermacht

Valk, Tobias van der en Beike
Looijse

[Radio-uitzendingen](#) | BNR
Nieuwsradio

De Indische doofpot

Swirc, Maurice

[Boek en artikel](#) | De
Arbeiderspers

1596. Het begin van de
Nederlandse slavenhandel

Valk, Leendert van der

[Artikelen](#) | De Groene
Amsterdammer

Jonge Taiwanesezen koesteren hun vrijheid; hoe lang nog?

Veldkamp, Joan

[Artikelen](#) | De Groene Amsterdammer

Waarom we niet bang hoeven te zijn voor kernenergie: De emoties en de feiten

Visscher, Marco

[Boek](#) | Nieuw Amsterdam

Gender zonder grenzen

Ven, Colet van der

[Artikel](#) | De Groene Amsterdammer

Kelders in Amsterdam

Vlaanderen, Katharina

[Artikel](#) | Het Parool

Anneke Verbraeken: 'Ik voel me een bedrieger'

Verbraeken, Anneke

[Artikelen](#) | Villamedia en MO* Mondiaal Nieuws

Hoe Crystal Meth de wereld veroverd

Voeten, Teun

[Artikelen en Boek](#) | Knack en Pelckmans Uitgevers

Schaduwleiders

Versteegh, Kees

[Boek](#) | Boom Uitgevers

De invloed van de alcoholindustrie op het preventiebeleid voor alcohol

Wijnsema, Petra

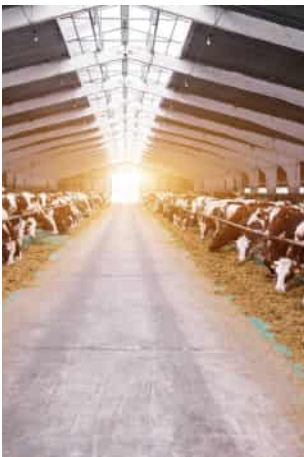
[Artikel](#) | FTM

De Ranchi's baby's

Wilgenhof, Joost

[Podcast](#) | NTR, NPO Radio 1

De miljonair, het dorp en de megastal

Wilgenhof, Joost en Wies Ubags
en Joline Cramer

[Radio-uitzending](#) | Argos

6A. Begroting Regeling Bijzondere Journalistiek 2023

A. BATEN	472.000
subsidie RB	423.000
loon- en prijsbijtelling RB	25.000
subsidie Lira fonds	10.000
overige subsidies en donaties	10.000
royalty's	4.000
B. LASTEN	452.750
B.1. beheerslasten	91.448
<i>als % van de totale lasten</i>	<i>20%</i>
B.1.1. beheerslasten materieel	34.760
huisvesting	9.880
kantoorkosten	7.380
verzekeringen	700
boekhouding en salarisadministratie	4.500
accountant	3.500
advies	300
algemene publiciteit en representatie	4.500
governancekosten	2.000
afschrijvingen	2.000
rente	0
B.1.2 beheerslasten personeel	56.688
loonkosten niet toerekenbaar aan activiteiten	56.688
B.2. activiteitenlasten	361.302
<i>als % van de totale lasten</i>	<i>80%</i>
B.2.1. activiteitenlasten materieel	333.989
<i>regeling bijzondere journalistiek</i>	<i>311.989</i>
projectsubsidies RB	306.989
ingetrokken RB-subsidies	-5.000
<i>Lira Fonds activiteiten</i>	<i>10.000</i>
<i>nieuwe journalistiek</i>	<i>7.000</i>
<i>prijzen (Brusse) en stipendia</i>	<i>15.000</i>
B.2.2. activiteitenlasten operationeel	27.313
adviescommissies	5.000
activiteitencoördinatie	0
toerekenbare projectmedewerkers	0
voorlichting en communicatie	12.500
ontwikkeling onderzoek en evaluatie	6.063
automatisering administratieve organisatie	2.500
projectadvies	1.250
C. RESULTAAT	19.250

6B. Begroting Regeling Onderzoeksjournalistiek 2023

totale RO-begroting
2023

A. BATEN	3.549.877
subsidie RO	3.549.877
B. LASTEN	3.549.877
B.1. beheerslasten	312.034
<i>als % van de totale lasten</i>	<i>9%</i>
B.1.1. beheerslasten materieel	104.832
huisvesting	29.646
kantoorkosten	22.140
verzekeringen	2.150
boekhouding en salarisadministratie	13.500
accountant	10.700
advies	1.250
algemene publiciteit en representatie	13.500
governancekosten	6.000
afschrijvingen	6.000
rente	-54
B.1.2 beheerslasten personeel	207.202
loonkosten niet toerekenbaar	207.202
B.2. activiteitenlasten	3.237.843
<i>als % van de totale lasten</i>	<i>91%</i>
B.2.1. activiteitenlasten materieel	2.924.093
<i>regeling onderzoeksjournalistiek</i>	<i>753.616</i>
projectsubsidies RO	623.616
ingetrokken RO-subsidies	-35.000
residency's in de regio	90.000
faciliteren projectsamenwerkingen	75.000
<i>talentontwikkeling en expertisebevordering</i>	<i>1.055.000</i>
traineeships jong talent	640.000
thematische traineeships regio/lokaal	170.000
beurs expertisebevordering	120.000
coaching, begeleiding en eerste hulp	125.000
<i>ondersteuning onderzoeksjournalistieke veld</i>	<i>1.090.477</i>
brede calls op pijlers	420.477
fair practice ophoging	600.000
overzicht journalistieke fondsen en scholing	50.000
veiligheid journalisten	20.000
<i>prijzen (Brusse) en stipendia</i>	<i>25.000</i>
B.2.2. activiteitenlasten operationeel	313.750
adviescommissies	20.000
coördinatie	109.250
toerekenbare projectmedewerkers	80.000
voorlichting en communicatie	52.500
ontwikkeling onderzoek en evaluatie	35.000
automatisering administratieve organisatie	11.000
projectadvies	6.000
C. RESULTAAT	0

Jaarrekening

JAARREKENING 2022

van

STICHTING FONDS BIJZONDERE JOURNALISTIEKE
PROJECTEN

INHOUD

pag.

Jaarrekening 2022

Balans per 31 december 2022	1
Exploitatierkening over 2022	2
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	3
Toelichting op de balans per 31 december 2022	5
Toelichting op exploitatierkening over 2022	9
Toelichting Bijlages Regeling Onderzoeksjournalistiek	13
Bijlage Regeling Onderzoeksjournalistiek 2021-2022	14
Bijlage Surplus - Regeling Onderzoeksjournalistiek 2018-2020	16
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	18

BALANS (na resultaatverdeling) PER 31 DECEMBER 2022

	31-12-2022		31-12-2021			31-12-2022		31-12-2021	
	€	€	€	€		€	€	€	€
ACTIVA					PASSIVA				
<i>vaste activa</i>									
materiële vaste activa		20.105		16.440	eigen vermogen				
					algemene reserve		220.006		242.801
<i>vlottende activa</i>									
vorderingen en overlopende activa	24.766		87.076		kortlopende schulden				
					voortuitontvangen subsidie OCW	1.758.614		1.708.273	
liquide middelen	3.422.766		3.416.204		nog te betalen subsidies	1.346.267		1.517.197	
					belastingen en premies sociale verzekeringen	14.830		6.288	
					overige schulden	127.920		45.161	
		3.447.532		3.503.280			3.247.631		3.276.919
totaal activa		<u><u>3.467.637</u></u>		<u><u>3.519.720</u></u>	totaal passiva		<u><u>3.467.637</u></u>		<u><u>3.519.720</u></u>

EXPLOITATIEREKENING OVER 2022

	exploitatie 2022 €	begroting 2022 €	exploitatie 2021 €
<i>baten</i>			
directe opbrengsten			
overige inkomsten			
royalties/overige inkomsten	257	40.000	36
<i>totale directe opbrengsten</i>	257	40.000	36
subsidie Ministerie OCW			
structurele BIS-subsidie OCW	423.000	423.000	423.000
loon- en prijsbijstelling BIS-subsidie	50.141	-	33.209
overige bijdragen			
verleende subsidie Lira Fondssubsidie Jonge Journalisten	10.000	12.000	20.000
verleende subsidie Lira Fondssubsidie non-fictieboeken	-	-	50.000
subsidie Waterschap AGV	-	15.000	10.000
<i>totale subsidies en bijdragen</i>	483.141	450.000	536.209
 <i>totale baten</i>	 483.398	 490.000	 536.245
 <i>lasten</i>			
beheerlasten			
beheerlasten materieel	33.962	28.166	26.241
beheerlasten personeel	54.144	59.178	30.133
<i>totaal beheerlasten</i>	88.106	87.344	56.374
activiteitenlasten			
activiteitenlasten materieel	385.341	356.406	321.775
activiteitenlasten personeel	28.789	46.250	43.422
<i>totaal activiteitslasten</i>	414.130	402.656	365.197
 <i>totale lasten</i>	 502.236	 490.000	 421.571
 saldo uit gewone bedrijfsvoering	 - 18.838	 -	 114.674
 saldo rentebaten en- lasten	 - 3.957	 -	 - 2.649
 exploitatieresultaat	 - 22.795	 -	 112.025
 Het exploitatieresultaat is als volgt verdeeld:			
 - mutatie algemene reserve	 - 22.795	 -	 112.025

Deze begroting 2022 is de aangepaste begroting, besproken en goedgekeurd door OCW en door RvT.

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De jaarrekening is ingericht overeenkomstig de eisen die in het kader van de Wet op het specifieke cultuurbeleid van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen worden gesteld. De eisen in het kader van de Wet op het specifieke cultuurbeleid zijn vervat in bepalingen uit het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen. De eisen zijn beschreven in het Handboek financiële verantwoording cultuursubsidies instellingen. RJ 640 'Organisaties zonder winststreven' wordt toegepast.

Rechtsvorm: stichting.

Handelsregister: ingeschreven onder dossiernummer 412094428.

grondslagen van waardering

Tenzij hieronder anders is vermeld zijn activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

materiële vaste activa

De bedrijfsmiddelen zijn gewaardeerd tegen aanschafwaarde onder aftrek van de afschrijvingen. De afschrijving bedraagt een vast percentage van de aanschafwaarde en vindt plaats naar tijdsgelang op basis van de verwachte economische levensduur. Hierbij wordt rekening gehouden met de fiscale regelgeving.

Het afschrijvingspercentage bedraagt:

computer: 20%.

grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het saldo van de op de verslagperiode betrekking hebbende opbrengsten en kosten. De kosten zijn gewaardeerd tegen historische uitgaafprijzen.

De verantwoording van royalty's vindt plaats op basis van ontvangen opgaven van uitgevers tot en met het moment van vaststellen van de jaarrekening.

De verleende subsidies worden verantwoord in het jaar waarin de commissie het besluit tot toezegging heeft genomen.

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

subsidie

Het Fonds BJP ontving in 2021 en 2022 van OCW enerzijds BIS-subsidie ten behoeve van de Regeling Bijzondere Journalistiek (RB), anderzijds middelen voor de Regeling Onderzoeksjournalistiek (RO). De middelen voor de RB worden verantwoord via de exploitatierekening. De middelen voor de RO worden verantwoord in twee bijlages - zie 'Toelichting bijlages Regeling Onderzoeksjournalistiek'.

Met ingang van 2021 worden kosten die specifiek binnen de RB of de RO gemaakt worden toegerekend aan de betreffende regeling; algemene (beheers)kosten worden verrekend volgens een met OCW overeengekomen vaste verdeelsleutel naar rato van de inkomsten, te weten 75% RO vs. 25% RB.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa in 2022 is als volgt:

	Totaal		
	€		
aanschafwaarde begin boekjaar	33.262		
cum. afschrijvingen	- 16.822		
boekwaarde per begin boekjaar	16.440		
 <i>mutaties in boekjaar</i>			
investeringen	11.881		
afschrijvingen	- 8.216		
aanschafwaarde per ultimo boekjaar	45.143		
cum. afschrijvingen tot en met 2022	- 25.038		
boekwaarde per ultimo boekjaar	20.105		
	31-12-2022	31-12-2021	
	€	€	
 vorderingen en overlopende activa			
nog te ontvangen subsidie Lira Fondssubsidie Jonge Journalisten	10.000	20.000	
nog te ontvangen subsidie Lira Fondssubsidie non-fictieboeken	-	50.000	
nog te ontvangen subsidie Waterschap AGV	-	5.000	
waarborgsom	190	190	
pensioen	710	-	
voortuitbetaalde kosten	13.866	11.886	
	24.766	87.076	
 liquide middelen			
kas	50	-	
ABN-AMRO hoog rendement deposito	3.136.169	3.336.569	
ABN-AMRO bank 54.58.58.836	286.323	79.553	
ABN-AMRO bank 83.38.96.776	224	82	
	3.422.766	3.416.204	

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
eigen vermogen		
algemene reserve	220.006	242.801

het verloop van het eigen vermogen kan als volgt worden weergegeven:

algemene reserve		
saldo per 1 januari	242.801	130.776
bij: resultaatbestemming	- 22.795	112.025
saldo per 31 december	220.006	242.801

De algemene reserve geeft het vrij besteedbaar vermogen van de organisatie weer. Het bestuur streeft naar een omvang van het vermogen gelijk aan de jaarlijkse beheerlasten. Deze omvang is gewenst om de projecten te kunnen afwickelen en de verplichtingen richting personeel en derden bij discontinuïteit te kunnen voldoen.

vooritontvangen subsidie OCW

nog te besteden RO 2018-2020	991.138	1.508.910
nog te besteden RO 2021-2022	767.476	199.363
	1.758.614	1.708.273

nog te betalen subsidies

nog te betalen subsidies	1.346.267	1.517.197
--------------------------	-----------	-----------

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
belastingen en premies sociale verzekering		
loonheffing december	<u>14.830</u>	<u>6.288</u>
overige schulden		
accountant	8.349	11.011
reservering vakantiegeld	17.337	8.581
nog te betalen salarissen	43	480
boekhouding/salarisadministratie	6.050	4.840
crediteuren	32.616	8.465
nog te betalen bedrijfskosten	-	5.534
nog te betalen RO-kosten	51.775	-
nog te betalen nieuwe journalistiek	5.000	5.000
nog te betalen activiteitenlasten (voucher)	<u>6.750</u>	<u>1.250</u>
	<u>127.920</u>	<u>45.161</u>

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

De door het Fonds BJP gehanteerde recoupementregeling voor boekprojecten voorziet in een royaltyafdracht van maximaal 75% van de verstrekte honorariumsubsidie. Van de bedragen die het Fonds BJP op basis van dit royaltyrecht tegemoet kan zien, is echter geen betrouwbare inschatting te maken vanwege de volgende omstandigheden:

De ontwikkeling van de boekverkoop is een uiterst onzekere factor, op basis waarvan geen voorspellingen zijn te doen. Bovendien heeft het royaltyrecht betrekking op alle boekpublicaties waarvoor sinds de oprichting van het Fonds BJP in 1990 een honorariumsubsidie is verstrekt. Over het gros van deze boekprojecten ontvangt het fonds al geruime tijd geen royalty-inkomsten meer aangezien de verkoop is gestagneerd. Hiervoor geldt echter geen vaste termijn. Het is immers niet uitgesloten dat een boek na verloop van tijd weer gaat verkopen vanwege een hernieuwde actualiteitswaarde.

Het royaltyrecht houdt geen rekening met het voorschot dat door de uitgever zelf aan de auteur is verstrekt. Wanneer hiervan sprake is, dan zal de uitgever dit voorschot namelijk altijd eerst met de auteur verrekenen voordat afdracht aan het Fonds BJP plaatsvindt.

In verband met de coronacrisis heeft het Fonds BJP in 2022, 2021 en 2020 afgezien van het ontvangen van zijn aandeel van de uit te keren royalty's over de boekverkoop in 2021, 2020 en 2019.

Met ingang van 2023 worden weer royalty's geïnd over de boekverkopen (van 2022), op basis van een aangepaste royalty-regeling

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Vanaf 1 augustus 2019 is er een huurovereenkomst Prinsengracht 91 te Amsterdam voor 3 jaar. Huurprijs 2022 per jaar € 27.177. Einddatum 31 juli 2025. Opzegtermijn 6 maanden. Huurprijs 2023 per jaar € 28.880.

OCW heeft een toezegging gedaan voor toekenning van de BIS-subsidie van € 446.981 per jaar voor de jaren 2021 t/m 2024.

Dit is het geadviseerde bedrag van prijspeil 2018 ad € 423.000 vermeerderd met een loon- en prijsbijstelling over 2019 ad € 11.421 en 2020 ad € 12.560.

2021 ontvangen inclusief prijsbijstelling € 456.209, 2022 ontvangen € 473.141 en 2023 verwacht € 473.141 exclusief prijsbijstelling.

TOELICHTING OP EXPLOITATIEREKENING OVER 2022

	exploitatie 2022 €	begroting 2022 €	exploitatie 2021 €
<i>beheerlasten</i>			
beheerlasten materieel			
huisvesting	8.465	8.000	7.931
kantoorkosten	6.785	6.000	3.771
accountantskosten	2.846	3.333	4.190
boekhouding/salarisadministratie	6.412	4.000	5.456
algemene publiciteitskosten	4.918	3.333	2.283
bestuurskosten/RVT	1.406	1.000	1.492
afschrijvingskosten	2.287	2.000	617
advies	200	250	116
verzekeringen	643	250	385
	<u>33.962</u>	<u>28.166</u>	<u>26.241</u>
beheerlasten personeel			
salarissen	54.144	59.178	30.133
	<u>54.144</u>	<u>59.178</u>	<u>30.133</u>

TOELICHTING OP EXPLOITATIEREKENING OVER 2022

	exploitatie 2022	begroting 2022	exploitatie 2021
	€	€	€
<i>activiteitenlasten</i>			
activiteitenlasten materieel			
verleende BIS-subsidie OCW	368.874	334.406	253.655
verleende subsidie Lira Fondssubsidie Jonge Journalisten	10.000	12.000	20.000
verleende subsidie Lira Fondssubsidie non-fictieboeken	-	-	50.000
Bruseprijs	7.392	23.000	6.126
regeling nieuwe journalistiek	-	7.000	-
subsidie ingetrokken projecten	- 925	- 20.000	- 8.006
	<u>385.341</u>	<u>356.406</u>	<u>321.775</u>

Voor specificatie van de post verleende subsidies 2022 verwijzen wij naar het Bestuursverslag.

activiteitenlasten personeel

adviescommissie	9.034	5.000	2.707
coördinatie	-	18.333	18.744
voorlichting en communicatie	8.506	12.500	16.175
ontwikkeling onderzoek en evaluatie	8.817	6.667	3.504
automatisering AO	2.432	2.500	2.292
(juridisch) advies	-	1.250	-
	<u>28.789</u>	<u>46.250</u>	<u>43.422</u>

TOELICHTING OP EXPLOITATIEREKENING OVER 2022

prestatieverantwoording

	2022	voorgenomen activiteiten	2021
overige instellingen			
toegekende projecten (RB)	48		34
toegekende Brusseprijs	1		1

WNT-verantwoording 2022 Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten

De WNT is van toepassing op Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten. Het voor Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum) (2021: € 209.000).

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2022	J.E.W. Terburg
<i>Functiegegevens</i>	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking	ja
<i>Bezoldiging 2022</i>	
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	70.954
Beloningen betaalbaar op termijn	2.965
	73.919
subtotaal	73.919
af: onverschuldigd betaald bedrag	-
	73.919
totaal bezoldiging 2022	73.919
<i>Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum</i>	216.000

TOELICHTING OP EXPLOITATIEREKENING OVER 2022

WNT-verantwoording 2021 Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten

Gegevens 2021	J.E.W. Terburg
<i>Functiegegevens</i>	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking	ja
 <i>Bezoldiging 2021</i>	
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	63.988
Beloningen betaalbaar op termijn	1.846
	<hr/>
subtotaal	65.834
	<hr/>
af: onverschuldigd betaald bedrag	-
	<hr/>
totaal bezoldiging 2021	65.834
	<hr/>
<i>Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum</i>	209.000

Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.800 of minder

Raad van Toezicht van Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten vanaf 1 januari 2022 t/m 30 april 2022:

L. van Eupen, voorzitter
A. Daruvalla
R.C. Janssen
L.H. de Jong
A.F. Westerhof

Raad van Toezicht van Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten vanaf 1 mei 2022:

L. van Eupen, voorzitter
J.P.L. de Clercq
A. Daruvalla
R.C. Janssen
L.H. de Jong
A.F. Westerhof

De leden van de RvT die daar voor kiezen ontvangen vacatiegeld.

TOELICHTING BIJLAGES REGELING ONDERZOEKSJOURNALISTIEK

Het Fonds BJP ontving in 2022 van OCW naast de in de balans en exploitatierekening verantwoorde BIS-subsidie ten behoeve van de Regeling Bijzondere Journalistiek (RB), ook middelen voor de Regeling Onderzoeksjournalistiek (RO).

Deze middelen komen enerzijds uit de regeerakkoordmiddelen (RA) die sinds 2018 worden toegekend en sinds 2022 voor extra activiteiten ook uit de coalitieakkoordmiddelen (CA). De middelen die in 2021 en 2022 werden toegekend worden samen verantwoord in Bijlage 1. Regeling Onderzoeksjournalistiek 2021-2022.

Daarnaast besteedde het Fonds BJP in 2022 middelen aan activiteiten die bekostigd werden uit het 'Surplus': tussen 2018 en 2020 toegekende en nog niet uitgegeven regeerakkoordmiddelen. Deze middelen worden tussen 2021 en 2024 volgens een vooraf opgestelde en door OCW goedgekeurde begroting alsnog uitgegeven. Deze middelen worden verantwoord in Bijlage 2. Regeling Onderzoeksjournalistiek 2018-2020 'Surplus'.

Met ingang van 2022 worden kosten die specifiek binnen de RO 2021-2022 of het RO-surplus gemaakt worden toegerekend aan de betreffende regeling; algemene (beheers)kosten worden verrekend volgens een vaste verdeelsleutel naar rato van de te besteden bedrage, te weten 80% RO 2021-2022 vs. 20% RO-surplus.

BIJLAGE 1. REGELING ONDERZOEKSJOURNALISTIEK 2021-2022

	exploitatie 2021 en 2022	begroting 2021 en 2022	exploitatie 2022	begroting 2022	exploitatie 2021	begroting 2021
	€	€	€	€	€	€
subsidie Ministerie OCW						
RA projectsubsidies	2.000.000	2.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
RA talentontwikkeling	1.200.000	1.200.000	600.000	600.000	600.000	600.000
loon- en prijsbijstelling RA-middelen	536.467	264.489	386.590	149.877	149.877	114.612
CA-projecten	515.197	680.000	515.197	680.000	-	-
	<u>4.251.664</u>	<u>4.144.489</u>	<u>2.501.787</u>	<u>2.429.877</u>	<u>1.749.877</u>	<u>1.714.612</u>
regeling onderzoeksjournalistiek (RO)						
beheerlasten materieel	181.879	181.750	91.399	93.250	90.480	88.500
huisvesting	44.112	48.000	20.318	24.000	23.794	24.000
kantoor	27.595	36.000	16.283	18.000	11.312	18.000
administratie	31.755	24.000	15.388	12.000	16.367	12.000
accountant	19.400	20.000	6.831	10.000	12.569	10.000
publiciteit	18.652	20.000	11.802	10.000	6.850	10.000
bestuur/RVT	7.852	6.000	3.375	3.000	4.477	3.000
afschrijvingen	10.672	12.000	4.743	6.000	5.929	6.000
juridisch advies	1.970	14.250	1.622	9.500	348	4.750
verzekeringen	2.698	1.500	1.543	750	1.155	750
negatieve rente	17.173	-	9.494	-	7.679	-
beheerlasten personeel	296.430	352.534	138.291	177.534	158.139	175.000
activiteitenlasten materieel	2.662.610	3.195.205	1.467.803	1.879.093	1.194.807	1.316.112
RA projectsubsidies	1.147.461	1.114.205	688.517	566.093	458.944	548.112
RA regeling jong talent	1.030.766	1.275.000	388.147	645.000	642.619	630.000
RA beurs expertisebevordering	253.891	240.000	112.440	120.000	141.451	120.000
RA Brusseprijs	47.982	36.000	29.602	18.000	18.380	18.000
RA stipendia	16.860	-	16.860	-	-	-
ingetrokken RA projectsubsidies	-	35.670	-	17.000	-	18.670
ingetrokken RA beurs expertisebevordering	-	17.886	-	869	-	17.017
ingetrokken RA regeling jong talent	-	62.518	-	31.618	-	30.900
CA regionale residency's	50.720	90.000	50.720	90.000	-	-
CA samenwerkingen	89.615	75.000	89.615	75.000	-	-
CA veiligheid freelancers	-	20.000	-	20.000	-	-
CA lokale traineeships	96.960	170.000	96.960	170.000	-	-
CA coachingsmogelijkheden journalisten	42.199	40.000	42.199	40.000	-	-
CA "eerste hulp" bij projecten	-	85.000	-	85.000	-	-
CA overzicht journalistieke fondsen/scholing	2.230	50.000	2.230	50.000	-	-
activiteitenlasten operationeel	343.269	415.000	236.181	280.000	107.088	135.000
adviescommissies	35.224	35.000	27.103	20.000	8.121	15.000
coördinatie en communicatie	258.375	315.000	176.793	217.500	81.582	97.500
ontwikkeling, onderzoek en evaluatie	36.960	45.000	26.449	30.000	10.511	15.000
automatisering AO	12.710	20.000	5.836	12.500	6.874	7.500
	<u>3.484.188</u>	<u>4.144.489</u>	<u>1.933.674</u>	<u>2.429.877</u>	<u>1.550.514</u>	<u>1.714.612</u>

BIJLAGE 1. REGELING ONDERZOEKSJOURNALISTIEK 2021-2022

	exploitatie 2021 en 2022	begroting 2021 en 2022	exploitatie 2022	begroting 2022	exploitatie 2021	begroting 2021
	€	€	€	€	€	€
over uit boekjaar balans	<u><u>767.476</u></u>		<u><u>568.113</u></u>		<u><u>199.363</u></u>	

BIJLAGE 2. REGELING ONDERZOEKSJOURNALISTIEK 2018-2020 'SURPLUS'

	exploitatie 2022 €	begroting 2022 €	exploitatie 2021 €	begroting 2021 €	exploitatie 2018 t/m 2020 €	begroot 2018 t/m 2020 €
subsidie Ministerie OCW						
RA projectsubsidies	-	-	-	-	3.000.000	3.000.000
RA talentontwikkeling	-	-	-	-	1.800.000	1.800.000
loon- en prijsbijstelling RA-middelen	-	-	-	-	190.041	-
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>4.990.041</u>	<u>4.800.000</u>
regeling onderzoeksjournalistiek (RO)						
beheerlasten materieel	22.849	3.000	-	-	167.417	203.000
huisvesting	5.079	-	-	-	43.432	41.000
verhuizing	-	-	-	-	12.000	36.000
kantoor	4.071	-	-	-	43.888	45.000
administratie	3.847	-	-	-	25.102	14.000
accountant	1.708	-	-	-	15.797	15.000
publiciteit	2.951	-	-	-	-	-
bestuur/RVT	843	-	-	-	9.588	15.000
representatie	-	-	-	-	583	10.000
afschrijvingen	1.186	-	-	-	10.276	13.000
juridisch advies	405	3.000	-	-	5.101	12.000
verzekeringen	385	-	-	-	1.650	2.000
negatieve rente	2.374	-	-	-	-	-
beheerlasten personeel	34.573	-	-	-	124.996	130.000
activiteitenlasten materieel	424.335	478.000	- 24.054	60.000	2.716.882	3.820.000
projectsubsidies	30.000	30.000	-	-	1.724.347	2.260.000
regeling jong talent	159.000	159.000	60.000	60.000	835.810	1.200.000
beurs expertisebevordering	10.169	10.000	-	-	199.114	360.000
thema-aanvraag	50.322	37.500	-	-	-	-
residency's	25.000	40.000	-	-	-	-
vervangende kracht	18.715	37.500	-	-	-	-
vouchers beurs expertisebevordering	6.500	5.000	-	-	-	-
ticketacties beurs expertisebevordering	9.478	9.000	-	-	-	-
scholingsprogramma jong talent	115.151	150.000	-	-	-	-
ingetrokken RA projectsubsidies	-	-	- 34.915	-	- 34.949	-
ingetrokken RA beurs expertisebevordering	-	-	- 2.570	-	- 795	-
ingetrokken RA regeling jong talent	-	-	- 46.569	-	- 6.645	-
activiteitenlasten operationeel	36.015	87.000	-	-	495.890	647.000
activiteitenlasten operationeel	2.717	-	-	-	-	-
adviescommissies	-	25.000	-	-	28.331	41.000
coördinatie	-	-	-	-	96.130	120.000
projectmedewerkers	-	-	-	-	205.120	230.000
coördinatie en communicatie	31.839	44.000	-	-	105.126	121.000
ontwikkeling, onderzoek en evaluatie	-	15.000	-	-	35.702	75.000
automatisering AO	1.459	3.000	-	-	25.481	60.000
	<u>517.772</u>	<u>568.000</u>	<u>-24.054</u>	<u>60.000</u>	<u>3.505.185</u>	<u>4.800.000</u>

BIJLAGE 2. REGELING ONDERZOEKSJOURNALISTIEK 2018-2020 'SURPLUS'

	exploitatie 2022 €	begroting 2022 €	exploitatie 2021 €	begroting 2021 €	exploitatie 2018 t/m 2020 €	begroot 2018 t/m 2020 €
over uit boekjaar balans	<u><u>991.138</u></u>		<u><u>1.508.910</u></u>		<u><u>1.484.856</u></u>	

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Afgegeven ten behoeve van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport op pagina 1 tot en met 17 opgenomen jaarrekening 2022 van Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol instellingen 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1) de balans per 31 december 2022;
- 2) de staat van baten en lasten over 2022; en
- 3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse Controlestandaarden vallen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf betreffende overige aangelegenheden

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Utrechtseweg 51
1213 TL Hilversum
T 035 623 98 19

Jan Willem Brouwersstraat 16-1
1071 LJ Amsterdam
T 020 379 26 00

BTW NL8175.87.822.B.01
KVK 32053904
BANK NL19 RABO 0114 1665 79
www.kamphuisberghuizen.nl

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven" en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiele afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven" en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven", het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol instellingen 2021-2024.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiele fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Hilversum, 15 maart 2023

KAMPHUIS & BERGHUIZEN

Accountants/Belastingadviseurs

T. Wagenaar AA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, de Regeling Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.